

Polska Organizacja Turystyczna

**Załącznik
do
Kodeksu Dobrych Praktyk
systemu zarządzania i marketingu
turystyki w Polsce**

Warszawa, maj 2009 r.

Spis treści:

I.	Ustawa o POT	3
II.	Ustawa Prawo o Stowarzyszeniach	11
III.	Modelowy statut ROT / LOT	20
IV.	Opinie prawne dotyczące funkcjonowania ROT i LOT	60
V.	Zasady uczestnictwa w polskich stoiskach narodowych na międzynarodowych targach turystycznych i przemysłu kongresowego.....	71
VI.	Zasady organizacji i finansowania imprez studyjnych	72
VII.	Zasady przyznawania Patronatów Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej wydarzeniom z zakresu turystyki odbywającym się w Polsce	77
VIII.	Zasady korzystania oraz użyczenia znaku „POLSKA” w ramach działań Polskiej Organizacji Turystycznej	79
IX.	Modelowe Porozumienie o współpracy POT-ROT	81
X.	Przegląd podstawowych danych nt. Regionalnych Organizacji Turystycznych	85

I. Ustawa o POT

zmiany:

2000-04-15	Dz.U.2000.22.273	art. 1
2001-04-08	Dz.U.2001.22.249	art. 1
2006-10-27	Dz.U.2006.170.1217	art. 51
2006-12-29	Dz.U.2006.249.1832	art. 6

USTAWA z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej.

Rozdział 1 Przepisy ogólne

Art. 1. 1. W celu wzmocnienia promocji Polski w dziedzinie turystyki w kraju i za granicą tworzy się Polską Organizację Turystyczną z siedzibą w Warszawie.

2. Polska Organizacja Turystyczna tworzy warunki współpracy organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego i organizacji zrzeszających przedsiębiorców z dziedziny turystyki, w tym samorządu gospodarczego i zawodowego, oraz stowarzyszeń działających w tej dziedzinie.

Art. 2. 1. Polska Organizacja Turystyczna jest państwową osobą prawną.

2.⁽¹⁾ Nadzór nad Polską Organizacją Turystyczną sprawuje minister właściwy do spraw turystyki, zwany dalej „właściwym ministrem”.

Art. 3. 1. Do zadań Polskiej Organizacji Turystycznej należy:

- 1) promocja Polski jako kraju atrakcyjnego turystycznie,
- 2) zapewnianie funkcjonowania i rozwijania polskiego systemu informacji turystycznej w kraju i na świecie,
- 3) inicjowanie, opiniowanie i wspomaganie planów rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej,
- 4) wykonywanie innych zadań powierzonych przez organy i jednostki, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, na zasadach określonych w umowie zawieranej pomiędzy tymi organami i jednostkami a Polską Organizacją Turystyczną.
- 5)⁽²⁾ inspirowanie tworzenia regionalnych organizacji turystycznych, obejmujących swoim zakresem działania obszar jednego lub więcej województw, oraz lokalnych organizacji turystycznych, obejmujących swoim zakresem działania obszar jednej lub więcej jednostek samorządu lokalnego, a także z nimi współdziałanie.

2. Polska Organizacja Turystyczna, wykonując swoje zadania, współpracuje w szczególności z:

- 1) jednostkami samorządu terytorialnego,

- 1a)⁽³⁾ regionalnymi i lokalnymi organizacjami turystycznymi,
- 2) organizacjami zrzeszającymi przedsiębiorców z dziedziny turystyki, w tym samorządu gospodarczego i zawodowego, oraz stowarzyszeniami działającymi w tej dziedzinie,
- 3) polskimi przedstawicielstwami zagranicznymi - w zakresie zadań wykonywanych za granicą.

3.⁽⁴⁾ W sprawach określonych w art. 27a ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 1999 r. Nr 82, poz. 928) Polska Organizacja Turystyczna wspomaga właściwego ministra.

Art. 4.⁽⁵⁾ 1. W celu wykonania zadania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 5, mogą być tworzone regionalne i lokalne organizacje turystyczne.

2. Do tworzenia i działania regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych stosuje się przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104, z 1990 r. Nr 14, poz. 86, z 1996 r. Nr 27, poz. 118, z 1997 r. Nr 121, poz. 769 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668), z tym że:

- 1) członkiem tych organizacji mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, w szczególności podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1 i 2,
- 2) nadzór nad tymi organizacjami sprawuje minister właściwy do spraw turystyki,
- 3) organizacje te mogą prowadzić działalność gospodarczą w rozmiarach służących realizacji ich celów i w przedmiocie określonym w ich statutach.

3. Do zadań regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych należy:

- 1) promocja turystyczna obszaru ich działania,
- 2) wspomaganie funkcjonowania i rozwoju informacji turystycznej,
- 3) inicjowanie, opiniowanie i wspieranie planów rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej,
- 4) współpraca z Polską Organizacją Turystyczną.

4. Minister właściwy do spraw turystyki może, w drodze rozporządzenia, przekazać nadzór nad regionalnymi organizacjami turystycznymi lub lokalnymi organizacjami turystycznymi właściwym wojewodom.

Art. 4a.⁽⁶⁾ 1. Polskiej Organizacji Turystycznej przysługuje wyłączne prawo używania znaku ustalonego dla celów promocji Polski w dziedzinie turystyki.

2. Minister właściwy do spraw turystyki określi, w drodze rozporządzenia, wzór znaku, o którym mowa w ust. 1.

Rozdział 2 ⁽¹⁾ Organy Polskiej Organizacji Turystycznej

Art. 5. Organami Polskiej Organizacji Turystycznej są:

- 1) Rada Polskiej Organizacji Turystycznej,
- 2) Prezes Polskiej Organizacji Turystycznej.

Art. 6. 1. Rada Polskiej Organizacji Turystycznej wykonuje kompetencje stanowiące i opiniodawcze określone w ustawie.

2. Do kompetencji Rady Polskiej Organizacji Turystycznej należy w szczególności:

- 1) ⁽²⁾ przyjmowanie przedstawionych przez Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej projektów rocznych planów finansowych,
- 2) przyjmowanie rocznych i wieloletnich programów działania Polskiej Organizacji Turystycznej,
- 3) zatwierdzanie rocznych sprawozdań z działalności Polskiej Organizacji Turystycznej,
- 4) przyjmowanie rocznych sprawozdań finansowych Polskiej Organizacji Turystycznej,
- 5) opiniowanie kandydatów na stanowisko Prezesa i wiceprezesów Polskiej Organizacji Turystycznej,
- 6) określanie zasad wynagradzania pracowników Polskiej Organizacji Turystycznej i wymagań kwalifikacyjnych wobec tych pracowników.

3. Rada Polskiej Organizacji Turystycznej jest uprawniona do przedstawiania opinii lub wniosków we wszystkich sprawach dotyczących działalności Polskiej Organizacji Turystycznej.

Art. 7. 1. W skład Rady Polskiej Organizacji Turystycznej wchodzi 12-18 członków powoływanych przez właściwego ministra spośród kandydatów przedstawionych przez:

- 1) administrację rządową,
- 2) jednostki lub ogólnopolskie reprezentacje samorządu terytorialnego,
- 3) samorząd gospodarczy i samorząd zawodowy oraz stowarzyszenia działające w dziedzinie turystyki, a także przewoźników.

Podmioty wymienione w pkt 1-3 są reprezentowane w Radzie Polskiej Organizacji Turystycznej w równych proporcjach.

2. Kadencja Rady Polskiej Organizacji Turystycznej trwa 3 lata.

3. Rada powołuje ze swojego składu i odwołuje Przewodniczącego i zastępcę Przewodniczącego Rady Polskiej Organizacji Turystycznej.

4. W razie uzyskania równej liczby głosów w Radzie Polskiej Organizacji Turystycznej, rozstrzyga głos jej Przewodniczącego.

5. Ustanie członkostwa w Radzie Polskiej Organizacji Turystycznej może nastąpić z powodu:

- 1) odwołania na umotywowany wniosek podmiotu, który przedstawił kandydaturę,
- 2) pisemnej rezygnacji,
- 3) ograniczenia albo utraty zdolności do czynności prawnych,
- 4) śmierci.

6. Właściwy minister:

- 1) odwołuje członka Rady Polskiej Organizacji Turystycznej w wypadku, o którym mowa w ust. 5 pkt 1,

2) stwierdza ustanie członkostwa w wypadkach, o których mowa w ust. 5 pkt 2-4.

Art. 8. Prezes Polskiej Organizacji Turystycznej kieruje Polską Organizacją Turystyczną i reprezentuje ją na zewnątrz.

Art. 9.⁽³⁾1. Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej powołuje minister właściwy do spraw turystyki, spośród osób należących do państwowego zasobu kadrowego, po zasięgnięciu opinii Rady Polskiej Organizacji Turystycznej. Minister właściwy do spraw turystyki odwołuje Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej.

2. Prezesem Polskiej Organizacji Turystycznej może być także osoba zajmująca kierownicze stanowisko państwowe w rozumieniu przepisów o wynagradzaniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe.

Art. 10. 1.⁽⁴⁾ Wiceprezesów Polskiej Organizacji Turystycznej w liczbie od 1 do 3 powołuje Prezes Polskiej Organizacji Turystycznej, spośród osób należących do państwowego zasobu kadrowego, po zasięgnięciu opinii Rady Polskiej Organizacji Turystycznej. Prezes Polskiej Organizacji Turystycznej odwołuje wiceprezesów Polskiej Organizacji Turystycznej.

2. Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej w razie potrzeby zastępuje wyznaczony przez niego jeden z wiceprezesów.

Art. 11. 1. Do obowiązków Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej należy realizowanie zadań Polskiej Organizacji Turystycznej, określonych w art. 3, a w szczególności:

- 1) opracowywanie projektu rocznego planu finansowego Polskiej Organizacji Turystycznej, a także występowanie z wnioskami do właściwego ministra w sprawie wysokości dotacji budżetowej na realizację tych zadań,
- 2) opracowywanie projektów rocznych i wieloletnich programów działania Polskiej Organizacji Turystycznej,
- 3) przedstawianie Radzie Polskiej Organizacji Turystycznej i właściwemu ministrowi rocznych sprawozdań z działalności Polskiej Organizacji Turystycznej,
- 4) tworzenie jednostek organizacyjnych Polskiej Organizacji Turystycznej, w tym jednostek wykonujących zadania za granicą, a zwłaszcza ośrodków informacji turystycznej.

2. Prezes Polskiej Organizacji Turystycznej wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej. Zadania i organizację Biura określa statut, o którym mowa w art. 12.

Art. 12. Szczegółowy zakres działania Polskiej Organizacji Turystycznej z uwzględnieniem jednostek organizacyjnych wykonujących zadania za granicą, jej strukturę organizacyjną, tryb działania oraz inne sprawy wymienione w ustawie określa statut Polskiej Organizacji Turystycznej, nadany, w drodze rozporządzenia, przez właściwego ministra po zasięgnięciu opinii Rady Polskiej Organizacji Turystycznej.

Rozdział 3

Mienie i zasady gospodarki finansowej Polskiej Organizacji Turystycznej

Art. 13. 1. Skarb Państwa przekazuje Polskiej Organizacji Turystycznej:

- 1) mienie przedsiębiorstwa państwowego Polska Agencja Promocji Turystyki z siedzibą w Warszawie,
- 2) ⁽¹⁾ inne składniki majątkowe niezbędne do podjęcia działalności Polskiej Organizacji Turystycznej, które właściwy minister przekazuje jej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa,
- 3) składniki majątkowe należące do polskich ośrodków informacji turystycznej za granicą.

2. Skarb Państwa, w celu podwyższenia funduszu statutowego Polskiej Organizacji Turystycznej, przekazuje jej nieodpłatnie akcje Polskiej Agencji Rozwoju Turystyki S. A. z siedzibą w Warszawie.

3. Nabycie mienia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, następuje nieodpłatnie, przy czym do jego trybu i skutków stosuje się odpowiednio przepisy o komercjalizacji i prywatyzacji dotyczące prywatyzacji bezpośredniej poprzez sprzedaż przedsiębiorstwa, z wyłączeniem przepisów dotyczących zarządzenia o prywatyzacji bezpośredniej.

4. Polska Organizacja Turystyczna, z chwilą nabycia składników mienia, o których mowa w ust. 1 i 2, wstępuje w prawa i obowiązki z nimi związane w stosunku do Skarbu Państwa oraz osób trzecich.

Art. 14. 1. Przychodami Polskiej Organizacji Turystycznej są:

- 1) dotacje budżetowe,
- 2) bezzwrotna pomoc zagraniczna,
- 3) dochody z działalności gospodarczej,
- 4) wpłaty jednostek samorządu terytorialnego,
- 5) przychody ze sprzedaży rzeczowych składników mienia,
- 6) przychody z tytułu przekazania do odpłatnego użytkowania rzeczowych składników mienia,
- 7) wpłaty organizacji zraszających przedsiębiorców, prowadzących działalność gospodarczą w dziedzinie turystyki, wypoczynku, sportu i rekreacji,
- 8) wpłaty przedsiębiorców, prowadzących działalność gospodarczą w dziedzinie turystyki, wypoczynku, sportu i rekreacji,
- 9) darowizny i zapisy,
- 10) inne przychody.

2. Wpłaty, o których mowa w ust. 1 pkt 4, 7 i 8, mają charakter dobrowolny.

3. Kwoty dotacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1, ustala ustawa budżetowa.

4. Polska Organizacja Turystyczna prowadzi rachunkowość według zasad określonych w przepisach o rachunkowości.

5. Rokiem obrotowym i podatkowym Polskiej Organizacji Turystycznej jest rok kalendarzowy.

6. Nadwyżki środków finansowych w danym roku kalendarzowym przechodzą na rok następny, z wyjątkiem przychodów, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

Art. 15. 1. Polska Organizacja Turystyczna działa na podstawie rocznego planu finansowego.

2.⁽²⁾ Projekt rocznego planu finansowego Polskiej Organizacji Turystycznej, po przyjęciu przez Radę Polskiej Organizacji Turystycznej i zatwierdzeniu przez właściwego ministra, jest przekazywany ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych w trybie określonym w przepisach dotyczących prac nad projektem ustawy budżetowej.

3. Roczny plan finansowy Polskiej Organizacji Turystycznej obejmuje w szczególności:

- 1) planowane przychody, w tym dotacje na realizację zadań, o których mowa w art. 3,
- 2) planowane koszty operacyjne,
- 3) planowane wydatki inwestycyjne,
- 4) stan środków obrotowych na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok obrotowy,
- 5) planowany przyrost lub spadek środków obrotowych na ostatni dzień roku obrotowego,
- 6) sposób pokrycia planowanego niedoboru przychodów w stosunku do kosztów.

Art. 16. W razie gdy działalność Polskiej Organizacji Turystycznej w roku obrotowym zakończy się nadwyżką przychodów w stosunku do kosztów, nadwyżka podlega wpłacie na fundusz rezerwowy, o którym mowa w art. 17 ust. 1 pkt 2.

Art. 17. 1. Tworzy się następujące fundusze własne Polskiej Organizacji Turystycznej:

- 1) fundusz statutowy,
- 2) fundusz rezerwowy.

2. Na fundusz statutowy Polskiej Organizacji Turystycznej składa się w szczególności:

- 1) wartość mienia Polskiej Organizacji Turystycznej,
- 2) inwestycje realizowane z dotacji budżetowej,
- 3) wartość netto środków trwałych,
- 4) wartości niematerialne i prawne,
- 5) wartość środków obrotowych przekazanych Polskiej Organizacji Turystycznej.

3. Fundusz statutowy ulega zmniejszeniu o wartość umorzenia składników majątkowych zaliczanych do majątku trwałego dokonywanego zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz ulega zwiększeniu o wartość nabytych bądź wytworzonych składników mienia Polskiej Organizacji Turystycznej.

4. Dysponentem funduszu rezerwowego jest Prezes Polskiej Organizacji Turystycznej.

5. Fundusz rezerwowy przeznaczają się w pierwszej kolejności na finansowanie niedoborów wynikających z działalności prowadzonej przez Polską Organizację Turystyczną; pozostała nadwyżka może być przeznaczona na finansowanie wieloletnich zadań inwestycyjnych i wieloletnich programów promocyjnych ujętych w wieloletnich programach działania Polskiej Organizacji Turystycznej.

Art. 18. 1. Roczne sprawozdanie finansowe Polskiej Organizacji Turystycznej podlega badaniu przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych; badanie dokonywane jest za każdy rok obrotowy.

2. Wyboru podmiotu uprawnionego do badania rocznego sprawozdania finansowego Polskiej Organizacji Turystycznej dokonuje Rada Polskiej Organizacji Turystycznej.

3. Prezes Polskiej Organizacji Turystycznej przedstawia Radzie Polskiej Organizacji Turystycznej oraz właściwemu ministrowi roczne sprawozdanie finansowe Polskiej Organizacji Turystycznej wraz z raportem podmiotu, który dokonał badania sprawozdania finansowego.

4. Roczne sprawozdanie finansowe Polskiej Organizacji Turystycznej zatwierdza właściwy minister w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budżetu.

Art. 19. Polska Organizacja Turystyczna może otrzymywać z budżetu państwa dotacje celowe na finansowanie zadań przewidzianych w jej planie finansowym. Kwoty tych dotacji ustala ustawa budżetowa.

Rozdział 4

Działalność gospodarcza Polskiej Organizacji Turystycznej

Art. 20. 1. Polska Organizacja Turystyczna może prowadzić działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej w zakresie i w sposób określony w statucie.

2. Dochód z działalności gospodarczej służy wyłącznie realizacji zadań Polskiej Organizacji Turystycznej określonych w art. 3 ust. 1.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 21. W ustawie⁽¹⁾ z dnia 25 stycznia 1991 r. o utworzeniu Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki (Dz. U. Nr 16, poz. 74 i z 1997 r. Nr 141, poz. 943) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 dodaje się na końcu wyrazy „z zastrzeżeniem przepisów o Polskiej Organizacji Turystycznej.”;

2) w art. 3 skreśla się pkt 8.

Art. 22. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 1993 r. Nr 90, poz. 416 i Nr 134, poz. 646, z 1994 r. Nr 43, poz. 163, Nr 90, poz. 419, Nr 113, poz. 547, Nr 123, poz. 602 i Nr 126, poz. 626, z 1995 r. Nr 5, poz. 25 i Nr 133, poz. 654, z 1996 r. Nr 25, poz. 113, Nr 87, poz. 395, Nr 137, poz. 638, Nr 147, poz. 686 i Nr 156, poz. 776, z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 30, poz. 164, Nr 71, poz. 449, Nr 85, poz. 538, Nr 96, poz. 592, Nr 121, poz. 770, Nr 123, poz. 776, Nr 137, poz. 926, Nr 139, poz. 932, 933 i 934 i Nr 141, poz. 943 i 945 oraz z 1998 r. Nr 66, poz. 430, Nr 74, poz. 471, Nr 108, poz. 685, Nr 117, poz. 756, Nr 137, poz. 887, Nr 144, poz. 930 i Nr 162, poz. 1121) w art. 23 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1 w pkt 30 po wyrazach „w drodze rozporządzenia,” dodaje się wyrazy „a także wpłat przedsiębiorców, prowadzących działalność gospodarczą w dziedzinie turystyki, wypoczynku, sportu i rekreacji, na rzecz Polskiej Organizacji Turystycznej,”;

2) dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, maksymalną wysokość wpłat dokonywanych przez przedsiębiorców, prowadzących działalność gospodarczą w dziedzinie turystyki, wypoczynku, sportu i rekreacji, na rzecz Polskiej Organizacji Turystycznej, uznawaną za koszt uzyskania przychodów.”

Art. 23. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 1993 r. Nr 106, poz. 482 i Nr 134, poz. 646, z 1994 r. Nr 1, poz. 2, Nr 43, poz. 163, Nr 80, poz. 368, Nr 87, poz. 406, Nr 90, poz. 419, Nr 113, poz. 547, Nr 123, poz. 602 i Nr 127, poz. 627, z 1995 r. Nr 5, poz. 25, Nr 86, poz. 433, Nr 96, poz. 478, Nr 133, poz. 654 i Nr 142, poz. 704, z 1996 r. Nr 25, poz. 113, Nr 34, poz. 146, Nr 90, poz. 405, Nr 137, poz. 639 i Nr 147, poz. 686, z 1997 r. Nr 9, poz. 44, Nr 28, poz. 153, Nr 79, poz. 484, Nr 96, poz. 592, Nr 107, poz. 685, Nr 118, poz. 754, Nr 121, poz. 770, Nr 123, poz. 776 i 777, Nr 137, poz. 926, Nr 139, poz. 932, 933 i 934, Nr 140, poz. 939 i Nr 141, poz. 945, z 1998 r. Nr 60, poz. 383, Nr 108, poz. 685, Nr 117, poz. 756, Nr 137, poz. 887, Nr 144, poz. 931 i Nr 162, poz. 1112 i 1121 oraz z 1999 r. Nr 49, poz. 484) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 w ust. 1 w pkt 13 kropkę zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się pkt 14 w brzmieniu:

„14) Polską Organizację Turystyczną.”;

2) w art. 16:

a) w ust. 1 w pkt 14 po wyrazach „podatkową grupę kapitałową”, dodaje się wyrazy „a także wpłat na rzecz Polskiej Organizacji Turystycznej,”

b) dodaje się ust. 8 w brzmieniu:

„8. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, maksymalną wysokość wpłat na rzecz Polskiej Organizacji Turystycznej, uznawaną za koszt uzyskania przychodów.”

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 24.⁽¹⁾ Do czasu powołania ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i turystyki jego kompetencje określone w art. 7, art. 9 i art. 11 wykonuje Prezes Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki, a określone w art. 12 - Prezes Rady Ministrów.

Art. 25. 1. Polska Organizacja Turystyczna staje się pracodawcą w stosunku do pracowników polskich ośrodków informacji turystycznej za granicą. Przepisy art. 23¹ § 1, 2 i 5 Kodeksu pracy, z zastrzeżeniem przepisów o pracownikach urzędów państwowych oraz o służbie cywilnej, stosuje się odpowiednio.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do pracowników przedsiębiorstwa państwowego Polska Agencja Promocji Turystyki.

Art. 26. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2000 r., z wyjątkiem przepisów rozdziału 2 i art. 24, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia⁽²⁾.

II. Ustawa Prawo o stowarzyszeniach

Tekst ujednolicony, opracowany na podstawie:

Dz.U. z 1989 r. Nr 20, poz. 104,

Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855,

Dz.U. z 2003 r. Nr 96, poz. 876,

Dz.U. z 2004 r. Nr 102, poz. 1055.

USTAWA z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach

W celu stworzenia warunków do pełnej realizacji gwarantowanej przepisami Konstytucji wolności zrzeszania się zgodnie z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka i Międzynarodowym Paktem Praw Obywatelskich i Politycznych, umożliwienia obywatelom równego, bez względu na przekonania, prawa czynnego uczestniczenia w życiu publicznym i wyrażania zróżnicowanych poglądów oraz realizacji indywidualnych zainteresowań, a także uwzględniając tradycje i powszechnie uznawany dorobek ruchu stowarzyszeniowego, stanowi się, co następuje:

Rozdział 1 Przepisy ogólne

Art. 1.1. Obywatele polscy realizują prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach, zgodnie z przepisami Konstytucji oraz porządkiem prawnym określonym w ustawach.

2. Prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach może podlegać ograniczeniom przewidzianym jedynie przez ustawy, niezbędnym do zapewnienia interesów bezpieczeństwa państwowego lub porządku publicznego oraz ochrony zdrowia lub moralności publicznej albo ochrony praw i wolności innych osób.

3. Stowarzyszenia mają prawo wypowiedzania się w sprawach publicznych.

Art. 2.1. Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych.

2. Stowarzyszenie samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności.

3. Stowarzyszenie opiera swoją działalność na pracy społecznej członków; do prowadzenia swych spraw może zatrudniać pracowników.

Art. 3.1. Prawo tworzenia stowarzyszeń przysługuje obywatelom polskim mającym pełną zdolność do czynności prawnych i nie pozbawionym praw publicznych.

2. Małoletni w wieku od 16 do 18 lat, którzy mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych, mogą należeć do stowarzyszeń i korzystać z czynnego i biernego prawa wyborczego, z tym że w składzie zarządu stowarzyszenia większość muszą stanowić osoby o pełnej zdolności do czynności prawnych.

3. Małoletni poniżej 16 lat mogą, za zgodą przedstawicieli ustawowych, należeć do stowarzyszeń według zasad określonych w ich statutach, bez prawa udziału w głosowaniu na walnych zebraniach członków oraz bez korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego do władz stowarzyszenia. Jeżeli jednak jednostka organizacyjna stowarzyszenia zrzesza wyłącznie małoletnich, mogą oni wybierać i być wybierani do władz tej jednostki.

Art. 4.1. Cudzoziemcy mający miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogą zrzeszać się w stowarzyszeniach, zgodnie z przepisami obowiązującymi obywateli polskich.

2. Cudzoziemcy nie mający miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogą wstępować do stowarzyszeń, których statuty przewidują taką możliwość.

Art. 5.1. Stowarzyszenia międzynarodowe mogą być tworzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej według zasad określonych w ustawie.

2. Stowarzyszenia mogą należeć do organizacji międzynarodowych na warunkach określonych w ich statutach, jeżeli nie narusza to zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną.

Art. 6.1. Tworzenie stowarzyszeń przyjmujących zasadę bezwzględnego posłuszeństwa ich członków wobec władz stowarzyszenia jest zakazane.

2. Nikogo nie wolno zmuszać do udziału w stowarzyszeniu lub ograniczać jego prawa do wystąpienia ze stowarzyszenia. Nikt nie może ponosić ujemnych następstw z powodu przynależności do stowarzyszenia albo pozostawania poza nim.

Art. 7.1. Przepisom ustawy nie podlegają:

- 1) organizacje społeczne działające na podstawie odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną,
- 2) kościoły i inne związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne,
- 3) organizacje religijne, których sytuacja prawna jest uregulowana ustawami o stosunku państwa do kościołów i innych związków wyznaniowych, działające w obrębie tych kościołów i związków,
- 4) komitety wyborcze utworzone w związku z wyborami do Sejmu, do Senatu, wyborem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborami do Parlamentu Europejskiego lub wyborami do organów samorządu terytorialnego,
- 5) partie polityczne.

2. Do organizacji, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, w sprawach nie uregulowanych odrębnie stosuje się przepisy ustawy.

Art. 8.1. Stowarzyszenie podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, o ile przepis ustawy nie stanowi inaczej.

2. Nadzór nad działalnością stowarzyszeń należy do:

- 1) wojewody właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia – w zakresie nadzoru nad działalnością stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego,

2) starosty właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia – w zakresie nadzoru nad innymi niż wymienione w pkt 1 stowarzyszeniami – zwanych dalej „organami nadzorującymi”.

3. Przepisy ustawy nie naruszają uprawnień prokuratora wynikających z innych ustaw.

Rozdział 2 Tworzenie stowarzyszeń

Art. 9. Osoby w liczbie co najmniej piętnastu, pragnące założyć stowarzyszenie, uchwalają statut stowarzyszenia i wybierają komitet założycielski.

Art. 10.1. Statut stowarzyszenia określa w szczególności:

- 1) nazwę stowarzyszenia, odróżniającą je od innych stowarzyszeń, organizacji i instytucji,
- 2) teren działania i siedzibę stowarzyszenia,
- 3) cele i sposoby ich realizacji,
- 4) sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków,
- 5) władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje,
- 6) sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał,
- 7) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich,
- 8) zasady dokonywania zmian statutu,
- 9) sposób rozwiązania się stowarzyszenia.

2. Stowarzyszenie, które zamierza tworzyć terenowe jednostki organizacyjne, jest obowiązane określić w statucie strukturę organizacyjną i zasady tworzenia tych jednostek.

3. Osoba prawna może być jedynie wspierającym członkiem stowarzyszenia.

Art. 11.1. Najwyższą władzą stowarzyszenia jest walne zebranie członków. W sprawach, w których statut nie określa właściwości władz stowarzyszenia, podejmowanie uchwał należy do walnego zebrania członków.

2. Statut może przewidywać zamiast walnego zebrania członków zebranie delegatów lub zastąpienie walnego zebrania członków zebraniem delegatów, jeżeli liczba członków przekroczy określoną w statucie wielkość. W takich przypadkach statut określa zasady wyboru delegatów i czas trwania ich kadencji.

3. Stowarzyszenie jest obowiązane posiadać zarząd i organ kontroli wewnętrznej.

Art. 12. Komitet założycielski składa do sądu rejestrowego wnioski o rejestrację wraz ze statutem, listą założycieli, zawierającą imiona i nazwiska, datę i miejsce urodzenia, miejsce zamieszkania oraz własnoręczne podpisy założycieli, protokół z wyboru komitetu założycielskiego, a także informację o adresie tymczasowej siedziby stowarzyszenia.

Art. 13.1. Wniosek o zarejestrowanie stowarzyszenia sąd rejestrowy rozpoznaje niezwłocznie, a rozstrzygnięcie powinno nastąpić nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku.

2. Sąd rejestrowy doręcza organowi nadzorującemu odpis wniosku o rejestrację wraz z załącznikami wymienionymi w art. 12. Organ ten ma prawo wypowiedzieć się w sprawie wniosku w terminie 14 dni licząc od dnia jego doręczenia, a także przystąpić, za zgodą sądu, do postępowania jako zainteresowany.

Art. 14. Sąd rejestrowy odmawia zarejestrowania stowarzyszenia, jeżeli nie spełnia ono warunków określonych w ustawie.

Art. 15.1. Sąd rejestrowy przed wydaniem postanowienia o zarejestrowaniu stowarzyszenia, jeżeli uzna za niezbędne dokonanie dodatkowych ustaleń, wyznacza w tym celu posiedzenie wyjaśniające.

2. Na posiedzenie wyjaśniające sąd rejestrowy wzywa uczestników postępowania.

Art. 16. Sąd rejestrowy wydaje postanowienie o zarejestrowaniu stowarzyszenia po stwierdzeniu, że jego statut jest zgodny z przepisami prawa i założyciele spełniają wymagania określone ustawą.

Art. 17.1. Stowarzyszenie uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego.

1a. Terenowa jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 10 ust. 2, może uzyskać osobowość prawną, jeżeli statut stowarzyszenia to przewiduje.

3. O wpisaniu stowarzyszenia do Krajowego Rejestru Sądowego sąd rejestrowy zawiadamia założycieli oraz organ nadzorujący, przesyłając jednocześnie temu organowi statut.

4. Postępowanie w sprawach o wpis stowarzyszenia do rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej do Krajowego Rejestru Sądowego jest wolne od opłat sądowych.

Art. 20.1. Zarząd terenowej jednostki organizacyjnej stowarzyszenia jest obowiązany, w terminie 14 dni od chwili jej powołania, zawiadomić o tym organ nadzorujący właściwy ze względu na siedzibę tej jednostki, podając skład zarządu i adres siedziby jednostki, oraz doręczyć statut stowarzyszenia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie zmian w składzie zarządu i adresie siedziby terenowej jednostki organizacyjnej stowarzyszenia oraz w statucie stowarzyszenia.

Art. 21. Zarząd stowarzyszenia ma obowiązek niezwłocznie zawiadomić sąd rejestrowy o zmianie statutu. W sprawie wpisania do rejestru zmiany statutu stowarzyszenia stosuje się odpowiednio zasady i tryb przewidziane dla rejestracji stowarzyszenia.

Art. 22.1. Stowarzyszenia w liczbie co najmniej trzech mogą założyć związek stowarzyszeń. Założycielami i członkami związku mogą być także inne osoby prawne, z tym że osoby prawne mające cele zarobkowe mogą być członkami wspierającymi.

2. Do związków, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy.

Rozdział 3 Nadzór nad stowarzyszeniami

Art. 25. Organ nadzorujący ma prawo:

- 1) żądać dostarczenia przez zarząd stowarzyszenia, w wyznaczonym terminie, odpisów uchwał walnego zebrania członków (zebrania delegatów),
- 3) żądać od władz stowarzyszenia niezbędnych wyjaśnień.

Art. 26. W razie niezastosowania się stowarzyszenia do wymagań określonych w art. 25, sąd na wniosek organu nadzorującego może nałożyć grzywnę w wysokości jednorazowo nie wyższej niż 5 000 zł. Od grzywny można zwolnić, jeżeli po jej wymierzeniu stowarzyszenie niezwłocznie zastosuje się do wymagań organu nadzorującego. Stowarzyszenie, w terminie 7 dni, może wystąpić do sądu o zwolnienie od grzywny.

Art. 27. Organem nadzorującym terenową jednostkę organizacyjną stowarzyszenia jest organ określony w art. 8 ust. 5, właściwy ze względu na siedzibę tej jednostki.

Art. 28. W razie stwierdzenia, że działalność stowarzyszenia jest niezgodna z prawem lub narusza postanowienia statutu w sprawach, o których mowa w art. 10 ust. 1 i 2, organ nadzorujący, w zależności od rodzaju i stopnia stwierdzonych nieprawidłowości, może wystąpić o ich usunięcie w określonym terminie, udzielić ostrzeżenia władzom stowarzyszenia, wystąpić do sądu o zastosowanie środka określonego w art. 29.

Art. 29.1. Sąd, na wniosek organu nadzorującego lub prokuratora, może:

- 1) udzielić upomnienia władzom stowarzyszenia,
- 2) uchylić niezgodną z prawem lub statutem uchwałę stowarzyszenia,
- 3) rozwiązać stowarzyszenie, jeżeli jego działalność wykazuje rażące lub uporczywe naruszanie prawa albo postanowień statutu i nie ma warunków do przywrócenia działalności zgodnej z prawem lub statutem.

2. Sąd rozpoznając wniosek, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, może na wniosek lub z własnej inicjatywy wydać zarządzenie tymczasowe o zawieszeniu w czynnościach zarządu stowarzyszenia, wyznaczając przedstawiciela do prowadzenia bieżących spraw stowarzyszenia.

3. Rozpoznając wniosek o rozwiązanie stowarzyszenia, sąd może zobowiązać władze stowarzyszenia do usunięcia nieprawidłowości w określonym terminie i zawiesić postępowanie. W razie bezskutecznego upływu terminu, sąd, na wniosek organu nadzorującego lub z własnej inicjatywy, podejmie zawieszone postępowanie.

Art. 30.1. Jeżeli stowarzyszenie nie posiada zarządu zdolnego do działań prawnych, sąd, na wniosek organu nadzorującego lub z własnej inicjatywy, ustanawia dla niego kuratora.

2. Kurator jest obowiązany do zwołania w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy walnego zebrania członków (zebrania delegatów) stowarzyszenia w celu wyboru zarządu. Do czasu wyboru zarządu, kurator reprezentuje stowarzyszenie w sprawach majątkowych wymagających bieżącego załatwienia.

3. Wynagrodzenie kuratora pokrywa się z majątku stowarzyszenia.

Art. 31. Na wniosek organu nadzorującego sąd wydaje postanowienie o rozwiązaniu stowarzyszenia, w razie gdy:

- 1) liczba członków stowarzyszenia zmniejszyła się poniżej liczby członków wymaganych do jego założenia,
- 2) stowarzyszenie nie posiada przewidzianych w ustawie władz i nie ma warunków do ich wyłonienia w okresie nie dłuższym niż rok.

Art. 32. Postanowienie o zastosowaniu środka określonego w art. 29 ust. 1 i art. 31 sąd, w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego oraz dwóch ławników, wydaje po przeprowadzeniu rozprawy.

Rozdział 4 Majątek stowarzyszenia

Art. 33.1. Majątek stowarzyszenia powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku stowarzyszenia oraz z ofiarności publicznej.

2. Stowarzyszenie, z zachowaniem obowiązujących przepisów, może przyjmować darowizny, spadki i zapisy oraz korzystać z ofiarności publicznej.

Art. 34. Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków.

Art. 35. Stowarzyszenie może otrzymywać dotację według zasad określonych w odrębnych przepisach.

Rozdział 5 Likwidacja stowarzyszeń

Art. 36.1. W razie rozwiązania się stowarzyszenia na podstawie własnej uchwały, likwidatorami stowarzyszenia są członkowie jego zarządu, jeżeli statut lub, w razie braku odpowiednich postanowień statutu, uchwała ostatniego walnego zebrania członków (zebrania delegatów) tego stowarzyszenia nie stanowi inaczej.

2. W razie rozwiązania stowarzyszenia przez sąd, zarządza on jego likwidację, wyznaczając likwidatora.

Art. 37.1. Obowiązkiem likwidatora jest przeprowadzenie likwidacji w możliwie najkrótszym czasie, w sposób zabezpieczający majątek likwidowanego stowarzyszenia przed nieuzasadnionym uszczupleniem.

2. Likwidator w szczególności powinien:

- 1) zawiadomić sąd o wszczęciu likwidacji i wyznaczeniu likwidatora, z podaniem swego nazwiska, imienia i miejsca zamieszkania, jeżeli nie zachodzą warunki określone w art. 36 ust. 2,
- 2) dokonywać czynności prawnych niezbędnych do przeprowadzenia likwidacji, podając do publicznej wiadomości o wszczęciu postępowania likwidacyjnego,
- 3) po zakończeniu likwidacji zgłosić sądowi wniosek o wykreślenie stowarzyszenia z Krajowego Rejestru Sądowego.

3. Jeżeli likwidacja nie zostanie zakończona w ciągu roku od dnia jej zarządzenia, likwidatorzy przedstawiają przyczyny opóźnienia sądowi, który w razie uznania opóźnienia za usprawiedliwione przedłuża termin likwidacji lub zarządza zmianę likwidatorów.

Art. 38. Majątek zlikwidowanego stowarzyszenia przeznaczają się na cel określony w statucie lub w uchwale walnego zebrania członków (zebrania delegatów) o likwidacji stowarzyszenia. W razie braku postanowienia statutu lub uchwały w tej sprawie, sąd orzeka o przeznaczeniu majątku na określony cel społeczny.

Art. 39. Koszty likwidacji pokrywa się z majątku likwidowanego stowarzyszenia.

Rozdział 6 Stowarzyszenia zwykłe

Art. 40.1. Uproszczoną formą stowarzyszenia jest stowarzyszenie zwykłe, nie posiadające osobowości prawnej.

2. Osoby w liczbie co najmniej trzech, pragnące założyć stowarzyszenie zwykłe, uchwalają regulamin działalności, określając w szczególności jego nazwę, cel, teren i środki działania, siedzibę oraz przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie.

3. O utworzeniu stowarzyszenia zwykłego jego założyciele informują na piśmie właściwy, ze względu na przyszłą siedzibę stowarzyszenia, organ nadzorujący, podając dane, o których mowa w ust. 2.

Art. 41.1. Sąd rejestrowy, na wniosek organu nadzorującego lub prokuratora, może zakazać założenia stowarzyszenia zwykłego, jeżeli nie spełnia ono warunków określonych w art. 16. Art. 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Jeżeli w ciągu 30 dni od dnia uzyskania informacji o założeniu stowarzyszenia zwykłego nie zakazano jego działalności, może ono rozpocząć działalność.

Art. 42.1. Stowarzyszenie zwykłe nie może:

- 1) powoływać terenowych jednostek organizacyjnych,
- 2) łączyć się w związki stowarzyszeń,

- 3) zrzekać osób prawnych,
- 4) prowadzić działalności gospodarczej,
- 5) przyjmować darowizny, spadków i zapisów oraz otrzymywać dotacji, a także korzystać z ofiarności publicznej.

2. Stowarzyszenie zwykle uzyskuje środki na swoją działalność ze składek członkowskich.

Art. 43. W sprawach nie uregulowanych odmiennie w tym rozdziale do stowarzyszenia zwykłego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy, z tym że:

- 1) nie stosuje się przepisów art. 9-13, art. 14 ust. 1, art. 17, art. 20, art. 22-24, art. 27, art. 30 i art. 31 pkt 2,
- 2) ilekroć w ustawie jest mowa o statucie, należy przez to rozumieć regulamin stowarzyszenia zwykłego.

Rozdział 7

Przepisy szczególne, zmiana przepisów obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 44.1. Ograniczenia we wstępowaniu żołnierzy w czynnej służbie wojskowej i junaków odbywających zasadniczą służbę w obronie cywilnej oraz funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa i Milicji Obywatelskiej do stowarzyszeń, a także uczestniczeniu w ich działalności, określają odrębne ustawy.

2. Działalność stowarzyszeń na terenach i w obiektach znajdujących się w zarządzie lub użytkowaniu organów wojskowych albo resortu spraw wewnętrznych wymaga zezwolenia, odpowiednio, Ministra Obrony Narodowej lub Ministra Spraw Wewnętrznych albo organów przez nich określonych.

Art. 45. Osoby pragnące założyć stowarzyszenie prowadzące działalność bezpośrednio związaną z obronnością albo bezpieczeństwem państwa lub ochroną porządku publicznego są obowiązane uzgodnić zakres tej działalności, odpowiednio, z Ministrem Obrony Narodowej lub Ministrem Spraw Wewnętrznych albo organami przez nich określonymi.

Art. 51.1. Do czasu odrębnego uregulowania statusu prawnego związków wyznaniowych oraz zakonów i kongregacji duchownych, do których miały zastosowanie przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. Nr 94, poz. 808, z 1946 r. Nr 4, poz. 30, z 1949 r. Nr 41, poz. 293 i Nr 45, poz. 335, z 1950 r. Nr 44, poz. 401 i Nr 53, poz. 489, z 1964 r. Nr 41, poz. 276 oraz z 1985 r. Nr 36, poz. 167), stosuje się wobec nich przepisy tego rozporządzenia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do nowo powstających związków wyznaniowych oraz zakonów i kongregacji duchownych.

Art. 52.1. Działające w dniu wejścia ustawy w życie stowarzyszenia zarejestrowane i stowarzyszenia wyższej użyteczności stają się stowarzyszeniami w rozumieniu jej przepisów. Statuty tych stowarzyszeń, stanowiące podstawę ich działania, zachowują moc z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Tracą moc postanowienia statutów stowarzyszeń, o których mowa w ust. 1, sprzeczne z przepisami ustawy.

Art. 55.1. W sprawach uregulowanych niniejszą ustawą, nie zakończonych decyzją ostateczną przed dniem jej wejścia w życie, stosuje się przepisy tej ustawy.

2. Postępowanie likwidacyjne stowarzyszeń wszczęte przed dniem wejścia ustawy w życie prowadzi się na podstawie dotychczasowych przepisów.

Art. 56. Tracą moc:

1) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. Nr 94, poz. 808, z 1946 r. Nr 4, poz. 30, z 1949 r. Nr 41, poz. 293 i Nr 45, poz. 335, z 1950 r. Nr 44, poz. 401 i Nr 53, poz. 489, z 1964 r. Nr 41, poz. 276 oraz z 1985 r. Nr 36, poz. 167), z zastrzeżeniem art. 51 niniejszej ustawy,

2) dekret z dnia 5 sierpnia 1949 r. o zmianie niektórych przepisów prawa o stowarzyszeniach (Dz.U. Nr 45, poz. 335), z wyjątkiem art. 2 ust. 2 lit. a) i c).

Art. 57. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

III. Modelowy statut ROT / LOT

Przykład I - Statut ROT (uwzględniający działalność gospodarczą)

Rozdział I Postanowienia ogólne

§ 1.

Stowarzyszenie nosi nazwę „.....” zwane dalej „Stowarzyszeniem”.

§ 2.

1. Terenem działania Stowarzyszenia jest obszar Województwa ..... a siedzibą władz Stowarzyszenia jest ..... Stowarzyszenie może także działać poza granicami Województwa ....., a także poza granicą kraju.
2. Stowarzyszenie w celu realizacji zadań statutowych może zatrudniać pracowników.

§ 3.

1. „.....” jako stowarzyszenie zarejestrowane posiada osobowość prawną.
2. Stowarzyszenie działa zgodnie z niniejszym statutem, a także przepisami powszechnie obowiązującego prawa, a w szczególności zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.), ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1592 ze zm.), ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1590 ze zm.), ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.), ustawą z dnia 25 czerwca 1999 o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz.U. z 1999 r. Nr 62, poz. 689 ze zm.), ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96 poz. 873).

§ 4.

Stowarzyszenie może być członkiem krajowych i międzynarodowych organizacji o takich samych lub podobnych celach statutowych.

§ 5.

Stowarzyszenie może używać pieczęci i posiadać odznakę organizacyjną według wzoru ustanowionego przez Walne Zebranie zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Rozdział II Cele i środki działania

§ 6.

1. Celami Stowarzyszenia są:
  - a) Wspieranie organizacyjne działań podejmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na rzecz rozwoju turystyki na w Województwie .....
  - b) Promocja Województwa ..... jako regionu atrakcyjnego turystycznie.
  - c) Organizacja i prowadzenie systemu informacji turystycznej w Województwie ..... i o Województwie .....
  - d) Inicjowanie, opiniowanie i wspomaganie wieloletnich strategii rozwoju turystyki oraz planów rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej.

- e) Szkolenie i doskonalenie kadr dla potrzeb turystyki.
- f) Prowadzenie badań marketingowych w zakresie turystyki.
- g) Integrowanie działalności Lokalnych Organizacji Turystycznych w zakresie rozwoju i promocji turystyki w Województwie .....

2. W sferze zadań publicznych celami stowarzyszenia są:

- a) Podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.
- b) Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy w Województwie ....., w tym rozwój przedsiębiorczości.
- c) Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych Województwa .....
- d) Działalność w zakresie krajoznawstwa oraz organizowania wypoczynku dzieci i młodzieży oraz nauki, edukacji, oświaty i wychowania ze szczególnym uwzględnieniem edukacji turystycznej.
- e) Działalność w zakresie ekologii i ochrony przyrody.
- f) Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwoju kontaktów i współpracy między społeczeństwami.

§ 7.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

- a) Współdziałanie w opracowaniu strategii rozwoju turystyki i jej realizacji.
- b) Prowadzenie informacji turystycznej.
- c) Prowadzenie działalności edukacyjnej, szkoleniowej oraz wydawniczej.
- d) Udział w imprezach i targach krajowych i zagranicznych.
- e) Organizowanie podróży studyjnych.
- f) Współpracę z organami administracji rządowej, w tym z Polską Organizacją Turystyczną, z organami administracji samorządowej oraz podmiotami gospodarczymi, a także organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie turystyki.
- g) **Prowadzenie działalności gospodarczej, z której dochody przeznaczone są wyłącznie na działalność statutową Stowarzyszenia i w rozmiarach służących realizacji celów statutowych.**
- h) Inspirowanie powstawania w gminach i powiatach Lokalnych Organizacji Turystycznych (LOT) i bieżącą współpracę z Lokalnymi Organizacjami Turystycznymi.
- i) Prowadzenie analiz statystycznych i inicjowanie badań marketingowych w zakresie ruchu turystycznego w Województwie .....

Rozdział III.

Członkowie, ich prawa i obowiązki

§ 8.

1. Członkowie Stowarzyszenia mogą mieć status członków:

- a) zwyczajnych,
- b) wspierających,
- c) Honorowych.

2. Członkiem zwyczajnym mogą zostać gminy, powiaty, Województwo ....., Lokalne Organizacje Turystyczne działające na terenie Województwa ..... oraz osoby prawne i podmioty gospodarcze działające na rzecz rozwoju turystyki przyjazdowej do Województwa ..... (krajowej i zagranicznej) i promocji regionu po zgłoszeniu woli wstąpienia do Stowarzyszenia w formie pisemnej i przyjęciu przez Zarząd Stowarzyszenia.
3. Członek zwyczajny Stowarzyszenia ma prawo:
  - a) wybierać i być wybieranym do władz Stowarzyszenia,
  - b) zgłaszać wnioski dotyczące działalności Stowarzyszenia,
  - c) brać udział w Walnych Zebraniach oraz odczytach, kursach, konferencjach i innych imprezach organizowanych przez Stowarzyszenie,
  - d) wglądu do protokołów Walnych Zebrań i sprawozdań z działalności Stowarzyszenia,
  - e) korzystać z pomocy organizacyjno-technicznej oraz poradnictwa,
  - f) używać odznaki Stowarzyszenia.
4. Członkiem wspierającym mogą być osoby fizyczne, niezależnie od miejsca zamieszkania i osoby prawne, niezależnie od siedziby, które popierają działalność Stowarzyszenia i deklarują wsparcie na rzecz Stowarzyszenia, na podstawie deklaracji pisemnej. Przyjmowanie i skreślanie z listy członków wspierających następuje na podstawie uchwały Zarządu Stowarzyszenia.
5. Członek wspierający ma prawo:
  - a) brać udział z głosem doradczym w Walnym Zebraniu Stowarzyszenia,
  - b) zgłaszać wnioski dotyczące działalności Stowarzyszenia.
6. Członkiem Honorowym może zostać osoba fizyczna lub prawna szczególnie zasłużona dla Stowarzyszenia. Członkostwo honorowe nadawane jest na podstawie uchwały Walnego Zebrania.

§ 9.

Do statutowych obowiązków członków zwyczajnych należy:

- a) stosowanie się do postanowień Statutu, regulaminów i uchwał władz Stowarzyszenia,
- b) czynne uczestnictwo w realizowaniu celów statutowych,
- c) godne reprezentowanie Stowarzyszenia i dbanie o jego dobre imię,
- d) regularne opłacanie składek członkowskich,
- e) upowszechnianie problematyki turystycznej.

§ 10.

Do statutowych obowiązków członków wspierających należy:

- a) aktywne popieranie działalności statutowej Stowarzyszenia,
- b) wspieranie finansowe, rzeczowe, organizacyjne lub merytoryczne Stowarzyszenia.

§ 11.

Do statutowych obowiązków Członków Honorowych należy aktywne popieranie działalności statutowej Stowarzyszenia.

§ 12.

1. Lokalne Organizacje Turystyczne mogą przystępować do Stowarzyszenia w charakterze członka zwyczajnego lub wspierającego.
2. Za Lokalną Organizację Turystyczną (LOT) w rozumieniu niniejszego Statutu uznaje się podmiot, spełniający łącznie następujące warunki:
  - a) ma proturystyczny charakter i realizuje zadania zawarte w art. 4 punkt 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz.U. z 1999 r. Nr. 62 Poz. 689),
  - b) został zarejestrowany przez odpowiedni sąd w Krajowym Rejestrze Sądowym,
  - c) skupia na równych prawach członka zwyczajnego jednostki samorządu terytorialnego oraz osoby fizyczne i prawne działające w branży turystycznej,
  - d) przynajmniej połowa jednostek samorządu terytorialnego należących do Lokalnej Organizacji Turystycznej należy do Stowarzyszenia,
  - e) podpisał porozumienie o współpracy ze Stowarzyszeniem.

§ 13.

Utrata praw członka Stowarzyszenia następuje w przypadku:

- a) dobrowolnego wystąpienia ze Stowarzyszenia zgłoszonego w formie pisemnej Zarządowi Stowarzyszenia, z chwilą podjęcia przez podmiot prawomocnej decyzji o wystąpieniu,
- b) wykluczenia ze Stowarzyszenia na mocy uchwały Zarządu Stowarzyszenia za rażące naruszanie postanowień Statutu, regulaminów lub uchwał władz Stowarzyszenia lub działania na szkodę Stowarzyszenia, z chwilą podjęcia uchwały przez Zarząd Stowarzyszenia,
- c) skreślenia z listy członków Stowarzyszenia na mocy uchwały Zarządu Stowarzyszenia za nie płacenie składek członkowskich przez okres roku, mimo pisemnego upomnienia, z chwilą podjęcia uchwały przez Zarząd Stowarzyszenia.

§ 14.

Wykluczonym i skreślonym z listy członków lub nieprzyjętym w poczet członków Stowarzyszenia przysługuje prawo odwołania się do najbliższego Walnego Zebrania w przeciągu 14 dni od podjęcia uchwały Zarządu Stowarzyszenia.

Rozdział IV. Władze Stowarzyszenia

§ 15.

1. Władzami Stowarzyszenia są:
  - a) Walne Zebranie Członków,
  - b) Zarząd Stowarzyszenia,
  - c) Komisja Rewizyjna.

2. Walne Zebranie Członków stanowią członkowie zwyczajni reprezentowani osobiście i pełnomocni przedstawiciele członków zwyczajnych będących podmiotami prawnymi.
3. Kadencja Zarządu Stowarzyszenia oraz Komisji Rewizyjnej trwa cztery lata, a wybór odbywa się na Walnym Zebraniu Sprawozdawczo-Wyborczym Członków, z zastrzeżeniem § 24 ust. 4 oraz § 27 ust. 3 w głosowaniu tajnym. Po upływie kadencji członek Zarządu Stowarzyszenia lub Komisji Rewizyjnej działa do dnia wyboru nowego członka Zarządu Stowarzyszenia lub Komisji Rewizyjnej.
4. Funkcje Prezesa Zarządu oraz przewodniczącego Komisji Rewizyjnej można pełnić tylko przez kolejne dwie kadencje. Czasokres pełnienia innych funkcji w Stowarzyszeniu nie podlega ograniczeniu.
5. Członkowie Zarządu Stowarzyszenia i Komisji Rewizyjnej pełnią swe funkcje społecznie, bez prawa do wynagrodzenia, z zastrzeżeniem § 22 ust. 2 oraz § 28 ust. 3.

Rozdział V. Walne Zebranie Członków

§ 16.

Walne Zebranie Członków jest najwyższą władzą Stowarzyszenia, może być zwoływane jako zwyczajne lub nadzwyczajne.

§ 17.

Do kompetencji Walnego Zebrania należy:

- a) uchwalanie Statutu Stowarzyszenia i jego zmian,
- b) wybór i odwoływanie Zarządu Stowarzyszenia oraz Komisji Rewizyjnej -wybrane organy konstytuują się w ciągu 7 dni od daty wyboru,
- c) uchwalenie wysokości składek członkowskich oraz trybu ich opłacania,
- d) uchwalanie planów działania Stowarzyszenia i planów finansowych,
- e) rozpatrywanie sprawozdań z działalności Zarządu Stowarzyszenia oraz Komisji Rewizyjnej, a także podejmowanie uchwał w sprawie udzielania bądź odmowy udzielenia absolutorium Zarządowi Stowarzyszenia na wniosek Komisji Rewizyjnej,
- f) podejmowanie uchwał w sprawie nabycia, zbycia lub obciążenia nieruchomości,
- g) upoważnienie Zarządu Stowarzyszenia do zaciągania kredytów i pożyczek,
- h) rozpatrywanie odwołań od decyzji Zarządu Stowarzyszenia odnośnie wykluczenia, skreślenia z listy członków lub nie przyjęcia w poczet członków,
- i) nadawanie godności Członka Honorowego Stowarzyszenia,
- j) uchwalanie Regulaminu Zarządu Stowarzyszenia oraz Regulaminu Komisji Rewizyjnej,
- k) podejmowanie uchwał w sprawie rozwiązania Stowarzyszenia.

§ 18.

1. Zwyczajne Walne Zebranie Sprawozdawcze Członków zwołuje Zarząd Stowarzyszenia raz w roku, zawiadamiając o tym członków Stowarzyszenia pisemnie co najmniej na 14 dni przed terminem Walnego Zebrania Sprawozdawczego Członków.
2. Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Członków zwoływane jest co cztery lata w tym samym trybie co Zwyczajne Zebranie Członków.

§ 19.

Walne Zebranie władne jest do podejmowania uchwał w sprawach objętych porządkiem obrad, jeżeli liczba obecnych członków wynosi:

- a) w pierwszym terminie co najmniej 50 % + 1 uprawnionych do głosowania,
- b) w drugim terminie bez względu na ilość obecnych uprawnionych do głosowania, o ile termin ten podany był w zawiadomieniu.

§ 20.

1. Uchwały Walnego Zebrania zapadają zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym jeżeli postanowienia statutu nie stanowią inaczej.
2. Wybór władz Stowarzyszenia następuje w głosowaniu tajnym.
3. Głosowanie tajne zarządza się także, jeżeli tak postanowione zostanie zwykłą większością głosów osób uprawnionych.

§ 21.

1. Nadzwyczajne Walne Zebranie zwoływane jest przez Prezesa na wniosek:
  - a) Zarządu Stowarzyszenia,
  - b) Komisji Rewizyjnej,
  - c) 1/3 członków zwyczajnych Stowarzyszenia.
2. Nadzwyczajne Walne Zebranie obraduje nad sprawami, dla których zostało zwołane, a tryb i sposób jego przeprowadzania jest taki sam jak w przypadku Zwyczajnego Zebrania Walnego.
3. Nadzwyczajne Walne Zebranie zwołuje się nie później niż w ciągu miesiąca od daty podjęcia uchwały przez Zarząd Stowarzyszenia lub zgłoszenia wniosku.
4. Zwołujący Nadzwyczajne Walne Zebranie ma obowiązek zawiadomić członków Stowarzyszenia o miejscu i terminie Nadzwyczajnego Walnego Zebrania w trybie określonym w § 18 ust. 1, wykorzystując obsługę Biura Zarządu „.....”.

Rozdział VI.

Zarząd Stowarzyszenia

§ 22.

1. Zarząd Stowarzyszenia jest organem wykonawczym Stowarzyszenia, kieruje działalnością Stowarzyszenia i odpowiada za swą pracę przed Walnym Zebraniem Członków.
2. Członkowie Zarządu Stowarzyszenia sprawują swą funkcję społecznie. Z tytułu pełnienia funkcji w Zarządzie jego członkowie mogą otrzymywać zwrot uzasadnionych kosztów.

§ 23.

1. Zarząd Stowarzyszenia jest właściwy we wszystkich sprawach Stowarzyszenia nie zastrzeżonych statutowo na rzecz innych organów.
2. Do zakresu działania Zarządu Stowarzyszenia należy w szczególności:
  - a) reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz,
  - b) współdziałanie z organami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami politycznymi i pozarządowymi oraz innymi instytucjami w sprawach dotyczących działalności statutowej,

- c) składanie corocznych sprawozdań: merytorycznego i finansowego z działalności Stowarzyszenia na Walnym Zebraniu Członków i ogłaszanie ich w trybie określonym odrębnymi przepisami,
- d) zwoływanie Walnego Zebrania i przygotowywanie dokumentów, materiałów oraz wniosków na Walne Zebranie,
- e) realizowanie uchwał i wniosków Walnego Zebrania,
- f) podejmowanie decyzji w sprawach majątkowych Stowarzyszenia z zastrzeżeniem uprawnień Walnego Zebrania Członków,
- g) przyjmowanie w poczet członków Stowarzyszenia osób spełniających warunki statutowe oraz podejmowanie uchwał o wykluczeniu ze Stowarzyszenia oraz skreśleniu z listy członków Stowarzyszenia zgodnie z przepisami niniejszego statutu,
- h) nadzorowanie działalności Dyrektora Biura Zarządu „.....”,
- i) wnioskowanie o nadanie odznak i nagród,
- j) zatrudnianie i zwalnianie pracowników Stowarzyszenia, z wyłączeniem pracowników Biura Zarządu „.....”,
- k) tworzenie komisji branżowych Stowarzyszenia,
- l) tworzenie terenowych jednostek organizacyjnych Stowarzyszenia.

3. Decyzje Zarządu Stowarzyszenia są podejmowane w formie Uchwał Zarządu Stowarzyszenia.

§ 24.

1. Zarząd Stowarzyszenia składa się z 7 do 13 osób w tym: Prezesa, czterech Wiceprezesów, Sekretarza, Skarbnika i Członków Zarządu. Jeden z wiceprezesów pełni funkcję I Wiceprezesa.
2. I-wszy Wiceprezes zastępuje Prezesa pod jego nieobecność.
3. Liczbę członków Zarządu Stowarzyszenia ustala każdorazowo Walne Zebranie.
4. Zarząd Stowarzyszenia może dokooptować do swego składu nowych członków na miejsce członków ustępujących lub odwołanych, w liczbie nie przekraczającej 1/3 składu Zarządu Stowarzyszenia pochodzącego z wyboru Walnego Zebrania, jeżeli faktyczna liczba członków równa się, lub jest większa od minimalnej statutowej liczby członków, a do końca kadencji Zarządu Stowarzyszenia pozostało nie mniej niż 6 miesięcy.
5. Zarząd Stowarzyszenia ma obowiązek dokooptować do swego składu nowych członków na miejsce członków ustępujących lub odwołanych, jeżeli faktyczna liczba członków jest mniejsza od minimalnej statutowej liczby członków, celem uzupełnienia minimalnego składu Zarządu Stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 6 i 7.
6. Jeżeli do końca kadencji Zarządu Stowarzyszenia pozostało nie mniej niż 6 miesięcy, a liczba dokooptowanych członków Zarządu Stowarzyszenia przekracza 1/3 składu Zarządu Stowarzyszenia pochodzącego z wyboru Walnego Zebrania, Zarząd Stowarzyszenia zwołuje Walne Zebranie Członków w celu wyboru nowych członków Zarządu Stowarzyszenia. Do czasu Walnego Zebrania Członków funkcję członków Zarządu Stowarzyszenia pełnią osoby wybrane w trybie art. 5.
7. Jeżeli do końca kadencji Zarządu Stowarzyszenia pozostało mniej niż 6 miesięcy, osoby wybrane w trybie art. 5 pełnią swoją funkcję do zakończenia kadencji przez Zarząd Stowarzyszenia.

§ 25.

Posiedzenia Zarządu Stowarzyszenia odbywają się w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.

§ 26.

Organizację i tryb pracy Zarządu Stowarzyszenia określa Regulamin Zarządu Stowarzyszenia.

Rozdział VII.
Komisja Rewizyjna

§ 27.

1. Komisja Rewizyjna składa się z 3 do 5 osób w tym: z przewodniczącego i sekretarza.
2. Liczbę członków Komisji Rewizyjnej ustala każdorazowo Walne Zebranie.
3. Postanowienia § 24 ust. 4 Statutu w zakresie kooptacji stosuje się odpowiednio.

§ 28.

1. Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą być członkami Zarządu Stowarzyszenia, ani pozostawać z nimi w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia.
2. Członkiem Komisji Rewizyjnej nie mogą być osoby skazane prawomocnym wyrokiem za przestępstwo z winy umyślnej.
3. Członkowie Komisji Rewizyjnej sprawują swą funkcję społecznie. Z tytułu pełnienia funkcji w Komisji Rewizyjnej jej członkowie mogą otrzymywać zwrot uzasadnionych kosztów.

§ 29.

Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy:

- a) badanie i analizowanie przynajmniej raz w roku całokształtu działalności Stowarzyszenia, a przede wszystkim jego gospodarki finansowej pod względem legalności, celowości i prawidłowości wydatków oraz płacenia składek,
- b) wydawanie zaleceń pokontrolnych oraz określenie sposobów i terminów usunięcia nieprawidłowości,
- c) składanie Walnemu Zebraniu sprawozdań ze swej działalności,
- d) wnioskowanie o udzielenie lub nie udzielenie absolutionu ustępującemu Zarządowi Stowarzyszenia.

§ 30.

Komisja Rewizyjna jest uprawniona do:

- a) żądania od Zarządu Stowarzyszenia przedstawienia wszelkich dokumentów dotyczących działalności Stowarzyszenia,
- b) żądania od członków Zarządu Stowarzyszenia złożenia pisemnych lub ustnych wyjaśnień.

§ 31.

Szczegółowy zakres, zasady i tryb postępowania Komisji Rewizyjnej określa Regulamin Komisji Rewizyjnej uchwalony przez Walne Zebranie Członków.

Rozdział VIII. Majątek Stowarzyszenia

§ 32.

1. Majątek Stowarzyszenia stanowią nieruchomości, ruchomości i inne prawa majątkowe oraz środki finansowe.
2. Majątek Stowarzyszenia pochodzi z następujących źródeł:
  - a) składki członkowskie i opłaty wpisowe,
  - b) wpływy z działalności gospodarczej,**
  - c) dotacje i darowizny,
  - d) dofinansowania działalności statutowej.

§ 33.

Gospodarka Stowarzyszenia i jego jednostek terenowych jest prowadzona w oparciu o plan finansowy uchwalony przez Walne Zebranie Członków, zaś do czasu jego uchwalenia na podstawie projektu planu przyjętego przez Zarząd Stowarzyszenia.

§ 34.

1. Oświadczenia woli w imieniu Stowarzyszenia w zakresie rozporządzania mieniem, w tym zaciągania zobowiązań majątkowych, a także w innych sprawach statutowych Stowarzyszenia, składają dwaj członkowie Zarządu Stowarzyszenia lub jeden członek Zarządu Stowarzyszenia i osoba upoważniona przez Zarząd Stowarzyszenia (pełnomocnik), według zasad ustanowionych przez Zarząd Stowarzyszenia.
2. Zarząd Stowarzyszenia może udzielić Prezesowi upoważnienia do składania jednoosobowo oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności Stowarzyszenia.
3. W trybie podanym w ust. 2 Zarząd Stowarzyszenia może ustanowić pełnomocników dla spraw szczególnych, którzy będą działać w granicach umocowania.

§ 35.

Dysponowanie majątkiem Stowarzyszenia podlega następującym ograniczeniom i zakazom:

- a) udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem Stowarzyszenia w stosunku do jego członków, członków organów Stowarzyszenia lub pracowników oraz osób, z którymi pracownicy pozostają w związku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa albo są związani z tytułu przysposobienia opieki lub kurateli, zwanych dalej „osobami bliskimi”,
- b) przekazywania majątku Stowarzyszenia na rzecz ich członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach,
- c) wykorzystywania majątku Stowarzyszenia na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich,
- d) zakupu na szczególnych zasadach towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie Stowarzyszenia, członkowie jego organów lub pracownicy oraz ich osoby im bliskie.

Rozdział IX.

Głosowanie, zwoływanie posiedzeń organów kolegialnych Stowarzyszenia

§ 36.

Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej:

- a) Uchwały organów Stowarzyszenia podejmowane są w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej 50 % +1 członek organu; w razie równości głosów decyduje głos przewodniczącego organu.
- b) Jeżeli w zawiadomieniu o zwołaniu posiedzenia podany był drugi termin obrad i obrady odbywają się w drugim terminie, wówczas uchwały organu Stowarzyszenia podejmowane są bez względu na ilość obecnych na posiedzeniu.
- c) Głosowanie tajne zarządza się, jeżeli tak postanowione zostanie zwykłą większością głosów osób uprawnionych.
- d) Członkowie organów Stowarzyszenia powiadamiani powinni być o terminie, miejscu i porządku obrad posiedzenia w sposób zwyczajowo przyjęty w Stowarzyszeniu na 14 dni przed terminem posiedzenia, jednak nie później niż na 3 dni przed zamierzonym posiedzeniem.
- e) Obrady organów Stowarzyszenia są protokołowane; do protokołu dołącza się teksty podjętych uchwał.

Rozdział X.

Biuro Zarządu

§ 37.

1. Realizację bieżących zadań Stowarzyszenia oraz administracyjno-techniczną obsługę Stowarzyszenia sprawuje Biuro Zarządu „.....”, którym kieruje dyrektor, powołany przez Zarząd Stowarzyszenia.
2. Dyrektor Biura Zarządu „.....” realizuje uchwały Zarządu Stowarzyszenia i działa w granicach pełnomocnictwa udzielonego mu przez Zarząd Stowarzyszenia oraz ustalonego przez Zarząd Stowarzyszenia preliminarza wydatków na prowadzenie Biura Zarządu „.....”.
3. Biuro Zarządu „.....” działa w oparciu o regulaminy:
  - a) Regulamin Organizacyjny Biura Zarządu „.....”,
  - b) Regulamin Pracy Biura Zarządu „.....”,
  - c) Regulamin Wynagradzania Pracowników Biura Zarządu „.....”.
4. Regulaminy, o których mowa w ust. 3, przygotowuje i przyjmuje odpowiednim zarządzeniem Dyrektor Biura Zarządu „.....”, podlegającym akceptacji Zarządu Stowarzyszenia.

Rozdział XI.

Zmiana statutu i rozwiązanie Stowarzyszenia

§ 38.

Zmiany statutu wymagają uchwały Walnego Zebrania Członków podjętej większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania jeżeli obrady odbywają się w pierwszym terminie lub 2/3 głosów bez względu na liczbę obecnych uprawnionych do głosowania jeżeli obrady odbywają się w drugim terminie.

§ 39.

Rozwiązanie się Stowarzyszenia wymaga uchwały Walnego Zebrania podjętej większością 2/3 głosów przy obecności połowy uprawnionych do głosowania członków jeżeli obrady odbywają się w pierwszym terminie lub 2/3 głosów w bez względu na liczbę obecnych uprawnionych do głosowania jeżeli obrady odbywają się w drugim terminie.

§ 40.

2. W przypadku podjęcia uchwały o rozwiązaniu Stowarzyszenia Walne Zebranie Członków wybiera Komisję Likwidacyjną.
3. Uchwała o rozwiązaniu Stowarzyszenia określa tryb likwidacji oraz cel, na który zostaje przeznaczony majątek Stowarzyszenia.

Przykład II - Statut ROT (uwzględniający działalność gospodarczą)

Rozdział I Postanowienia Ogólne

§ 1

Stowarzyszenie ma nazwę ....., zwane dalej „.....” działa na mocy ustawy: z dnia 7 kwietnia 1989r Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104, ze zmianami) i ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. Nr 22, poz. 249, ze zmianami) oraz Statutu.

§ 2

„.....” jest zarejestrowany w Sądzie Rejonowym w Gdańsku i posiada osobowość prawną.

§ 3

Terenem działania „.....” jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej, a jego siedzibą jest miasto .....

§ 4

1. „.....” może prowadzić działalność poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
2. Czas trwania „.....” jest nieograniczony.
3. **„.....” może prowadzić działalność gospodarczą. Dochód z działalności gospodarczej „.....” służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków.**

§ 5

„.....” może być członkiem krajowych i międzynarodowych organizacji.

§ 6

„.....” może używać pieczęci, posiadać własne logo i odznaki, zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 21 grudnia 1971 r. o odznakach i mundurach.

§ 7

1. Do wykonywania zadań tworzy się Biuro „.....”, zwane dalej „Biurem”.
2. „.....” może tworzyć Oddziały.

Rozdział II Cele i sposoby realizacji

§ 8

Celem „.....” jest realizacja następujących zadań:

1. promocja Województwa .....,
2. zapewnienie funkcjonowania i rozwoju systemu informacji turystycznej Województwa .....,
3. inicjowanie i opiniowanie planów rozwoju turystyki oraz wspomaganie ich realizacji,
4. integracja środowiska turystycznego Województwa .....,

5. wspieranie rozwoju turystyki oraz promocja przedsiębiorczości zgodnie z polityką rozwoju Województwa .....,
6. koordynacja działań w zakresie turystyki a w szczególności podnoszenie jej jakości oraz planowanie i realizowanie imprez turystycznych,
7. propagowanie i podejmowanie działań na rzecz popularyzacji i ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozwoju obszarów wiejskich i innych obszarów strukturalnie słabych,
8. stwarzanie warunków do powstawania i promowania produktów turystycznych w Województwie .....,
9. podejmowanie działań mających na celu aktywne przeciwdziałanie bezrobociu,
10. monitorowanie procesów i zjawisk dotyczących turystyki Województwa .....
11. podejmowanie innych zadań sprzyjających rozwojowi turystyki.

§ 9

„.....” realizuje swoje cele poprzez:

1. współpracę z organami administracji rządowej i samorządowej, Polską Organizacją Turystyczną, regionalnymi i lokalnymi organizacjami turystycznymi oraz podmiotami gospodarczymi, a także organizacjami społecznymi działającymi na rzecz rozwoju turystyki i innymi podmiotami,
2. szkolenie i doskonalenie kadr,
3. prowadzenie badań w zakresie turystyki, gromadzenie danych i ich analiza,
4. prowadzenie informacji turystycznej Województwa .....,
5. prowadzenie działalności wystawienniczej i wydawniczej,
6. prowadzenie akcji promocyjnych w zakresie turystyki,
7. udział w imprezach promocyjnych i handlowych, w tym giełdach i targach krajowych i zagranicznych,
8. organizowanie objazdów studyjnych,
9. organizowanie konkursów,
10. opracowywanie kalendarzy imprez turystycznych, kulturalnych, sportowych i gospodarczych,
11. prowadzenie innych działań sprzyjających realizacji statutowych celów „.....”.

Rozdział III Członkowie, ich prawa i obowiązki

§ 10

Członkowie „.....” dzielą się na:

1. zwyczajnych,
2. wspierających,
3. honorowych.

§ 11

1. Członkami zwyczajnymi są:

- członkowie założyciele,
  - osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych,
  - osoby prawne, w szczególności jednostki samorządu terytorialnego, organizacje zrzeszające przedsiębiorców z dziedziny turystyki, w tym samorządy gospodarcze i zawodowe, oraz stowarzyszenia działające w dziedzinie turystyki, a także inne jednostki organizacyjne, które złożą pisemną deklarację o przystąpieniu do „.....”.
2. Członek zwyczajny, który jest osobą fizyczną działa osobiście, pozostali członkowie działają poprzez swoich przedstawicieli:
- organizacje zrzeszające przedsiębiorców z dziedziny turystyki, w tym samorząd gospodarczy i zawodowy, stowarzyszenia działające w tej dziedzinie, gminy, a także inne jednostki organizacyjne po jednym przedstawicielu,
  - powiaty grodzkie i ziemskie - po dwóch przedstawicieli,
  - lokalne organizacje turystyczne - po dwóch przedstawicieli,
  - samorząd Województwa Pomorskiego - trzech przedstawicieli.
3. Cudzoziemcy, bez względu na miejsce zamieszkania, mogą być członkami „.....”: zwyczajnymi, wspierającymi i honorowymi, zgodnie z przepisami obowiązującymi obywateli polskich.
4. Przyjęcie i skreślenie z listy członków zwyczajnych następuje na podstawie uchwały Zarządu.

§ 12

1. Użyte w tekście Statutu określenia: członek, władze, organy, z także czynności dotyczą członka, władz, organów i czynności „.....”.
2. Jeżeli w tekście Statutu używa się określenia członek zwyczajny należy przez to określenie rozumieć odpowiednio osoby wymienione w § 11 ust. 1, jak i właściwą dla tych osób liczbę przedstawicieli.

§ 13

1. Członkowie zwyczajni posiadają bierne i czynne prawo wyborcze w wyborach do organów, a ponadto posiadają prawo:
  - uczestniczenia z głosem stanowiącym w Walnym Zebraniu,
  - zgłaszania do władz wniosków i uwag dotyczących działalności,
  - korzystania z pomocy merytorycznej, organizacyjnej i technicznej,
  - używania odznaki,
  - współuczestniczenia w tworzeniu programu pracy i jego realizowania.
2. Każdy członek zwyczajny i każdy jego przedstawiciel dysponują jednym głosem.

§ 14

Członkowie zwyczajni „.....” zobowiązani są do:

1. stosowania się do postanowień Statutu, regulaminów i uchwał władz,
2. wypełniania zadań wynikających z pełnionych funkcji,
3. godnego reprezentowania „.....” i dbania o jej dobre imię,

4. terminowego opłacania składek członkowskich i wypełniania innych zobowiązań wynikających z uchwał organów.

§ 15

1. Członkami wspierającymi mogą być osoby fizyczne i prawne, które dla poparcia działalności przekażą składkę lub inną formę wsparcia i złożą pisemną deklarację o przystąpieniu do „.....”.
2. Do członka wspierającego mają zastosowanie odpowiednio przepisy § 11 zdanie pierwsze oraz ust. 2 i 3, a także § 14 pkt 4, 5 i 6.

§ 16

1. Członkami honorowymi mogą być osoby prawne i fizyczne szczególnie zasłużone w urzeczywistnianiu celów.
2. Nadanie godności członka honorowego następuje na podstawie uchwały Walnego Zebrania na wniosek Zarządu.
3. Członek honorowy ma prawo udziału w Walnym zebraniu doradczym.

§ 17

1. Zarząd w formie uchwały rozstrzyga o skreśleniu z listy członków w przypadku:
  - dobrowolnej rezygnacji złożonej na piśmie,
  - nie wypełniania obowiązków statutowych, w szczególności z powodu niepłacenia składek przez okres co najmniej sześciu miesięcy,
  - naruszenia postanowień regulaminów lub uchwał organów,
  - działania przynoszącego szkodę dobremu imieniu „.....”,
  - pozbawienia praw publicznych,
  - utraty osobowości prawnej.
2. W przypadku śmierci członka Zarząd podejmuje uchwałę stwierdzającą wygaśnięcie członkostwa.
3. Zarząd jest zobowiązany pisemnie w ciągu 14 dni powiadomić byłego członka o skreśleniu z listy członków. Data skreślenia jest datą upływu okresu członkostwa.
4. Od uchwały w sprawie skreślenia z listy członków, o której mowa w ust. 1 pkt 2, 3, 4 i 5 członek może odwołać się do Walnego Zebrania w terminie 30 dni od otrzymania uchwały Zarządu. Uchwała Walnego Zebrania jest ostateczna.

Rozdział IV Władze „.....”

§ 18

Władzami PROT są:

1. Walne Zebranie,
2. Zarząd,
3. Komisja Rewizyjna.

§ 19

Kadencja władz wybieralnych „.....” trwa cztery lata licząc od dnia wyboru.

Rozdział V Walne Zebranie

§ 20

1. Najwyższą władzą jest Walne Zebranie zwoływane w trybie zwyczajnym lub nadzwyczajnym.
2. Zwyczajne Walne Zebranie zwołuje Zarząd, co najmniej jeden raz w roku kalendarzowym.
3. Nadzwyczajne Walne Zebranie zwołuje Zarząd:
  - na wniosek Komisji Rewizyjnej,
  - na wniosek 1/4 liczby członków zwyczajnych,
  - na podstawie własnej uchwały z własnej inicjatywy,

w ciągu 14 dni odpowiednio od daty zgłoszenia wniosku albo podjęcia uchwały i z co najmniej 7 dniowym wyprzedzeniem.

4. Zawiadomienie pisemne o zwołaniu Walnego Zebrania wraz z porządkiem obrad i dokumentami wysyła Zarząd członkom zwyczajnym co najmniej na 21 dni przed zaplanowaną datą Walnego Zebrania. Członkowie wspierający i honorowi powinni otrzymać zawiadomienie o Walnym Zebraniu wraz z porządkiem obrad w tym samym czasie o ile to możliwe.
5. Z głosem stanowiącym biorą udział w Walnym Zebraniu wszyscy członkowie zwyczajni.
6. Głos doradczy przysługuje członkom wspierającym i honorowym „.....” oraz osobom zaproszonym.
7. Walne Zebranie jest ważne, jeżeli uczestniczy w nim, co najmniej połowa członków zwyczajnych albo bez względu na liczbę członków, jeżeli Walne Zebranie odbywa się w drugim terminie o czym członkowie zostali poinformowani w zawiadomieniu, o którym mowa w ust. 4.
8. Uchwały Walnego Zebrania zapadają zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym chyba, że statut stanowi inaczej.

§ 21

Do kompetencji Walnego Zebrania należy podejmowanie uchwał w sprawach:

1. Statutu,
2. wzoru pieczęci i odznak o których mowa w § 6,
3. ustalanie głównych kierunków organizacyjnych i programowych,
4. planów działania i planów finansowych,
5. wysokości składek członkowskich i zasad ich pobierania,
6. wyboru i odwołania w głosowaniu tajnym członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej, z zastrzeżeniem § 23 pkt. 3,
7. przyjmowania i zatwierdzania sprawozdań i protokołów o których mowa w §27 pkt 2 i 3,
8. udzielenia bądź odmowy udzielenia absolutorium Zarządowi na wniosek Komisji Rewizyjnej,
9. regulaminów pracy organów i innych regulaminów,

10. uchwał i wniosków wnoszonych przez Zarząd,
11. upoważnianie Zarządu do zaciągania kredytów i pożyczek,
12. w sprawie nabycia, zbycia lub obciążenia nieruchomości,
13. przystąpienia do innych organizacji,
14. powołania i likwidacji Oddziałów o których mowa w §7,
15. skarg, wniosków i odwołań członków na działalność organów statutowych,
16. odwołań od uchwał Zarządu w sprawach skreślenia z listy członków lub nie przyjęcia w poczet członków,
17. nadawanie godności członka honorowego.

Rozdział VI Zarząd i Prezes

§ 22

Zarząd jest organem wykonawczym, kieruje działalnością „.....” i odpowiada za swoją pracę przed Walnym Zebraniem.

§ 23

1. Zarząd składa się od siedmiu do dziewięciu osób.
2. W skład Zarządu wchodzi: Prezes, Wiceprezes lub Wiceprezesi oraz pozostali członkowie. Prezesa wybiera się w pierwszej kolejności w trybie określonym w § 21 ust. 6.
3. Liczbę członków Zarządu, jego strukturę i skład ustala Walne Zgromadzenie. W przypadku powstania wakatów w Zarządzie, Zarząd ma możliwość uzupełnienia do 1/3 składu. Skład uzupełniany jest wg uchwalonej przez walne Zebranie w dniu wyborów struktury.
4. Członkowie konstituują się na swoim pierwszym posiedzeniu w ciągu siedmiu dni od dnia wyborów.
5. Prezesa podczas jego nieobecności zastępuje wskazany przez niego wiceprezes.

§ 24

Do kompetencji Zarządu „.....” należy:

1. reprezentowanie interesów „.....” na zewnątrz,
2. współdziałanie z instytucjami administracji państwowej i samorządowej, organizacjami politycznymi i społecznymi oraz wszelkimi innymi podmiotami w sprawach dotyczących działalności statutowej,
3. przygotowywanie projektów uchwał Walnego Zebrania,
4. wykonywanie uchwał Walnego Zebrania,
5. podejmowanie uchwał w sprawach prowadzenia działalności gospodarczej,
6. bieżące i zwykłe zarządzanie majątkiem i finansami,
7. podejmowanie uchwał w sprawach członkostwa,
8. kierowanie bieżącą pracą,
9. uchwalanie regulaminu organizacyjnego Biura oraz regulaminu wynagrodzeń pracowników Biura,
10. wnioskowanie o nadanie odznak i nagród,
11. opracowywanie planów działania i składanie sprawozdań z działalności,
12. podejmowanie uchwał w sprawach niezastrzeżonych do kompetencji pozostałych organów.

§ 25

1. Posiedzenia Zarządu zwoływane są przez Prezesa lub upoważnionego członka Zarządu w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na miesiąc.
2. Uchwały Zarządu wymagają zwykłej większości głosów przy obecności co najmniej połowy składu Zarządu. W razie równej liczby głosów decyduje głos Prezesa.

Rozdział VII Komisja rewizyjna

§ 26

1. Komisja Rewizyjna jest organem powołanym do kontroli działalności Zarządu i Biura.
2. W skład Komisji Rewizyjnej wchodzi od trzech do pięciu członków, w tym Przewodniczący wybierani przez Walne Zebranie. Komisja Rewizyjna konstituuje się na pierwszym posiedzeniu w ciągu siedmiu dni od dnia wyborów".
3. Liczbę członków Komisji Rewizyjnej ustala każdorazowo Walne Zebranie.
4. Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą pełnić innych funkcji w „.....”.
5. Członek Komisji Rewizyjnej może być w każdej chwili odwołany uchwałą Walnego Zebrania.
6. Uchwały Komisji Rewizyjnej zapadają, zwykłą większością głosów w obecności bezwzględnej większości jej członków.

§ 27

1. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy:
  - bieżące kontrolowanie działalności Zarządu i Biura, a przede wszystkim gospodarki finansowej,
  - przeprowadzanie co najmniej jeden raz w roku kompleksowej kontroli całokształtu działalności,
  - przedkładanie Walnemu Zebraniu do zatwierdzenia protokołów pokontrolnych wraz z wnioskami pokontrolnymi,
  - składanie sprawozdań ze swojej działalności na Walnym Zebraniu,
  - wnoszenie wniosków dotyczących absolutorium dla Zarządu.
2. Komisja Rewizyjna działa na podstawie Regulaminu, o którym mowa w § 21 pkt 9.

Rozdział VIII Biuro „.....”

§ 28

1. Biuro działa na podstawie Regulaminów, o których mowa w § 24 pkt 9.
2. Pracą Biura kieruje Dyrektor. O zatrudnieniu dyrektora rozstrzyga Zarząd w formie uchwały.
3. Dyrektorem Biura może być członek Zarządu.

Rozdział IX
Oddziały „.....”

§ 29

1. Oddziały są jednostkami organizacyjnymi „.....” tworzonymi w drodze uchwały Walnego Zebrania „.....”.
2. Oddziały nie posiadają osobowości prawnej.
3. Oddziały działają na obszarze określonym w uchwale Walnego Zebrania „.....”.
4. Oddziały podlegają władzom „.....” i prowadzą działalność statutową w ramach programu przyjętego przez Walne Zebranie „.....”.

§ 30

1. Oddziałem „.....” kieruje kierownik Oddziału powoływany przez Zarząd w drodze uchwały.
2. Kierownik Oddziału składa roczne sprawozdania Zarządowi z działalności Oddziału, oraz plan pracy i plan finansowy na rok następny w terminach określonych przez Zarząd „.....”.
3. Szczegółową organizację i tryb pracy Oddziału „.....” określa Regulamin zatwierdzony przez Walne Zebranie „.....”.

§ 31

Decyzję o likwidacji Oddziału „.....” podejmuje Walne Zebranie „.....” w formie uchwały.

Rozdział IX
Gospodarka finansowa i majątek „.....”

§ 32

1. Majątek „.....” stanowią nieruchomości, ruchomości i inne prawa majątkowe oraz środki pieniężne.
2. Majątek „.....” służy do realizacji celów statutowych.

§ 33

1. Majątek „.....” pochodzi z następujących źródeł: ze składek członkowskich, dotacji, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku „.....” oraz z **działalności gospodarczej**.
2. Za prowadzenie prawidłowej gospodarki finansowej odpowiedzialny jest Zarząd „.....” przed Walnym Zebraniem „.....”.

§ 34

„.....” może prowadzić działalność gospodarczą według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Działalność ta obejmuje w szczególności:

1. wydawanie książek (PKD 22.11.Z),
2. wydawanie gazet (PKD 22.12.Z),
3. wydawanie czasopism i wydawnictw periodycznych (PKD 22.13.Z),
4. pozostałą działalność wydawniczą (PKD 22.15.Z),
5. sprzedaż detaliczną książek, gazet i artykułów piśmiennych (PKD 52.47.Z),

6. sprzedaż detaliczna odzieży (PKD 52.42.Z)
7. sprzedaż detaliczna zegarków, zegarów oraz biżuterii (PKD 52.48.C)
8. Sprzedaż detaliczna artykułów nie żywnościowych w wyspecjalizowanych sklepach, gdzie indziej nie sklasyfikowana (PKD 52.48.G),
9. prowadzenie hoteli (PKD 55.11 Z, 55.12 Z),
10. prowadzenie pozostałych obiektów noclegowych turystyki i innych miejsc krótkotrwałego zakwaterowania (PKD 55.21 Z, 55.22 Z, 55.23 Z),
11. prowadzenie restauracji (PKD 55.30.A),
12. prowadzenie pozostałych placówek gastronomicznych (PKD 55.30.B),
13. przygotowywanie i dostarczanie żywności dla odbiorców zewnętrznych (katering) (PKD 55.52.Z),
14. działalność agencji podróży (PKD 63.30.B),
15. działalność biur turystycznych (PKD 63.30.C),
16. pozostałą działalność turystyczna (PKD 63.30.D),
17. zarządzanie nieruchomościami niemieszkalnymi (PKD 70.32.B),
18. prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk ekonomicznych (PKD 73.20.A),
19. badanie rynku i opinii publicznej (PKD 74.13.Z),
20. doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania (PKD 74.14.A),
21. zarządzanie i kierowanie w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej (PKD 74.14.B),
22. reklamę (PKD 74.40.Z),
23. działalność fotograficzną (PKD 74.81.Z),
24. działalność związaną z organizacją targów i wystaw (PKD 74.84.A),
25. pozostałą działalność komercyjną, gdzie indziej nie sklasyfikowaną (PKD 74.84.B),
26. pozostałe formy kształcenia gdzie indziej nie sklasyfikowane (PKD 80.42.Z),
27. działalność pozostałych organizacji członkowskich, gdzie indziej nie sklasyfikowaną (PKD 91.33.Z),
28. pozostałą działalność rozrywkową, gdzie indziej nie sklasyfikowaną (PKD 92.34 Z),
29. pozostałą działalność związaną ze sportem (PKD 92.62.Z),
30. pozostała działalność rekreacyjną, gdzie indziej nie sklasyfikowaną (PKD 92.72 Z).

§ 35

Zaciągnięcie zobowiązań majątkowych oraz składanie oświadczeń woli rodzających skutki finansowe i prawne wymaga podpisu dwóch członków Zarządu, w tym Prezesa lub Wiceprezesa.

Rozdział X

Zmiany statutu i rozwiązanie „.....”

§ 36

Uchwalenie Statutu oraz jego zmian wymaga większości 2/3 głosów przy obecności połowy przedstawicieli.

§ 37

Rozwiązanie „.....” wymaga uchwały Walnego Zebrania podjętej większością 3/4 głosów w obecności, co najmniej połowy przedstawicieli uprawnionych do głosowania.

§ 38

W razie podjęcia przez Walne Zebranie uchwały o rozwiązaniu „.....”, Walne Zebranie zadecyduje o przeznaczeniu majątku i powoła Komisję Likwidacyjną.

§ 39

Uchwały w sprawie zmiany Statutu i rozwiązania „.....” podlegają zgłoszeniu Sądowi prowadzącemu rejestr „.....” celem dokonania stosownych wpisów.

Przykład III - Statut ROT (bez działalności gospodarczej)

Rozdział I Postanowienia ogólne

§ 1

1. Organizacja działa na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach tekst jednolity z 31 maja 2001 (Dz. U. nr 79 poz. 855 ze zmianami, ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. Nr 62, poz. 689 ze zmianami), ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. nr 96 poz. 873 ze zmianami) oraz niniejszego Statutu.
2. Organizacja jest zarejestrowanym związkiem stowarzyszeń i ma osobowość prawną.
3. Organizacja jest związkiem stowarzyszeń o charakterze apolitycznym, dobrowolnym i samorządnym.

§ 2

Pełna nazwa związku stowarzyszeń brzmi: „.....”,
zwana dalej Organizacją. Organizacja może używać akronimu „.....”.

§ 3

1. Terenem działania Organizacji jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej. Dla potrzeb realizacji swoich celów Organizacja może także działać za granicą.
2. Siedzibą władz Organizacji jest miasto .....

§ 4

Organizacja może być członkiem międzynarodowych i krajowych organizacji i stowarzyszeń wspierających rozwój gospodarczy lub zainteresowanych rozwojem turystyki.

§ 5

Organizacja ma prawo używać pieczęci z napisem: „.....”
oraz posiadać odznakę organizacyjną zatwierdzoną przez Walne Zebranie.

Rozdział II Cele, zadania i zakres działania Organizacji

§ 6

Celem działalności Organizacji jest:

- 1) kreowanie wizerunku Województwa .....jako regionu atrakcyjnego turystycznie,
- 2) integrowanie środowisk samorządu terytorialnego, gospodarczego i zawodowego oraz osób, instytucji i organizacji zainteresowanych rozwojem turystycznym Województwa .....,
- 3) zwiększanie liczby turystów odwiedzających Województwo .....,
- 4) działanie na rzecz wzrostu wpływów z turystyki,
- 5) stworzenie regionalnego systemu informacji turystycznej oraz włączenie go w krajowe zarządzanie systemem "it",
- 6) inicjowanie tworzenia i wspomaganie działalności lokalnych organizacji turystycznych,

- 7) działanie na rzecz poprawy infrastruktury turystycznej,
- 8) koordynacja działań promocyjnych podejmowanych w Województwie .....,
- 9) kumulowanie środków finansowych na rzecz rozwoju turystyki,
- 10) stworzenie platformy współpracy podmiotów gospodarczych turystyki z władzami regionalnymi i krajowymi,
- 11) wspomaganie rozwoju gospodarczego, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- 12) wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych,
- 13) działanie na rzecz ochrony zwierząt, ekologii oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- 14) występowanie na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami,
- 15) działanie na rzecz krajoznawstwa, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji.

§ 7

Podstawowe zadania Organizacji to:

- 1) promocja Województwa ..... w kraju i za granicą poprzez:
  - a) organizowanie prezentacji potencjału turystycznego Województwa ..... na targach i wystawach turystycznych;
  - b) organizowanie imprez promocyjnych;
  - c) publikację wydawnictw i materiałów promocyjnych;
  - d) organizację wizyt studialnych dziennikarzy polskich i zagranicznych oraz przedstawicieli touroperatorów
- 2) inspirowanie, pomoc w tworzeniu, rozwoju i promocji regionalnych i lokalnych produktów turystycznych,
- 3) organizacja i prowadzenie regionalnego systemu informacji turystycznej oraz systemu rezerwacji miejsc,
- 4) inicjowanie badań rynku turystycznego, udział w badaniach statystycznych i marketingowych,
- 5) wyrażanie opinii o projektach rozwiązań prawnych i organizacyjnych mających wpływ na realizację celów statutowych Organizacji,
- 6) delegowanie swoich przedstawicieli do uczestnictwa w pracach instytucji działających na rzecz rozwoju turystyki,
- 7) prowadzenie wojewódzkiego Centrum Informacji Turystycznej,
- 8) opracowywanie rocznych kalendarzy imprez kulturalnych i turystycznych,
- 9) współpraca z Polską Organizacją Turystyczną i jej ośrodkami za granicą,
- 10) współpraca z lokalnymi organizacjami turystycznymi oraz innymi organizacjami branżowymi sektora turystyki,
- 11) popieranie rozwoju kształcenia zawodowego oraz inspirowanie i organizowanie doskonalenia i doskonalenia zawodowego w dziedzinie turystyki,
- 12) podejmowanie wszelkich innych form służących realizacji zadań statutowych.

Rozdział III

Członkowie, ich prawa i obowiązki

§ 8

Członkowie Organizacji dzielą się na:

- 1) zwyczajnych,
- 2) wspierających,
- 3) honorowych.

§ 9

Członkiem zwyczajnym mogą być osoby fizyczne i prawne, a w szczególności jednostki samorządu terytorialnego, organizacje zrzeszające przedsiębiorców z dziedziny turystyki, w tym samorządu gospodarczego i zawodowego oraz stowarzyszenia działające w tej dziedzinie, akceptujące Statut Organizacji.

§ 10

Członkiem wspierającym może być osoba fizyczna lub prawna, niebędąca członkiem zwyczajnym, akceptująca Statut Organizacji.

§ 11

Członkiem honorowym może zostać osoba fizyczna lub prawna szczególnie zasłużona dla Organizacji. Członkostwo honorowe nadawane jest na podstawie uchwały Walnego Zebrania Członków.

§ 12

1. Członkami Założycielami Organizacji są osoby prawne uczestniczące w zebraniu założycielskim „.....”.
2. Przyjmowania nowych członków Organizacji na podstawie pisemnego wniosku dokonuje Zarząd.

§ 13

Członkowie zwyczajni mają prawo:

- 1) uczestniczenia w Walnych Zebraniach Członków z głosem stanowiącym,
- 2) wybierania i być wybieranym do władz Organizacji,
- 3) zgłaszać postulaty i wnioski wobec władz Organizacji,
- 4) korzystać z pomocy i urządzeń Organizacji.

§ 14

Członkowie wspierający mają prawo:

- 1) uczestniczenia w Walnych Zebraniach Członków z głosem doradczym,
- 2) uczestniczenia w pracach Rady Programowej,
- 3) korzystać z pomocy i urządzeń Organizacji.

§ 15

Członkowie zwyczajni Organizacji mają obowiązek:

- 1) brania czynnego udziału w realizacji zadań Organizacji,
- 2) przestrzegania postanowień Statutu i uchwał władz Organizacji,
- 3) regularnego opłacania składek członkowskich,
- 4) dbania o dobre imię Organizacji.

§ 16

Członkowie wspierający mają obowiązek:

- 1) aktywnego popierania działalności statutowej Organizacji,
- 2) wspierania majątkowego Organizacji.

§ 17

1. Członkostwo ustaje wskutek:

- 1) wystąpienia członka, zgłoszone pisemnie Zarządowi Organizacji;
- 2) skreślenie z listy członka Organizacji na mocy decyzji Zarządu;
- 3) wykluczenie członka z Organizacji na mocy decyzji Zarządu;

- 4) rozwiązania Organizacji lub osoby prawnej będącej członkiem Organizacji;
- 5) zaprzestania działalności przez członka Organizacji;
2. Członek Organizacji może być przez Zarząd skreślony z listy członków Organizacji, jeżeli:
  - 1) nie bierze udziału w realizacji zadań i celów Organizacji;
  - 2) zalega z opłatą składek członkowskich powyżej 3 miesięcy;
3. Członek Organizacji może zostać przez Zarząd wykluczony z Organizacji lub zawieszony w prawach członka, jeżeli działa wbrew istotnym interesom Organizacji naruszając postanowienia Statutu bądź uchwały władz Organizacji, swoją postawą i działalnością podważa wiarygodność Organizacji lub naraża ją na straty finansowe.
4. Członek Organizacji może decyzją Zarządu zostać zawieszony w prawach członka na okres do 6 miesięcy.
5. Od decyzji Zarządu Organizacji w sprawie skreślenia, wykluczenia bądź zawieszenia w prawach członka służy odwołanie do Walnego Zebranie Członków. Odwołanie należy wnieść za pośrednictwem Zarządu Organizacji w terminie do 30 dni od daty otrzymania decyzji.

§ 18

1. Członkowie władz Organizacji mogą otrzymywać zwroty kosztów poniesionych podczas załatwiania spraw Organizacji, w tym kosztów podróży i diet.
2. Zabrania się:
  - 1) udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi pracownicy pozostają w związku małżeńskim albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, zwanych dalej "osobami bliskimi",
  - 2) przekazywania ich majątku na rzecz ich członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich, na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, w szczególności jeżeli przekazanie to następuje bezpłatnie lub na preferencyjnych warunkach,
  - 3) wykorzystywania majątku na rzecz członków, członków organów lub pracowników oraz ich osób bliskich na zasadach innych niż w stosunku do osób trzecich, chyba że to wykorzystanie bezpośrednio wynika ze statutowego celu organizacji albo podmiotu, o którym mowa w § 4,
  - 4) zakupu na szczególnych zasadach towarów lub usług od podmiotów, w których uczestniczą członkowie organizacji, członkowie jej organów lub pracownicy oraz ich osób bliskich.

Rozdział IV Władze i organa doradcze Organizacji

§ 19

1. Władzami Organizacji są:
  - 1) Walne Zebranie Członków,
  - 2) Zarząd,
  - 3) Komisja Rewizyjna.
2. Kadencja Zarządu i Komisji Rewizyjnej trwa 4 lata

§ 20

Organem doradczym i opiniodawczym Organizacji jest Rada Programowa

§ 21

1. Członkowie zwyczajni i wspierający uczestniczą w pracach Organizacji poprzez swoich przedstawicieli.
2. Przedstawiciele, o których mowa w ust. 1 mogą być zmienieni w trakcie kadencji przez organ delegujący.

§ 22

1. Jeżeli szczegółowe postanowienia Statutu nie stanowią inaczej, uchwały władz Organizacji zapadają zwykłą większością głosów, przy czym dla ich ważności wymagana jest obecność co najmniej połowy liczby osób uprawnionych do głosowania.
2. Na posiedzeniach władz Organizacji i organów doradczych zwołanych w drugim terminie, quorum o którym mowa w ust. 1 nie obowiązuje.
3. Głosowanie odbywa się jawnie, chyba, że inaczej stanowi postanowienie statutu bądź uchwała władz Organizacji.
4. Oceny, stanowiska i decyzje przyjmowane są przez władze Organizacji w formie uchwał.
5. W przypadku równej ilości głosów decyduje głos przewodniczącego Zebrania.

§ 23

1. Zarządowi i Komisji Rewizyjnej Organizacji przysługuje prawo dokonywania zmian w swoich składach. Zmiany te mogą być wynikiem odwołania bądź rezygnacji członków tych organów.
2. Odwołanie może nastąpić:
  - 1) na wniosek podmiotu delegującego;
  - 2) na skutek ustania członkostwa w Organizacji reprezentowanego przez niego podmiotu.
3. W razie zdekompletowania Zarządu lub Komisji Rewizyjnej władzom tym przysługuje prawo uzupełnienia składu obu tych organów z tym, że liczba dokooptowanych członków nie może przekroczyć 1/3 liczby członków pochodzących z wyboru.
4. Wymienione w ust. 3 decyzje podjęte przez Zarząd lub Komisję Rewizyjną wymagają akceptacji najbliższego Walnego Zebrania Członków.

Walne Zebranie Członków

§ 24

1. Walne Zebranie Członków jest najwyższą władzą Organizacji.
2. Członkowie zwyczajni Organizacji są reprezentowani na Walnym Zebraniu Członków poprzez swoich przedstawicieli :
  - 1) Województwo zachodniopomorskie - 4 przedstawicieli,
  - 2) Lokalne Organizacje Turystyczne - po 3 przedstawicieli,
  - 3) organizacje branżowe - po 2 przedstawicieli,
  - 4) pozostali członkowie - po 1 przedstawicieli,którzy w ich imieniu realizują wszystkie prawa i obowiązki członka wynikające z przynależności do „.....”
3. Każdego członka wspierającego reprezentuje jeden przedstawicieli.

§ 25

1. Do kompetencji Walnego Zebrania Członków należy w szczególności:
  - 1) uchwalenie zmian Statutu;
  - 2) uchwalanie regulaminów wewnętrznych Organizacji;
  - 3) uchwalenie programów działania Organizacji;
  - 4) wybór i odwoływanie członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej w tajnym głosowaniu;
  - 5) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
  - 6) podejmowanie uchwał w sprawie udzielenia bądź odmowy udzielania absolutorium Zarządowi za okres minionego roku a ustępującemu Zarządowi za okres całej kadencji,
  - 7) nadawanie godności członka honorowego Organizacji;
  - 8) zatwierdzanie budżetu, wysokości wpisowego i składek członkowskich;
  - 9) podejmowanie uchwał w sprawach finansowania wspólnych przedsięwzięć;
  - 10) podejmowanie uchwał merytorycznych i organizacyjnych regulujących działalność Organizacji i jej organów;
  - 11) upoważnienie Zarządu do zaciągania kredytów i pożyczek, przystępowania do spółek i przedsięwzięć gospodarczych;
  - 12) określenie wysokości wynagrodzenia dla członków władz Organizacji w wysokości nie wyższej niż określonej w art. 8 pkt. 8 ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. 26/306 z 2000 r.);
  - 13) rozpatrywanie spraw wniesionych przez Zarząd, Komisję Rewizyjną, Radę Programową i członków Organizacji;
  - 14) rozpatrywanie odwołań od decyzji Zarządu w sprawie skreślenia z listy członków, wykluczenia z Organizacji, bądź zawieszenia w prawach członka;
  - 15) podjęcie uchwały w sprawie rozwiązania Organizacji i przekazania jej majątku.
2. Uchwały w sprawach określonych w ust.1 pkt. 1 i 15 wymagają dla swej ważności większości, co najmniej 2/3 liczby głosów.

§ 26

Walne Zebrani Członków mogą być zwyczajne lub nadzwyczajne.

§ 27

1. Zwyczajne Walne Zebranie Członków jest zwoływane co najmniej raz do roku nie później niż do końca kwietnia.
2. Termin, miejsce i porządek obrad Zebrania Walnego Członków ustala Zarząd i zawiadamia o tym członków nie później niż na dwa tygodnie przed terminem Walnego Zebrania Członków .

§ 28

1. Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków jest zwoływane przez Zarząd z własnej inicjatywy, lub na wniosek: Komisji Rewizyjnej, Marszałka Województwa lub co najmniej 1/5 liczby członków Organizacji.
2. Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków jest zwoływane w terminie jednego miesiąca od daty zgłoszenia wniosku w sprawie zwołania i obraduje nad sprawami, do których zostało powołane.
3. Termin, miejsce i porządek obrad Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków ustala Zarząd i zawiadamia o tym członków Organizacji nie później niż na dwa tygodnie przed terminem Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków .

§ 29

1. W Walnym Zebraniu Członków biorą udział:

- 1) z czynnym i biernym prawem wyborczym przedstawiciele członków zwyczajnych Organizacji w ilości zgodnej z zapisami 25 ust 2
- 2) z głosem doradczym - członkowie wspierający, jeżeli nie są przedstawicielami na Walne, członkowie Rady Programowej, członkowie Honorowi oraz osoby zaproszone.
2. We wszelkich głosowaniach przedstawicielowi przysługuje jeden głos.
3. Sposób wyboru Zarządu i Komisji Rewizyjnej określa Regulamin Wyboru Władz „.....”.

§ 30

Ukonstytuowanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej następuje po ogłoszeniu wyników wyborów na pierwszych zebraniach, którym przewodniczy Przewodniczący Walnego Zebrania Członków .

Zarząd

§ 31

Zarząd jest organem zarządzającym Organizacji.

§ 32

Do kompetencji Zarządu należy w szczególności:

- 1) Reprezentowanie Organizacji na zewnątrz.
- 2) Kierowanie działalnością Organizacji pomiędzy Walnymi Zebraniem Członków.
- 3) Realizowanie uchwał Walnego Zebrania Członków .
- 4) Zaciąganie zobowiązań w imieniu Organizacji w ramach uchwalonego budżetu.
- 5) Zwoływanie Walnego Zebrania Członków .
- 6) Powoływanie i odwoływanie członków Rady Programowej.
- 7) Zarządzanie majątkiem Organizacji.
- 8) Powoływanie biura Organizacji, jego dyrektora oraz głównego księgowego lub zlecenie wykonywania funkcji biura wyspecjalizowanym podmiotom.
- 9) Opracowanie regulaminu pracy Zarządu.
- 10) Określenie zakresu pracy biura Organizacji i nadzór nad nim.
- 11) Przyjmowanie nowych członków, skreślanie z listy członków, wykluczanie i zawieszanie w prawach członków Organizacji.
- 12) Określenie sposobu pobierania składek członkowskich oraz ustalanie zasad zwrotu wydatków członkom organów Organizacji.
- 13) Wykonywanie czynności nie zastrzeżonych do kompetencji innych władz Organizacji.
- 14) Sporządzanie i składanie Walnemu Zebraniu Członków szczegółowych sprawozdań z działalności programowej i finansowej Organizacji.
- 15) Podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia do lub wystąpienia ze stowarzyszeń i fundacji.

§ 33

1. Zarząd składa się z 8 osób.
2. Liczbę członków Zarządu ustala Walne Zebranie Członków.
3. W skład Zarządu wchodzi przedstawiciele następujących sektorów:
  - 1) władz samorządowych województwa zachodniopomorskiego,
  - 2) Lokalnych Organizacji Turystycznych i Jednostek Samorządu Terytorialnego,
  - 3) pozostałych branżowych organizacji sektora turystyki w tym samorządu gospodarczego turystyki

- 4) pozostałych członków Organizacji.
4. Członków Zarządu wybierają spośród siebie delegaci poszczególnych sektorów wymienionych w ust. 3. Przedstawiciele władz samorządowych województwa deleguje Marszałek Województwa w porozumieniu z Przewodniczącym Sejmiku Wojewódzkiego.
5. Sektory, o których mowa w ust. 3 reprezentowane są w Zarządzie w równych proporcjach.
6. Zarząd na swym pierwszym posiedzeniu w obecności przewodniczącego Walnego Zebrania Członków wybiera spośród swoich członków Prezesa Organizacji i Skarbnika oraz określa zadania i funkcje pozostałych członków Zarządu.
7. Zarząd ma prawo dokonać zmiany w trakcie kadencji Prezesa i Skarbnika Organizacji oraz dokonać zmiany podziału zadań i funkcji pomiędzy pozostałych członków Zarządu.
8. Posiedzenia Zarządu zwołuje Prezes Organizacji lub pod jego nieobecność jeden z jego zastępców, stosownie do potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.
9. W posiedzeniu Zarządu mają prawo brać udział z głosem doradczym członkowie Komisji Rewizyjnej i Rady Programowej oraz zaproszeni goście.
10. Organizację i tryb pracy Zarządu określa regulamin uchwalony przez Walne Zebranie Członków.

§ 34

1. Zarząd swoje funkcje kierowania Organizacją wykonuje przy pomocy Biura Organizacji.
2. Biurem Organizacji kieruje Dyrektor, który jest pracownikiem etatowym Organizacji.
3. Dyrektor Biura wykonuje funkcję pracodawcy wobec wszystkich etatowych pracowników Biura.
4. Funkcję pracodawcy wobec Dyrektora Biura pełni Prezes Organizacji.

Komisja Rewizyjna

§ 35

1. Komisja Rewizyjna jest organem kontrolno-rewizyjnym Organizacji.
2. Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy:
  - 1) przeprowadzenie przynajmniej raz w roku kontroli całokształtu działalności Organizacji;
  - 2) ocena działalności statutowej i finansowej Organizacji oraz występowanie z odpowiednimi wnioskami;
  - 3) żądanie od Zarządu wyjaśnień w sprawie działalności Organizacji oraz określenia terminu i sposobu usunięcia dostrzeżonych nieprawidłowości;
  - 4) kontrola wysokości i terminowości wpłacania składek członkowskich;
  - 5) występowanie z wnioskiem w sprawie absolutorium dla Zarządu.
  - 6) opracowanie regulaminu pracy Komisji Rewizyjnej.
3. Kompetencje określone w ust. 2 pkt. 1-3 przysługują również Marszałkowi Województwa.

§ 36

1. Komisja Rewizyjna składa się z 4 osób.
2. Liczbę członków Komisji Rewizyjnej ustala Walne Zebranie Członków.
3. Skład Komisji Rewizyjnej ustalany jest analogicznie do składu Zarządu z zachowaniem zasad określonych w 34 ust 3 - 5.
4. Członkowie Komisji Rewizyjnej nie mogą być członkami zarządu, ani pozostawać z nimi w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia
5. Członkami Komisji Rewizyjnej nie mogą być osoby skazane prawomocnym wyrokiem za przestępstwo z winy umyślnej.
6. Komisja Rewizyjna na swym pierwszym posiedzeniu wybiera Przewodniczącego i określa

funkcje członków Komisji.

7. Posiedzenie Komisji Rewizyjnej zwołuje jej Przewodniczący w miarę potrzeb lub na żądanie każdego członka Komisji, nie rzadziej jednak, niż raz na kwartał.
8. Członkowie Komisji Rewizyjnej mają prawo uczestniczenia w posiedzeniach Zarządu z głosem doradczym.
9. Organizację i tryb pracy Komisji Rewizyjnej określa regulamin uchwalony przez Walne Zebranie Członków .

Rada Programowa

§ 37

Członkami Rady Programowej mogą zostać osoby mające poprzez swoje funkcje, wiedzę, umiejętności i działalność znaczący wpływ na rozwój turystyki.

§ 38

Do zadań Rady Programowej należy:

1. Opracowywanie propozycji strategicznych działań Organizacji;
2. Opiniowanie propozycji planów działań Zarządu oraz biura Organizacji
3. Opiniowanie planów finansowych Organizacji.

§ 39

1. Członków Rady Programowej powołuje i odwołuje Zarząd .
2. Kadencja Rady Programowej upływa z chwilą zakończenia kadencji Zarządu.
3. Rada Programowa wybiera ze swego grona Przewodniczącego Rady Programowej.
4. Przewodniczący Rady Programowej albo inny członek Rady w jego zastępstwie ma prawo uczestniczenia w posiedzeniach Zarządu z głosem doradczym.

Rada Programowa może spośród swoich członków powoływać zespoły problemowe.

Rozdział V Rozstrzyganie sporów

§ 40

1. Do rozstrzygania sporów Organizacja może powołać Sąd Polubowny.
2. Sąd Polubowny pracuje w oparciu o regulamin uchwalony przez Walne Zebranie Członków.

Rozdział VI Majątek Organizacji

§ 41

Majątek Organizacji stanowią nieruchomości własne, ruchomości i inne prawa majątkowe oraz środki pieniężne.

§ 42

1. Majątek Organizacji pochodzi z:
  - 1) wpisowego i składek członków Organizacji;
  - 2) dobrowolnych wpłat członków Organizacji;
  - 3) dotacji, subwencji, darowizn;
  - 4) dochodów z majątku Organizacji.

2. Wysokość wpływów wymienionych w ust. 1 pkt 1 określa Walne Zebranie Członków.
3. Gospodarka finansowa Organizacji prowadzona jest w oparciu o roczny plan finansowy, sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami.

§ 43

1. Do reprezentowania Organizacji w sprawach zwykłych ma prawo każdy członek Zarządu lub osoba upoważniona przez Zarząd.
2. Do ważności pism i dokumentów nierodzących skutków finansowych wymagany jest podpis: Prezesa lub Wiceprezesa względnie osoby upoważnionej przez Prezesa.
3. Dla ważności oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych Organizacji wymagane jest zgodne pisemne współdziałanie Prezesa Organizacji oraz Skarbnika lub dwóch upoważnionych przez Zarząd przedstawicieli Organizacji.

Rozdział VII

Zmiana Statutu, rozwiązanie Organizacji

§ 44

Zmiana Statutu może być uchwalona przez Walne Zebranie Członków większością co najmniej 2/3 liczby głosów w obecności co najmniej 1/2 uprawnionych do głosowania.

§ 45

Rozwiązanie Organizacji następuje w razie podjęcia odpowiedniej uchwały przez Walne Zebranie Członków większością co najmniej 2/3 liczby głosów w obecności przynajmniej 1/2 uprawnionych do głosowania.

§ 46

W uchwale o rozwiązaniu Walne Zebranie Członków określa sposób przeznaczenia posiadanego majątku.

Przykład IV - Statut LOT

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

§ 1

Organizacja nosi nazwę: Lokalna Organizacja Turystyczna „.....” zwane dalej „.....”.

§ 2

1. Terenem działania „.....” jest Rzeczpospolita Polska ze szczególnym uwzględnieniem „.....”. Siedzibą władz „.....” jest miasto „.....”. „.....” może także działać za granicą.
2. „.....” w celu realizacji zadań statutowych może zatrudniać pracowników.

§ 3

1. „.....” uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego.
2. „.....” funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2001 r., nr 79, poz. 855), ustawą z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz.U. nr 62, poz. 689, zm.: Dz.U. z 2000 r., nr 22, poz. 273 i z 2001 r., nr 22, poz. 249), ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1996 r., nr 13 późn. 689ze zm.), ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r., nr 142, poz. 1592), ustawą z dnia 24.04.03 o pożytku publicznym i wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz.873) oraz statutem.

§ 4

„.....” może być członkiem krajowych i międzynarodowych organizacji o takich samych lub podobnych celach statutowych.

§ 5

Organizacja „.....” może używać pieczęci oraz posiadać odznakę organizacyjną i logo według wzoru ustanowionego przez Walne Zebranie Członków zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Rozdział 2 Cele i środki działania

§ 6

Celem Organizacji „.....” jest realizacja następujących zadań:

1. Wspieranie rozwoju turystyki w regionie.
2. Kreowanie pozytywnego i atrakcyjnego wizerunku regionu.
3. Promocja turystyki regionu „.....”.
4. Inicjowanie, opiniowanie i wspomaganie planów rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej.
5. Inicjowanie i stwarzanie działań społecznych i gospodarczych na rzecz wzrostu znaczenia turystyki w rozwoju regionu.
6. Doskonalenie kadr w zakresie planowania i realizacji wspólnych przedsięwzięć turystycznych regionu.
7. Prowadzenie badań marketingowych w zakresie turystyki oraz ich analiza.
8. Inicjowanie i współtworzenie produktów turystycznych regionu.

9. Prowadzenie informacji turystycznej regionu oraz rozwijanie lokalnego systemu informacji.
10. Propagowanie i podejmowanie działań zmierzających do ochrony środowiska naturalnego i kulturowego regionu.
11. Wspieranie i ochrona już istniejących podmiotów branży turystycznej.
12. Doradztwo, organizowanie warsztatów, szkoleń i wyjazdów studyjnych oraz udzielanie wsparcia finansowego na działalność podmiotów III Sektora szczególnie tych działających w obszarze turystyki.
13. Wspieranie i nawiązywanie współpracy z podmiotami zagranicznymi działającymi w obszarze turystyki.
14. Aktywizacja i wspieranie udziału wolontariuszy we wszystkich przedsięwzięciach realizowanych w ramach LOT.
15. Utworzenie i prowadzenie Lokalnej Giełdy Informacyjnej mającej na celu m.in. prowadzenie działań promocyjnych informacyjnych w zakresie turystyki na terenie działania LOT.

§ 7

„.....” realizuje swoje cele poprzez:

1. Powołanie i prowadzenie biura „.....” celem administrowania, organizacji i obsługi programów rozwoju lokalnej gospodarki turystycznej.
2. Prowadzenie punktów informacji turystycznej.
3. Prowadzenie działalności edukacyjnej, szkoleniowej oraz wydawniczej.
4. Prowadzenie kampanii promocyjnej w zakresie turystyki, imprezy, uroczystości oraz wszelkich działań w zakresie marketingu i promocji, organizowanie ekspozycji na targach krajowych i zagranicznych.
5. Organizowanie objazdów studyjnych.
6. Współpracę z organami administracji rządowej, z Polską Organizacją Turystyczną, z organami administracji samorządowej oraz podmiotami gospodarczymi, a także organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie turystyki.
7. Opracowywanie rocznych kalendarzy imprez turystycznych.

§ 8

„.....” prowadzi działalność gospodarczą, z której dochody przeznaczone są wyłącznie na działalność statutową. Przedmiotem działalności wg Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) jest:

- działalność związana z turystyką – 63.3
  - działalność organizatorów turystyki - 63.30.A PKD
  - działalność pośredników turystycznych – 63.30.B PKD
  - działalność agentów turystycznych - 63.30.C PKD
  - pozostała działalność turystyczna – 63.30.D PKD
- edukacja - 85 PKD
- działalność pozostałych organizacji członkowskich, gdzie indziej nie sklasyfikowana - 91.33.Z PKD
- pozostała działalność rekreacyjna, gdzie indziej nie sklasyfikowana – 92.72.Z PKD
- działalność związana z kulturą – 92.32.Z PKD
- działalność związana z sportem - 92.62.Z PKD
- działalność wydawnicza związana z tematyką turystyczną – 22.1 PKD
  - działalność związana z organizacją targów i wystaw – 74.84.A PKD

- sprzedaż detaliczna artykułów nieżywnościowych, w wyspecjalizowanych sklepach, gdzie indziej niesklasyfikowana – 52.48.G PKD

Rozdział 3 Członkowie, ich prawa i obowiązki

§ 9

Członkowie „.....” dzielą się na:

1. Członków zwyczajnych,
2. Członków wspierających,
3. Członków honorowych.

§ 10

1. „.....” skupia osoby fizyczne, osoby prawne, przedsiębiorców branży turystycznej oraz jednostki samorządu terytorialnego na prawach członka zwyczajnego zwanego dalej członkiem.
2. Członków „.....” przyjmuje się w drodze uchwały Zarządu, na podstawie pisemnej deklaracji. Uchwałę tą zatwierdzi najbliższe Walne Zgromadzenie.
3. Osoba prawna działa poprzez swoich przedstawicieli, którzy w jej imieniu realizują wszystkie prawa i obowiązki członka wynikające z przynależności do „.....” w liczbie:
  - jednostki samorządu terytorialnego - jeden przedstawiciel,
  - pozostałe osoby prawne - jeden przedstawiciel.
4. Członkowie założyciele „.....” stają się członkami zwyczajnymi z chwilą zarejestrowania stowarzyszenia w Krajowym Rejestrze Sądowym.

§ 11

1. Członkami wspierającymi mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, które dla poparcia działalności „.....” zadeklarują stałą składkę lub inną formę wsparcia finansowego i złożą pisemną deklarację przystąpieniu do „.....”.
2. Podmioty zagraniczne, w tym nie mające siedziby na terytorium RP mogą być członkami wspierającymi „.....”.
3. Przyjęcie i skreślenie z listy członków wspierających następuje w drodze uchwały Zarządu, którą następnie zatwierdzi uchwała Walnego „.....”.
4. Osoba prawna o statusie członka wspierającego działa w „.....” poprzez swojego przedstawiciela.

§ 12

Członkami honorowymi „.....” mogą być osoby fizyczne i osoby prawne szczególnie zasłużone w urzeczywistnianiu celów „.....”. Nadanie godności członka honorowego następuje w drodze uchwały walnego Zebranie na wniosek Zarządu.

§ 13

Członek „.....” ma prawo:

1. wybierać i być wybieranym do władz „.....”,
2. zgłaszać wnioski dotyczące działalności „.....”,
3. brać udział w Walnych Zebraniach z głosem stanowiącym oraz odczytach, kursach, konferencjach i innych imprezach organizowanych przez „.....”,

4. wglądu do protokołów Walnych Zebrań Członków i sprawozdań z działalności „.....”,
5. korzystać z pomocy organizacyjno-technicznej oraz poradnictwa,
6. korzystać z odznaki i logo „.....”.

§ 14

Członkowie wspierający oraz członkowie honorowi posiadają prawo:

1. uczestniczenia głosem doradczym w obradach Walnego Zebrania Członków,
2. korzystania z pomocy organizacyjnej i materiałów „.....”,
3. zgłaszania do władz „.....” wniosków i uwag dotyczących jej działalności,
4. współuczestniczenia w tworzeniu programu pracy „.....” i jego realizacji.

§ 15

Do statutowych obowiązków członków należy:

1. stosowanie się do postanowień statutu, regulaminów i uchwał władz „.....”,
2. czynne uczestnictwo w realizowaniu celów statutowych,
3. godne reprezentowanie „.....” i dbanie o dobre imię Organizacji,
4. regularne opłacanie składek członkowskich,
5. upowszechnianie problematyki turystycznej.

§ 16

1. Utrata praw członka „.....” następuje w przypadku:
  - dobrowolnego wystąpienia z Organizacji zgłoszonego w formie pisemnej Zarządowi,
  - wykluczenia z „.....” na mocy uchwały Zarządu za rażące naruszenie postanowień statutu, regulaminów lub uchwał władz „.....”,
  - skreślenia z listy członków „.....” na mocy uchwały Zarządu za nie opłacanie składek członkowskich przez okres roku, pomimo pisemnego upomnienia,
  - utraty osobowości prawnej.
2. Od uchwały Zarządu o skreśleniu z listy członków przysługuje prawo odwołania do Walnego Zgromadzenia Członków w terminie 14 dni od podjęcia uchwały Zarządu. Decyzja Walnego Zgromadzenia Członków jest ostateczna.

Rozdział 4 Władze „.....”

§ 17

1. Władzami „.....” są:
  - Walne Zebranie Członków,
  - Zarząd,
  - Komisja Rewizyjna.
2. Walne Zebranie stanowią członkowie „.....”.
3. Kadencja Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej trwa trzy lata, a wybór odbywa się w głosowaniu tajnym. Po upływie kadencji członek Zarządu lub Komisji Rewizyjnej działa do dnia wyboru nowego członka Zarządu lub Komisji Rewizyjnej.

4. Funkcje prezesa Zarządu oraz przewodniczącego Komisji Rewizyjnej można pełnić tylko przez kolejne dwie kadencje. Czasokres pełnienia innych funkcji w „.....” nie podlega ograniczeniu.
5. W razie ustąpienia w czasie trwania kadencji członka władz, o których mowa w §17 ust. 2 i 3, bądź innej okoliczności powodującej zmniejszenie składu, uchwałę o uzupełnieniu podejmuje Walne Zebranie Członków.

Rozdział 5 Walne Zebranie

§ 18

Walne Zebranie Członków jest najwyższą władzą „.....” może być zwyczajne i nadzwyczajne.

§ 19

1. Zwyczajne Walne Zebranie Członków zwołuje Zarząd co najmniej raz w roku, z pisemnym powiadomieniem członków „.....” co najmniej na 14 dni przed terminem Walnego Zebrania.
2. Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze zwoływane jest co trzy lata.

§ 20

Walne Zebranie Członków władne jest do podejmowania uchwał w sprawach objętych porządkiem obrad, jeżeli liczba obecnych członków wynosi:

- w pierwszym terminie co najmniej 1/2 uprawnionych do głosowania, z wyłączeniem § 41 i 42 niniejszego statutu,
- w przypadku braku quorum w I terminie Walnego Zebrania Członków, zebranie może się odbyć w II terminie bez względu na ilość obecnych uprawnionych do głosowania, o ile termin ten podany był w zawiadomieniu.

§ 21

1. Uchwały Walnego Zebrania zapadają zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym jeżeli postanowienia statutu nie stanowią inaczej.
2. Wybór władz „.....” następuje w głosowaniu tajnym.

§ 22

1. Do kompetencji Walnego Zebrania należy:
  - uchwalanie statutu „.....” i podejmowanie uchwał w sprawie jego zmian,
  - wybór i odwoływanie w głosowaniu tajnym Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej - wybrane organy konstituują się w ciągu 14 dni od daty Walnego Zebrania,
  - uchwalenie wysokości składek członkowskich, zasad jej pobierania i podziału,
  - ustalanie i podejmowanie głównych kierunków organizacyjnych i programowych „.....”,
  - uchwalanie budżetu „.....”,
  - przyjmowanie logo i innych znaków „.....”,
  - rozpatrywanie sprawozdań z działalności Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej, a także podejmowanie uchwał w sprawie udzielania bądź odmowy udzielenia absolutorium Zarządowi na wniosek Komisji Rewizyjnej,
  - podejmowanie uchwał w sprawie nabycia, zbycia lub obciążenia nieruchomości,

- upoważnienie Zarządu do zaciągania kredytów i pożyczek, rozpatrywanie odwołań od decyzji Zarządu odnośnie wykluczenia, skreślenia z listy członków lub nie przyjęcia w poczet członków,
- uchwalanie regulaminu obrad Walnego Zebrania oraz innych regulaminów „.....”,
- rozpatrywanie wniosków wnoszonych przez Zarząd „.....” lub członków,
- podejmowanie uchwał oraz wyrażanie opinii w sprawach szczególnej wagi związanych z zakresem działalności stowarzyszenia,
- podejmowanie decyzji o przystąpieniu do innych organizacji,
- podejmowanie uchwał o powołaniu i likwidacji Oddziałów Terenowych „.....”,
- rozpatrywanie skarg, wniosków i odwołań członków „.....” na działalność organów statutowych Organizacji,

2. Nieudzielanie Zarządowi absolutorium jest równoznaczne z odwołaniem Zarządu.

§ 23

1. Nadzwyczajne Walne Zebranie zwoływane jest przez Zarząd z własnej inicjatywy lub na wniosek:

- Komisji Rewizyjnej,
- 1/3 członków.

2. Nadzwyczajne Walne Zebranie obraduje nad sprawami, dla których zostało zwołane, a tryb i sposób jego przeprowadzania jest identyczny jak w przypadku Zwyczajnego Zebrania Walnego.

3. Nadzwyczajne Walne Zebranie zwołuje się nie później niż w ciągu miesiąca od daty podjęcia uchwały lub zgłoszenia wniosku.

Rozdział 6 Zarząd „.....”

§ 24

Zarząd jest organem wykonawczym „.....”. Kieruje działalnością „.....” i odpowiada za swą pracę przed Walnym Zebraniem.

§ 25

1. Zarząd składa się z 5 do 9 osób, w tym Prezesa Zarządu, Wiceprezesa, Sekretarza, Skarbnika i członków zarządu.
2. Prezesa Zarządu wybiera się w oddzielnym głosowaniu w pierwszej kolejności.
3. Członkowie Zarządu konstituują się na pierwszym swoim posiedzeniu, podczas którego wybierają ze swego grona Wiceprezesa, Sekretarza i Skarbnika.

§ 26

1. Do zakresu działania Zarządu należy w szczególności:

- reprezentowanie interesów „.....” na zewnątrz,
- wykonywanie uchwał Walnego Zgromadzenia Członków,
- współdziałanie z organami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami politycznymi i społecznymi oraz innymi instytucjami w sprawach dotyczących działalności statutowej,

- składanie sprawozdań z działalności Zarządu na Walnym Zebraniu,
- zwoływanie Walnych Zebrań i przygotowywanie wniosków na Walne Zebranie,
- podejmowanie decyzji w sprawach majątkowych „.....” z zastrzeżeniem uprawnień Walnego Zebrania,
- przyjmowanie na członka „.....” osób spełniających warunki statutowe oraz podejmowanie uchwał o wykluczeniu z „.....” oraz skreśleniu z listy członków „.....” zgodnie z przepisami niniejszego statutu,
- organizowanie szkoleń, kursów,
- wnioskowanie o nadanie odznak i nagród,
- zatrudnianie i zwalnianie pracowników „.....”.

2. Do kompetencji Prezesa należy w szczególności:

- kierowanie bieżącą działalnością i reprezentowanie „.....” na zewnątrz,
- wykonywanie uchwał i decyzji Zarządu.

§ 27

Posiedzenia Zarządu odbywają się w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.

§ 28

Organizację i tryb pracy Zarządu określa regulamin uchwalony przez Walne Zebranie.

§ 29

W celu właściwego wykonywania zadań przez Prezesa i Zarząd „.....” utworzone zostanie Biuro „.....” z siedzibą w „.....”.

Rozdział 7 Komisja Rewizyjna

§ 30

1. Komisja Rewizyjna jest organem powołanym do kontroli działalności statutowej „.....”.
2. Komisji Rewizyjnej składa się z 3 lub 4 osób, w tym Przewodniczącego i Sekretarza, wybieranych przez Walne Zgromadzenie Członków Przewodniczącego wybiera się w oddzielnym głosowaniu.

§ 31

Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy:

1. badanie i analizowanie przynajmniej raz w roku całokształtu działalności „.....”, a przede wszystkim jego gospodarki finansowej pod względem legalności, celowości i prawidłowości wydatków oraz płacenia składek,
2. wydawanie zaleceń pokontrolnych oraz określenie sposobów i terminów usunięcia nieprawidłowości,
3. składanie Walnemu Zebraniu Członków sprawozdań ze swej działalności,
4. wnioskowanie o udzielenie lub nie udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi,
5. wnioskowanie o zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków.

§ 32

Szczegółowy zakres, zasady i tryb postępowania Komisji Rewizyjnej określa regulamin Komisji Rewizyjnej uchwalony przez Walne Zebranie.

Rozdział 8 Oddziały Terenowe „.....”

§ 33

1. „.....” ma prawo tworzyć oddziały terenowe.
2. Utworzenie oddziału „.....” nastąpi w drodze uchwały Walnego Zebrania Członków.
3. Oddziały terenowe podlegają władzom „.....” i prowadzą działalność statutową w ramach programu przyjętego przez Walne Zebranie Członków.

§ 34

1. Na czele każdego oddziału terenowego stoi kierownik oddziału terenowego.
2. Kierownik składa roczne sprawozdania Zarządowi działalności oddziału terenowego oraz przedstawia plan budżetu i pracy na następny rok.
3. Szczegółową organizację i tryb pracy Oddziału Terenowego określa Regulamin zatwierdzony przez Walne Zebranie Członków.

§ 35

Decyzję o likwidacji Oddziału Terenowego podejmuje Walne Zebranie Członków w formie uchwały.

Rozdział 9 Majątek „.....”

§ 36

1. Majątek „.....” stanowią nieruchomości, ruchomości i inne prawa majątkowe oraz środki finansowe.
2. Majątek „.....” pochodzi z następujących źródeł:
  - składki członkowskie i opłaty wpisowe,
  - wpływy z działalności gospodarczej,
  - dotacje i darowizny,
  - dofinansowanie na prowadzenie Regionalnej Informacji Turystycznej i innej działalności statutowej.

§ 37

1. Gospodarka „.....” prowadzona jest na podstawie planu finansowego uchwalonego przez Walne Zebranie.
2. Za prowadzenie prawidłowej gospodarki finansowej odpowiedzialny jest Zarząd „.....” przez Walnym Zebraniem Członków.

Rozdział 10 Sposób reprezentacji „.....”

§ 38

1. Oświadczenia woli w imieniu „.....” w zakresie rozporządzania mieniem, w tym zaciągania zobowiązań majątkowych, a także w innych sprawach statutowych „.....”, składają dwaj członkowie Zarządu „.....”.
2. Zarząd może udzielić prezesowi upoważnienia do składania jednoosobowo oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności „.....”.

Rozdział 11 Głosowanie, zwoływanie posiedzeń organów kolegialnych „.....”

§ 39

Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej:

1. Uchwały organów „.....” podejmowane są w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej 1/2 członków organu; głos wstrzymujący nie liczy się; w razie równości głosów decyduje głos przewodniczącego organu.
2. Głosowanie tajne zarządza się, jeżeli tak postanowione zostanie zwykłą większością osób uprawnionych.
3. Członkowie organów „.....” powiadamiani są o terminie, miejscu i porządku obrad posiedzenia pisemnie lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty w „.....” nie później niż na 3 dni przed zamierzonym posiedzeniem; obrady organów „.....” są protokołowane; do protokołu dołącza się teksty podjętych uchwał.

Rozdział 12 Biuro „.....”

§ 40

1. Administracyjno – techniczną obsługę „.....” sprawuje Biuro „.....”, którym kieruje dyrektor powołany przez Zarząd.
2. Dyrektor Biura realizuje uchwały Zarządu i działa w granicach pełnomocnictwa udzielonego mu przez Zarząd na podstawie ustalonego przez Zarząd preliminarza wydatków Biura.
3. Zasady wynagrodzenia pracowników Biura ustala Zarząd.

Rozdział 13 Zmiana statutu i rozwiązanie „.....”

§ 41

Zmiany statutu wymagają uchwały Walnego Zebrania podjętej większością 2/3 głosów przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania.

§ 42

Rozwiązanie się „.....” wymaga uchwały Walnego Zebrania podjętej większością 3/4 głosów przy obecności połowy uprawnionych do głosowania członków.

IV. Opinie prawne dotyczące funkcjonowania ROT i LOT

Źródła

- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 01. Nr 79 poz. 855 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. 99 Nr 62 poz. 689);
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.07.223.1655 j.t. z późn. zm);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.03.96.873 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 00.98.1071 j.t. z późn. zm.);
- P. Sarnecki, Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz, Dom Wydawniczy ABC, 2007, wyd. III;
- P. Suski, Stowarzyszenia i fundacje, Paweł Suski, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2008 (wydanie III);
- Prawo zamówień publicznych. Komentarz, LEX, 2007, wyd. III., Dzierżanowski Włodzimierz, Jerzykowski Jarosław, Stachowiak Małgorzata;
- Prawo zamówień publicznych. Komentarz, Norek Emil, Warszawa 2006 Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis (wydanie II).

1. Czy w przypadku tworzenia Lokalnej Organizacji Turystycznej wokół produktu turystycznego – szlaku, który przekracza swym zasięgiem granice Polski jest możliwe członkostwo podmiotów z innych państw, np. administracji samorządowej ? W jakiej formule organizacje te mogą współpracować ?

Punktem wyjścia do odpowiedzi na powyższe pytanie jest treść art. 4 ust. 2 i ust. pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. 99 Nr 62 poz. 689). Zgodnie z treścią w/w przepisów **do tworzenia i działania regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych stosuje się przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach** (Dz. U. Nr 20, poz. 104, z 1990 r. Nr 14, poz. 86, z 1996 r. Nr 27, poz. 118, z 1997 r. Nr 121, poz. 769 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668), z tym że członkiem tych organizacji mogą być **osoby fizyczne i osoby prawne, w szczególności podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 1 i 2** (tj. jednostki samorządowe i organizacje zrzeszające przedsiębiorców z dziedziny turystyki). Zgodnie więc z powyższym działalność LOT i ROT podlega uregulowaniom zawartym w ustawie Prawo o stowarzyszeniach z uwzględnieniem przepisów ustawy o Polskiej Organizacji Turystycznej stanowiącej w tej mierze *lex specialis*. Zgodnie z art. 3 ustawy Prawo o stowarzyszeniach członkiem stowarzyszenia może być jedynie osoba fizyczna. Osoba prawna wg art. 10 ust. 3 ustawy Prawo o stowarzyszeniach może być jedynie członkiem wspierającym, co nie tyczy się LOT i ROT z uwagi na treść art. 4 ust. 2 pkt. 1 ustawy o Polskiej Organizacji Turystycznej. Odnosząc się już do samej treści pytania, należy wskazać, iż zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy Prawo o stowarzyszeniach cudzoziemcy nie mający miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej **mogą wstępować do stowarzyszeń, których statuty przewidują taką możliwość**. Stosując odpowiednio ustawę Prawo o stowarzyszeniach, uwzględniając przepisy ustawy o Polskiej Organizacji Turystycznej, wydaje się, iż należy przyjąć, iż do LOT i ROT **mogą wstępować osoby prawne nie mające siedziby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej o ile statuty LOT i ROT taką możliwość przewidują**.

Marcin Hołownia
Radca prawny

2. W przypadku wystąpienia samorządu terytorialnego, jako głównego i jedyne go członka publicznego LOT lub ROT czy organizacja ta może funkcjonować na prawach LOT/ROT, tj. na podstawie ustawy o POT, jako element systemu zarządzania i promocji turystyki w Polsce? Czy nie należy doprecyzować tego w ustawie o POT ?

Odpowiadając na powyższe pytanie należy wskazać, iż zgodnie z art. 31 pkt. 1 ustawy Prawo o stowarzyszeniach (mającej jak już wyżej wskazałem zastosowanie do tworzenia i działania LOT i ROT) organizacja LOT i ROT mogłaby ulec rozwiązaniu na podstawie postanowienia Sądu, gdyby liczba członków zmniejszyła się poniżej liczby członków wymaganych do jego założenia, a ta liczba zgodnie z w/w ustawą to 15 osób. Nie ma więc formalnych podstaw do tego by organizacja LOT lub ROT uległa rozwiązaniu gdy występuje z niej jednostka samorządu terytorialnego, a jednocześnie liczba członków pozostaje na odpowiednim poziomie. Następnie należy odnieść się do art. 4 ust. 3 ustawy o Polskiej Organizacji Turystycznej, zgodnie z którym:

Do zadań regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych należy:

- 1) promocja turystyczna obszaru ich działania,
- 2) wspomaganie funkcjonowania i rozwoju informacji turystycznej,
- 3) inicjowanie, opiniowanie i wspieranie planów rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej,
- 4) współpraca z Polską Organizacją Turystyczną.

Zgodnie więc z tymże przepisem, o ile organizacja LOT lub ROT, pomimo wystąpienia z nich jednostki samorządu terytorialnego, posiadają zdolność do wykonywania w/w zadań wydaje się, iż to nie ma przeciwwskazań do tego aby organizacje te funkcjonowały jako element systemu zarządzania i promocji turystyki. Jestem zdania, iż powyższe twierdzenie nie stoi w sprzeczności z art. 1 ust. 2 ustawy o Polskiej Organizacji Turystycznej, który stanowi, iż Polska Organizacja Turystyczna **tworzy warunki współpracy organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego i organizacji zrzeszających przedsiębiorców z dziedziny turystyki, w tym samorządu gospodarczego i zawodowego, oraz stowarzyszeń działających w tej dziedzinie.** Niewątpliwie takie warunki do współpracy w/w podmiotów **są wytworzone poprzez utworzenie LOT lub ROT** na danym terenie, a nikt nie może niejako zobligować jednostki samorządu terytorialnego do członkostwa w tychże organizacjach. Nie można również przyjąć, iż wystąpienie jednostki samorządu terytorialnego automatycznie powoduje niemożność działania LOT i ROT, gdyż organizacje te nie są bezwzględnie uzależnione od swoich członków. Jeszcze raz bowiem podkreślić należy, iż warunkiem istnienia tychże organizacji jest możliwość wykonywania przez nie zadań wskazanych w art. 4 ust. 3 ustawy o Polskiej Organizacji Turystycznej.

Marcin Hołownia
Radca prawny

3. Czy jest możliwe wprowadzenie w statucie LOT/ROT podziału członków na grupy, celem ochrony interesów tych członków, którzy wnoszą największą kontrybucję dla funkcjonowania organizacji ? oraz czy jest możliwe zabezpieczenie w statucie LOT/ROT interesu największego członka organizacji poprzez zabezpieczenie mu stałego przedstawicielstwa w zarządzie organizacji lub wręcz określonego stanowiska w zarządzie ?

Ponownie, jak już wyżej wskazano, w celu odpowiedzi na powyższe pytania należy mieć na względzie przepisy ustawy Prawo o stowarzyszeniach. Zgodnie z tą ustawą jednymi z głównych zasad funkcjonowania stowarzyszeń (w tym organizacji LOT i ROT) są zasady

demokracji wewnętrznej i równości członków. Zasadę demokracji wewnętrznej wyraża art. 11 ustawy Prawo o stowarzyszeniach, według którego najwyższą władzą stowarzyszenia jest walne zebranie członków. Podejmując uchwały na walnym zebraniu, członkowie mają równe głosy i obowiązani są podporządkować się woli większości. Z przepisu tego wynika - aczkolwiek nie zostało to wprost wyrażone, że stowarzyszenie jest strukturą demokratyczną. Jest to demokracja klasyczna, bezpośrednia. W piśmiennictwie podkreśla się, że demokratyczna struktura wewnętrzna stowarzyszeń, wymagana przez art. 11 ustawy Prawo o stowarzyszeniach, znajduje swój punkt wyjścia w zasadzie demokratycznego państwa prawa, przewidzianej w art. 2 Konstytucji. Ponieważ wolność zrzeszania się należy do publicznych praw podmiotowych, wspomniana zasada konstytucyjna rozciąga się i na stowarzyszenia. Z demokracją wewnętrzną ściśle związana jest z kolei, wynikająca z niej, zasada równości członków stowarzyszenia, zgodnie z którą **wszyscy członkowie stowarzyszenia są równi wobec jego władz i względem siebie**; wynika z tego prawo do równego traktowania. W korporacjach, w których obowiązuje zasada równości członków, **treść praw organizacyjno-prawnych jest identyczna w odniesieniu do wszystkich członków, bądź do określonej kategorii członków, gdy w korporacji występuje zróżnicowanie członków (np. zwyczajni, nadzwyczajni, wspierający)**. Zasada ta wynika nie tylko z demokracji wewnętrznej stowarzyszenia, ale ma też pośrednie umocowanie w przepisach Prawa o stowarzyszeniach. Po pierwsze, do równości odwołano się w preambule Prawa o stowarzyszeniach. Po drugie, ustawa - poza art. 3 ust. 3 ustawy Prawo o stowarzyszeniach - nie daje podstaw do różnicowania sytuacji prawnej członków. Po trzecie, za równością członków przemawia cywilnoprawny charakter stosunku członkostwa w stowarzyszeniu. W piśmiennictwie równość członków stowarzyszenia uzasadnia się również treścią art. 32 Konstytucji, przewidującego równość wobec prawa oraz zakaz dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym. Na marginesie trzeba zauważyć, że zasada równości członków - nawet gdy nie ma wyraźnych podstaw normatywnych - jest fundamentem funkcjonowania również innych osób prawnych typu korporacyjnego, np. spółdzielni, partii politycznych (art. 11 Konstytucji, art. 8 ustawy z 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych). Podstawowym przejawem równości członków korporacji demokratycznej jest równość głosów na walnym zebraniu członków, wyrażająca się w formule „jeden członek - jeden głos”. Na zasady samorządności stowarzyszenia, równości członków oraz demokrację wewnętrzną zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Warszawie w postanowieniu z 24 kwietnia 1998 r., I ACa 17/98.

Zgodnie z powyższym przyjąć należy, iż w zasadzie wszyscy członkowie LOT i ROT są wobec siebie równi. Nie wyklucza to jednak ustanowienia kategorii członków, którym przysługiwałyby określone przywileje, a równość istniałaby pomiędzy uprzywilejowanymi członkami (w ramach ich „grupy” czy „kategorii”). Wydaje się jednak, że przesłanką do utworzenia takich grup członkowskich mogłaby być jedynie „największa kontrybucja dla funkcjonowania organizacji” a nie kryterium wielkości lub majątności danego członka LOT lub ROT. Podkreślić należy jednak, iż przywileje te nie mogą godzić w zasadę demokratyczności organizacji LOT i ROT. Na to właśnie wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w postanowieniu z 24 kwietnia 1998 r., I ACa 17/98. Kierując się tym orzeczeniem, nie można w sytuacji gdy zarząd organizacji LOT i ROT wybierany jest przez Walne Zebranie Członków, ustalać jego skład na podstawie żądań lub przywilejów poszczególnych członków. Posiadanie takiego uprawnienia dawałoby takiemu członkowi pozycję silniejszą niż Walnemu Zebraniu Członków, które według ustawy Prawo o stowarzyszeniach jest najwyższą władzą stowarzyszenia (art. 11 ust. 1 ustawy Prawo o stowarzyszeniach). Takie statutowe rozwiązanie rażąco i trwale dyskryminowałyby pozostałych członków organizacji LOT i ROT. Konkludując, organizacje LOT i ROT działają na zasadach demokracji wewnętrznej i równości członków. Nie wyklucza to jednak

utworzenia grup uprzywilejowanych członków ze względu na ich wkład w działalność organizacji LOT i ROT. Przywileje te nie mogą jednak stać w sprzeczności z w/w zasadami.

Marcin Hołownia
Radca prawny

Wnioski do pytań 1-3

Opiniujący skłania się ku pogładowi, iż zagraniczne osoby prawne mają możliwość wstępowania na prawach członka do organizacji LOT i ROT, zaś organizacje LOT lub ROT pomimo wystąpienia z nich jednostki samorządu terytorialnego, o ile posiadają zdolność do wykonywania zadań wskazanych w art. 4 ust. 3 ustawy o Polskiej Organizacji Turystycznej mogą funkcjonować jako element systemu zarządzania i promocji turystyki. Następnie, opiniujący skłania się ku pogładowi, iż organizacje LOT i ROT działają na zasadach demokracji wewnętrznej i równości członków. Nie wyklucza to jednak zdaniem opiniującego, utworzenia grup uprzywilejowanych członków ze względu na ich wkład w działalność organizacji LOT i ROT. Przywileje te wg opiniującego, nie mogą jednak stać w sprzeczności z w/w zasadami.

Marcin Hołownia
Radca prawny

4. Czy dopiero uszczegółowienie działalności gospodarczej z PKD zmusza do dodatkowego zarejestrowania się LOT w KRS Rejestrze Przedsiębiorstw ?

Uszczegółowienie działalności gospodarczej zgodnie z PKD nie zmusza LOT do dodatkowego zarejestrowania się w Rejestrze Przedsiębiorców KRS, gdyż LOT powinna dokonać zgłoszenia do rejestru przedsiębiorców KRS przed podjęciem działalności gospodarczej. (Lokalne Organizacje Turystyczne mogą prowadzić działalność gospodarczą w zakresie służącym realizacji ich celów i w przedmiocie określonym w ich statutach - jest to swoiste ograniczenie zawarte, w ustawie o POT).

Janusz Siennicki
Radca prawny

5. Co należy zrobić aby prowadzić jako LOT działalność gospodarczą w zakresie swojego statutu (programu), a nie zarejestrować się w KRS Rejestrze Przedsiębiorców ?

Nie ma takiej możliwości by prowadzić działalność gospodarczą i nie rejestrować się w rejestrze przedsiębiorców KRS.

Janusz Siennicki
Radca prawny

6. Czy LOT powinien płacić podatek dochodowy od zysków, np. ze sprzedaży np. wydawnictw i dukatów lokalnych, kiedy uchwałą Walnego Zebrania jest przeznaczony na realizację celów statutowych ? Jakim przepisom podatkowym podlega działalność LOT ?

Działalność LOT podlega wszystkim przepisom podatkowym dotyczącym osób prawnych. W związku z powyższym, winna ona płacić również podatek dochodowy. Jeżeli zaś chodzi o

możliwe zwolnienia ze względu na realizację celów statutowych, to odpowiednia regulacja znajduje się w **art. 17** ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych.

Janusz Siennicki
Radca prawny

7. Komu LOT powinien przesyłać sprawozdanie finansowe za ubiegły rok ?

Sprawozdanie finansowe LOT prowadząca działalność gospodarczą powinna przesyłać do właściwego sądu rejestrowego. Obowiązek składania sprawozdań finansowych do Krajowego Rejestru Sądowego dotyczy w szczególności stowarzyszeń, które posiadają status przedsiębiorcy, a więc również lokalnych organizacji turystycznych prowadzących działalność gospodarczą. Zresztą przepisy ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn.: Dz.U. z 2002 r. nr 76, poz. 694 z późn. zm.) stanowią, że wszystkie podmioty mające osobowość prawną, a więc także stowarzyszenia, są zobowiązane prowadzić rachunkowość i sporządzać roczne sprawozdania finansowe. Ponadto przedmiotowe sprawozdanie winno być składane również do właściwego Urzędu Skarbowego w terminie 10 dni od jego zatwierdzenia.

Janusz Siennicki
Radca prawny

8. Czy i komu LOT powinien przesyłać sprawozdanie merytoryczne z działalności za ubiegły rok ?

Zgodnie z ustawą z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej, a konkretnie art. 4 ust. 1 pkt 2- nadzór nad lokalnymi organizacjami turystycznymi sprawuje minister właściwy do spraw turystyki, aczkolwiek zgodnie z ust. 4 w/w artykułu, ów minister może w drodze rozporządzenia, przekazać nadzór nad lokalnymi organizacjami turystycznymi właściwym wojewodom. Owe podmioty mogą więc żądać od lokalnej organizacji turystycznej sprawozdania merytorycznego, sporządzanego przez Zarząd stowarzyszenia.

Janusz Siennicki
Radca prawny

9. Czy formularze do KRS muszą podpisywać rzeczywiście wszyscy członkowie Zarządu LOT ?

Formularze do KRS muszą być podpisywane zgodnie z zasadą reprezentacji wynikającą ze statutu.

Janusz Siennicki
Radca prawny

10.

Wobec wątpliwości zgłoszonych przez Forum Regionalnych Organizacji Turystycznych dotyczących zastosowania art. 4 pkt 4 i 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 216, póź. 1584) wobec członków zarządu regionalnej lub lokalnej organizacji turystycznej informuję, co następuje:

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. Nr 62, póź. 689, z późn. zm) do tworzenia i działania regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych stosuje się przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach. Zatem organizacje te można potraktować jako dobrowolne, samorządne, trwałe zrzeszenia o celach niezarobkowych. opierające swoją działalność na pracy społecznej członków (art. 2 ustawy - Prawo o stowarzyszeniach).

Regionalne i lokalne organizacje turystyczne mogą prowadzić działalność gospodarczą w rozmiarach służących realizacji ich celów i w przedmiocie określonym w ich statutach, przy czym dochód z takiej działalności gospodarczej może służyć jedynie realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między ich członków (art. 4 ust. 2 ustawy o Polskiej Organizacji Turystycznej w zw. z art. 34 ustawy - Prawo o stowarzyszeniach).

W związku z powyższym oraz mając na uwadze, że członkami zarządu regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych są m.in. osoby zasiadające w zarządach jednostek samorządu terytorialnego, należałoby rozważyć czy wobec tych osób znajdzie zastosowanie dyspozycja art. 4 pkt 6 ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne. Zgodnie z tym przepisem osoby wymienione w art. 1 i 2 ww. ustawy (w tym członkowie zarządów jednostek samorządu terytorialnego) w okresie zajmowania stanowisk lub pełnienia funkcji, o których mowa w tych przepisach, nie mogą (m.in.) prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami, a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem lub pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności.

Przewidziana statutem działalność gospodarcza prowadzona przez regionalną lub lokalną organizację turystyczną nie może zostać uznana za działalność prowadzoną na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami przez członka zarządu regionalnej lub lokalnej organizacji turystycznej, będącego jednocześnie członkiem zarządu jednostki samorządu terytorialnego. Nie jest natomiast wykluczona interpretacja zgodnie z którą ww. członek zarządu - z racji swojej funkcji - zostanie uznany za zarządzającego taką działalnością lub przedstawiciela czy też pełnomocnika w prowadzeniu takiej działalności. W przypadku powstania wątpliwości w tym zakresie odpowiedzi należałoby poszukiwać w statutach poszczególnych regionalnych lub lokalnych organizacji turystycznych, w których powinny zostać określone władze stowarzyszenia oraz zakres ich kompetencji, a także sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań finansowych (art. 1 O ust. 1 pkt 5 i 6 ustawy - Prawo o stowarzyszeniach).

Niezależnie od powyższego na uwagę zasługuje art. 4 pkt 4 ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, zgodnie z którym osoba pełniąca taką funkcję nie może być członkiem zarządu fundacji prowadzącej działalność gospodarczą.

Powyższy przepis może uzasadniać wniosek, iż nie było intencją ustawodawcy objęcie dyspozycją art. 4 ww. ustawy stowarzyszeń skoro nie zostały one wyraźnie wymienione tak jak ma to miejsce w odniesieniu do fundacji.

Zważywszy, że przedstawiona w ww. piśmie wątpliwość powstaje co do tego czy członek zarządu jednostki samorządu terytorialnego może być członkiem zarządu stowarzyszenia prowadzącego działalność gospodarczą to wydaje się, iż właściwe do interpretacji i wyrażenia opinii w tym zakresie jest Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Rafał Wosik
Dyrektor Departamentu Prawno-Kontrolnego
Ministerstwo Sportu i Turystyki

11.

Przedmiotem niniejszej opinii jest zagadnienie równości w traktowaniu wykonawców w przypadku udzielania zamówień publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego, a w szczególności wyłonienia wykonawcy w szczególnym trybie konkursowym. („równość traktowania podmiotów spoza sektora finansów publicznych działających na podstawie ustawy Prawo o Stowarzyszeniach w kontekście konkursów dla podmiotów publicznych”).

Na wstępie należy wskazać, iż zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. 99 Nr 62 poz. 689) do tworzenia i działania regionalnych i lokalnych organizacji turystycznych stosuje się przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104, z 1990 r. Nr 14, poz. 86, z 1996 r. Nr 27, poz. 118, z 1997 r. Nr 121, poz. 769 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668). Zgodnie zaś z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 01. Nr 79 poz. 855 z późn. zm.) stowarzyszenia **posiadają osobowość prawną**. Zgodnie zaś z art. 2 pkt. 11 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.07.223.1655 j.t. z późn. zm) wykonawcą w rozumieniu tejże ustawy jest – „ osoba fizyczna, **osoba prawna** albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, **która ubiega się o udzielenie zamówienia publicznego, złożyła ofertę lub zawarła umowę w sprawie zamówienia publicznego**”

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.07.223.1655 j.t. z późn. zm) „zamawiający przygotowuje i przeprowadza postępowanie o udzielenie zamówienia w sposób zapewniający **zachowanie uczciwej konkurencji oraz równe traktowanie wykonawców.**” Oznacza to, iż obowiązek przestrzegania zasady uczciwej konkurencji przez zamawiającego zarówno na etapie przygotowania, jak i prowadzenia postępowania, znajduje swój wyraz w przepisach odnoszących się do poszczególnych instytucji i rozwiązań ustawowych. W szczególności warto zwrócić uwagę na regulacje odnoszące się do opisu przedmiotu zamówienia i warunków stawianych wykonawcom ubiegającym się o udzielenie zamówienia. Na etapie ich określania przez zamawiającego może dojść do próby ograniczenia konkurencji przez zawężenie kręgu wykonawców ponad potrzebę zapewnienia, że zamówienie będzie wykonywać wykonawca wiarygodny i zdolny do jego realizacji. W zakresie przedmiotu zamówienia ograniczenie może polegać na wskazaniu wąskiej grupy (bądź jednego) produktów lub usług, nieuzasadnionym celem udzielania zamówienia. Ustawa wyraźnie wskazuje, że ograniczenie konkurencji jest wyjątkiem od generalnej reguły i może mieć miejsce tylko w przypadkach określonych przez prawo zamówień publicznych - np. podaje zamkniętą listę okoliczności, w których zamawiający może zastosować niekonkurencyjny tryb z wolnej ręki. Należy również zaznaczyć, iż Dział I, Rozdział 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.07.223.1655 j.t. z późn. zm.) w którym znajduje się w/w przepis zawiera przepisy ogólne odnoszące się do wszystkich zamówień publicznych,

do których stosuje się przepisy ustawy, bez względu na tryb, w jakim są udzielane. Komentatorzy w/w przepisu zgodnie wskazują, iż zakazane jest formułowanie warunków postępowania uniemożliwiających swobodny dostęp do udziału w postępowaniu w celu złożenia pełnej oferty.

/Prawo zamówień publicznych. Komentarz, LEX, 2007, wyd. III., Dzierżanowski Włodzimierz, Jerzykowski Jarosław, Stachowiak Małgorzata/

W kontekście wspomnianego przepisu art. 7 n/w ustawy należy zwrócić uwagę na treść art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.07.223.1655 j.t. z późn. zm.), który wskazuje, iż o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wykonawcy, którzy:

- 1) posiadają uprawnienia do wykonywania określonej działalności lub czynności, jeżeli ustawy nakładają obowiązek posiadania takich uprawnień;
- 2) posiadają niezbędną wiedzę i doświadczenie oraz dysponują potencjałem technicznym i osobami zdolnymi do wykonania zamówienia lub przedstawią pisemne zobowiązanie innych podmiotów do udostępnienia potencjału technicznego i osób zdolnych do wykonania zamówienia;
- 3) znajdują się w sytuacji ekonomicznej i finansowej zapewniającej wykonanie zamówienia;
- 4) nie podlegają wykluczeniu z postępowania o udzielenie zamówienia.

Ustęp 2 w/w przepisu stanowi zaś wprost, iż zamawiający nie może określać warunków udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia w sposób, który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję. Zakaz ten nie oznacza nakazu dopuszczenia do udziału wykonawców bez dokonania ich kwalifikacji - sprawdzenia ich wiarygodności i zdolności do należytego wykonania zamówienia. Natomiast precyzując warunki udziału w postępowaniu, zamawiający powinien opierać się na obiektywnych przesłankach, tak aby do udziału w postępowaniu był dopuszczony każdy wykonawca zdolny do wykonania zamówienia. Jak wskazuje się w doktrynie, celem tego unormowania nie jest jakiegokolwiek zawężenie kręgu potencjalnych wykonawców, lecz wyłącznie ochrona interesów publicznych. W związku z tym, określając warunki udziału w postępowaniu, zamawiający jest ściśle związany przedmiotem i wartością zamówienia. Innymi słowy, warunki powinny być formułowane w granicach, jakie wyznacza przedmiot świadczenia wykonawcy umowy w sprawie zamówienia publicznego.

/Prawo zamówień publicznych. Komentarz, LEX, 2007, wyd. III., Dzierżanowski Włodzimierz, Jerzykowski Jarosław, Stachowiak Małgorzata/

/Prawo zamówień publicznych. Komentarz, Norek Emil, Warszawa 2006 Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis (wydanie II)/

Należy zwrócić uwagę, iż odnośnie zachowania uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców w przypadku zamówień publicznych istnieje szerokie orzecznictwo Krajowej Izby Odwoławczej przy Urzędzie Zamówień Publicznych i Zespołu Arbitrów przy Urzędzie Zamówień Publicznych. Dlatego godzi się przytoczyć kilka orzeczeń celem lepszego wyjaśnienia przedmiotowego zagadnienia. Zgodnie więc z wyrokiem Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 23.01.2009 r. (KIO/UZP 28/09) „Zamawiający musi mieć na względzie interes publiczny, który wymaga, aby zamówiony produkt lub usługa został wykonany, ale jednocześnie granicą tego interesu jest dyskryminacja, która może uniemożliwić uczciwym wykonawcom konkurowanie podczas postępowania. Dyskryminacja jest więc odwrotnością adekwatności warunków do przedmiotu zamówienia. Warunki są wtedy nieadekwatne, gdy w żaden sposób nie są związane z przedmiotem zamówienia.” Następnie należy wskazać na

wyrok Zespołu Arbitrów z dnia 14.01.1999 r. (UZP/ZO/0-015/99), zgodnie z którym „Zasada równości, wynikająca z art. 16 ustawy o zamówieniach publicznych (obecnie art. 7), zobowiązuje Zamawiającego do traktowania na równych prawach wszystkie podmioty ubiegające się o zamówienie publiczne bez względu na ich status prawny, formę własności, pozycję na rynku itp. oraz do prowadzenia postępowania gwarantującego zachowanie uczciwej konkurencji. Wyrazem zasady równości jest zagwarantowanie podmiotom ubiegającym się o zamówienie publiczne równego dostępu do informacji, równego traktowania oferentów w możliwości otrzymania zamówienia, powszechności oraz przestrzeganiu przez Zamawiającego zasad uczciwej konkurencji.”

Odnosząc się zaś do samego wyłonienia wykonawcy w trybie konkursowym, zgodnie z art. 110 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.07.223.1655 j.t. z późn. zm.), konkurs jest przyrzeczeniem publicznym, w którym przez publiczne ogłoszenie zamawiający przyrzeka nagrodę za wykonanie i przeniesienie prawa do wybranej przez sąd konkursowy pracy konkursowej, w szczególności z zakresu planowania przestrzennego, projektowania urbanistycznego, architektoniczno-budowlanego oraz przetwarzania danych. Definicja konkursu nawiązuje do przepisów kodeksu cywilnego (art. 919-921), czyniąc zeń przyrzeczenie publiczne, a więc publiczne oświadczenie zamawiającego, w którym zobowiązuje się on do jego dotrzymania. Oświadczenie to jest kierowane **do niezdefiniowanej i otwartej grupy podmiotów, z których każdy może przystąpić do konkursu, będąc tym samym uprawnionym do uzyskania nagrody w zamian za wykonanie czynności stanowiącej przesłankę przyrzeczenia. Taka konstrukcja konkursu wskazuje, że jedyną przewidzianą przez prawo zamówień publicznych formą konkursu jest konkurs otwarty i brak jest możliwości organizowania konkursów zamkniętych. Taka konstrukcja konkursu jest spójna z zasadą określoną w art. 33 u.f.p., zgodnie z którą "prawo realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych przysługuje ogółowi podmiotów, chyba że ustawy stanowią inaczej", nie pozwalając zamawiającemu w sposób dowolny ograniczać kręgu podmiotów, do których kieruje przyrzeczenie. Zawarty w cytowanym przepisie ustawy zwrot "chyba że ustawy stanowią inaczej" można w przypadku organizacji konkursu rozpatrywać jedynie przez pryzmat art. 118 ust. 2 p.z.p., zawierającego ograniczenie kręgu uczestników konkursu do osób posiadających uprawnienia do opracowania pracy konkursowej.**

/Prawo zamówień publicznych. Komentarz, LEX, 2007, wyd. III., Dzierżanowski Włodzimierz, Jerzykowski Jarosław, Stachowiak Małgorzata/

Wspomnieć jednak należy, iż przedstawiciele doktryny wskazują na pewne ograniczenia podmiotowe w postępowaniu konkursowym, które wydają się dopuszczalne. Otóż kierując przyrzeczenie do nieograniczonego kręgu osób, przyrzekający może także pewne osoby z tego kręgu wyłączyć. Może np. postanowić, że w konkursie o udzielenie zamówienia nie mogą brać udziału osoby figurujące w Krajowym Rejestrze Długów, a także niemające np. doświadczenia w realizacji prac projektowych. Takie postanowienia nie sprawiają jednak, że konkurs jest skierowany do oznaczonych osób.

/Niewęglowski A., Zam.Pub.Dor. 2009/5/68, Konkurs w Prawie zamówień publicznych a przyrzeczenie publiczne w ujęciu Kodeksu cywilnego/

Przy czym należy zaznaczyć, iż zgodnie z art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.07.223.1655 j.t. z późn. zm.) nagrodami w konkursie mogą być:

- 1) nagroda pieniężna lub rzeczowa;

- 2) **zaproszenie do negocjacji w trybie negocjacji bez ogłoszenia co najmniej dwóch autorów wybranych prac konkursowych lub**
- 3) **zaproszenie do negocjacji w trybie zamówienia z wolnej ręki autora wybranej pracy konkursowej.**

Podstawową więc różnicą wskazującą na odmienność regulacji dotyczącej konkursów od postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, wynika z samej istoty konkursu, który jest przyrzeczeniem publicznym, w wyniku, którego nie dochodzi do zawarcia umowy o udzielenie zamówienia, lecz to wyłonienie zwycięscy, prowadzi do przyznania nagrody wskazanej w art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.07.223.1655 j.t. z późn. zm.) tj. np. autorzy zakwalifikowanych prac uzyskują dostęp do zamówienia, jednak zamówienie to, jest udzielane w odrębnym postępowaniu.

W powyższym kontekście należy zwrócić uwagę na treść art. 115 ust. 2 pkt. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.07.223.1655 j.t. z późn. zm.), który stanowi, iż „ogłoszenie o konkursie zawiera co najmniej wymagania, jakie muszą spełniać uczestnicy konkursu, z tym że jeżeli nagrodą w konkursie jest zaproszenie do negocjacji w trybie negocjacji bez ogłoszenia co najmniej dwóch autorów wybranych prac konkursowych lub zaproszenie do negocjacji w trybie zamówienia z wolnej ręki autora wybranej pracy konkursowej, **przepis art. 22 stosuje się odpowiednio**”. Odpowiednie stosowanie art. 22 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.07.223.1655 j.t. z późn. zm.) oznacza, że w konkursach przeprowadzanych na podstawie art. 110 w/w ustawy zamawiający nie może określać warunków udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia w sposób, który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję (zgodnie z treścią art. 22 ust. 2 w/w ustawy).

Na zakończenie warto zaznaczyć, iż często może dochodzić do sytuacji w której zamawiający, tj. np. jednostka samorządu terytorialnego jest jednocześnie członkiem LOT lub ROT, który w konkursie pragnie uczestniczyć. Mając więc na uwadze treść, powyższych rozważań należy z dużą dozą ostrożności podchodzić do takich sytuacji, gdyż mogą być one postrzegane w niektórych przypadkach jako właśnie działania noszące znamiona nieuczciwej konkurencji lub też jako działania prowadzące do nierównego traktowania innych wykonawców.

Zauważyć również należy, iż znaczna część konkursów przeprowadzanych przez jednostki samorządu terytorialnego dotyczy realizacji zadań pożytku publicznego, a konkursy ogłasza się na podstawie na podstawie art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.03.96.873 z późn. zm.) które stanowią, iż „**Organy administracji publicznej:**

- 1) *wspierają w sferze, o której mowa w art. 4, realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, prowadzące działalność statutową w danej dziedzinie;*
- 2) *powierzają w sferze, o której mowa w art. 4, organizacjom oraz podmiotom wymienionym w pkt 1 realizację zadań publicznych.*

Wspieranie oraz powierzenie, o których mowa w ust. 1, odbywa się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert, chyba że przepisy odrębne przewidują inny tryb zlecenia.” Przy czym zaznaczyć należy posiłkując się treścią ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U.00.98.1071 j.t. z późn. zm.), iż zgodnie z jej § 2 pkt 3 przez organy administracji publicznej rozumie się „*ministrów, centralne organy administracji rządowej, wojewodów, działające w ich lub we własnym imieniu inne terenowe organy administracji rządowej (zespółonej i niezespółonej), organy jednostek samorządu*

terytorialnego”. Wydaje się więc zasadne, iż w regulaminach i ogłoszeniach o takich konkursach następuje zawężenie kręgu podmiotów uprawnionych do składania ofert do podmiotów które mogą realizować zadania pożytku publicznego. Zgodnie bowiem z art. 3 ust. 1, 2 oraz 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.03.96.873 z późn. zm.) działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie; Organizacjami pozarządowymi są, niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia; Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez:

- 1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- 2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.

Zgodnie zaś z art. 22 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.03.96.873 z późn. zm.), w/w podmioty otrzymują status organizacji pożytku publicznego po uzyskaniu wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i spełnieniu przesłanek z art. 20 w/w ustawy.

Marcin Hołownia
Radca prawny

V. Zasady uczestnictwa w polskich stoiskach narodowych organizowanych na międzynarodowych targach turystycznych i przemysłu kongresowego

Zasady w trakcie nowelizacji

VI. Zasady organizacji i finansowania imprez studyjnych

**Załącznik do decyzji nr 2/05
Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej
z dnia 1 lutego 2005 r.**

Polska Organizacja Turystyczna realizując swoje zadania statutowe organizuje imprezy studyjne dla zagranicznych dziennikarzy, touroperatorów i VIP-ów.

I. Wnioskodawcami imprez studyjnych dla dziennikarzy i touroperatorów są:

1. Prezes, Wiceprezesi oraz dyrektorzy poszczególnych komórek organizacyjnych POT;
2. Ośrodki Zagraniczne POT;
3. Ambasady RP (w krajach nie objętych działalnością Ośrodków);
4. PLL LOT i inni przewoźnicy lotniczy posiadający połączenia z Polską;
5. Biura podróży organizujące turystykę przyjazdową do Polski (działające w Forum Turystyki Przyjazdowej, Forum Polonijnym i w Stowarzyszeniu Konferencje i Kongresy w Polsce);
6. Instytucje Państwowe – w przypadku szczególnie cennych inicjatyw związanych z promocją Polski za granicą;
7. Organy samorządu terytorialnego wszystkich szczebli;
8. Regionalne i Lokalne Organizacje Turystyczne;
9. Miejskie Convention Bureau.

II. Uczestnikami imprez studyjnych mogą być wyłącznie :

1. Zagraniczni dziennikarze prasowi z magazynów i czasopism turystycznych, prasy wielkonakładowej, dziennikarze radiowi i telewizyjni;

Kryteria doboru dziennikarzy zagranicznych:

- osoby ze znanych, renomowanych czasopism, programów radiowych i telewizyjnych,
  - dziennikarze rokujący opublikowanie materiału o Polsce pozyskanego w wyniku podróży studyjnej;
2. Przedstawiciele touroperatorów, agentów i biur turystycznych sprzedających polskie oferty bądź zamierzających wprowadzić do swoich katalogów polską ofertę;

3. Korespondenci zagraniczni w Polsce;
4. Przedstawiciele zagranicznych środowisk opiniotwórczych (VIP) oraz osoby znane i cenione przez te środowiska;
5. Przedstawiciele krajowych, zagranicznych i międzynarodowych organizacji turystycznych;
6. Przedstawiciele delegacji rządowych odpowiedzialnych za turystykę;
7. Przedstawiciele narodowych organizacji turystycznych;
8. Przedstawiciele międzynarodowych organizacji biznesowych i stowarzyszeń naukowych.

III. Planowanie i organizacja imprez studyjnych.

1. Imprezy studyjne umieszczane są w planie działania POT na dany rok przez poszczególne komórki organizacyjne POT;
2. Dobór uczestników podróży studyjnych winien być dokonywany pod kątem tematów promocyjnych obowiązujących w danym roku i w roku następnym;
3. W przypadku wystąpienia okoliczności szczególnych, których nie można było przewidzieć na etapie konstruowania planu POT, dopuszcza się możliwość organizacji imprez studyjnych nie ujętych w planie działań POT;
4. Wnioski o zorganizowanie lub współorganizowanie imprezy studyjnej zgłaszane są do Prezesa POT najpóźniej na 4 tygodnie przed jej rozpoczęciem;
5. Wniosek winien zawierać następujące informacje:
  - uzasadnienie organizacji imprezy studyjnej,
  - rodzaj imprezy studyjnej w zależności od jej uczestników - study press / study tour,
  - uzasadnienie doboru uczestników według określonych kryteriów, cel i oczekiwane efekty promocyjne imprezy studyjnej,
  - termin realizacji imprezy,
  - listę uczestników (imię i nazwisko, nazwę, adres i rodzaj instytucji, którą reprezentuje, wielkość nakładu, zasięg rozpowszechniania i profil pisma),
  - propozycję programu, w tym trasę imprezy studyjnej i czas trwania,
  - zainteresowania uczestników określonym produktem turystycznym lub tematyką,
  - szczególne wymagania techniczne i operacyjne (np. w przypadku ekip filmowych i telewizyjnych),
  - wymagania dotyczące zakwaterowania i żywienia,

- planowany całkowity koszt imprezy ze wskazaniem udziału finansowego POT oraz innych podmiotów;
6. Liczba uczestników jednej imprezy studyjnej nie powinna przekraczać 10 osób. W wyjątkowych sytuacjach wynikających ze specyfiki rynku lub charakteru imprezy, liczba uczestników może być zwiększona za zgodą Prezesa POT;
  7. Program imprezy studyjnej powinien zawierać spotkanie uczestników z przedstawicielem kierownictwa Polskiej Organizacji Turystycznej lub/oraz z przedstawicielem organizatora czy współorganizatora imprezy studyjnej (ROT, Urząd Marszałkowski, branża turystyczna, itp.).

IV. Przygotowanie imprez promocyjnych.

W ramach przygotowania imprezy studyjnej pracownik poszczególnej komórki organizacyjnej POT:

- prowadzi korespondencję z wnioskodawcą w sprawie imprezy studyjnej,
- sporządza kalkulację wstępną imprezy i przedstawia do wiadomości i zatwierdzenia właściwemu dyrektorowi,
- zabezpiecza realizację usług objętych programem imprezy poprzez współpracę z wykonawcą i innymi podmiotami, przestrzegając przepisów ustawy Prawo Zamówień Publicznych,
- podejmuje starania w pozyskaniu sponsorów.

V. Finansowanie imprez studyjnych.

1. Finansowanie imprez studyjnych odbywa się zgodnie z planem finansowym POT przyjętym na dany rok;
2. Wydatki POT na organizację imprez studyjnych ujmowane są w załączniku nr 2 do planu finansowego w pkt. 6 w pozycji – organizacja study tour i study press (do wysokości zatwierdzonego przez Prezesa POT limitu wydatków dla danej komórki organizacyjnej) oraz w planach finansowych poszczególnych Ośrodków Zagranicznych POT - grupa IV poz. 3 – public relations;
3. Podróże studyjne dla dziennikarzy:
Podróże studyjne dla dziennikarzy pokrywane będą ze środków finansowych Polskiej Organizacji Turystycznej, w tym Ośrodków Zagranicznych POT;

4. Podróże studyjne dla touroperatorów:

Podróże studyjne dla touroperatorów, współfinansowane są przez POT i branżę turystyczną;

5. Wnioskodawcy oraz organizator dołożą wszelkich starań w celu pozyskania sponsorów zarówno wśród samorządu terytorialnego, jak również wśród branży turystycznej;
6. W przypadku imprez studyjnych dla uczestników zagranicznych, pokrycie kosztów transportu do/z Polski musi być zapewnione przez wnioskodawcę;
7. W przypadku dziennikarzy akredytowanych w Polsce koszty transportu do miejsca rozpoczęcia imprezy studyjnej oraz koszty powrotu pokrywają uczestnicy imprezy studyjnej;
8. Polska Organizacja Turystyczna organizować będzie imprezy studyjne zgodnie z ustawą Prawo Zamówień Publicznych, przy czym:
  - udzielenie zamówienia przez Polską Organizację Turystyczną musi być dokonane w formie pisemnej, w drodze umowy lub zlecenia;
  - udzielenie zamówienia dokonuje dyrektor właściwej komórki organizacyjnej POT działając łącznie z Głównym Księgowym POT;
  - dyrektor Ośrodka Zagranicznego POT udziela zamówienia samodzielnie.

VI. Rozliczanie imprez studyjnych.

1. Po zakończeniu imprezy studyjnej wnioskodawcy zobowiązani są do przesłania do Polskiej Organizacji Turystycznej sprawozdania, które powinno zawierać następujące informacje:
  - liczbę uczestników,
  - sposób realizacji programu (jakość wydanych usług, odstępstwa od programu, trudności w realizacji programu, współpraca z samorządem terytorialnym, itp.),
  - wrażenia uczestników z imprezy,
  - ewentualne przyszłe efekty handlowe - w przypadku touroperatorów i promocyjne – w przypadku dziennikarzy.

W przypadku imprez wnioskowanych przez Polską Organizację Turystyczną sprawozdanie przygotowuje odpowiedzialny pracownik POT.

2. Wnioskodawcy zobowiązani są do nadsyłania do Polskiej Organizacji Turystycznej każdorazowo po odbyciu podróży studyjnej oryginałów artykułów prasowych, reportaży

czy kopii kaset video, itp., które powstały w wyniku udziału w danej imprezie studyjnej. Każdy materiał winien zawierać nazwisko dziennikarza i termin podróży studyjnej.

3. W ramach rozliczenia imprezy studyjnej pracownik poszczególnej komórki organizacyjnej POT:

- sporządza rozliczenie imprezy studyjnej w oparciu o poniesione koszty i rozlicza imprezę pod względem finansowym we współpracy z Dyrekcją Organizacyjno-Finansową POT
- rejestruje kwotę pozyskanych środków od sponsorów (różnica między sumą kosztów kalkulacji wstępnej a kwotą rozliczenia końcowego),
- egzekwuje dokumenty i materiały od wnioskodawców,
- przeprowadza analizę efektywności imprezy.

W przypadku imprez studyjnych dla touroperatorów współfinansowanych przez POT wnioskodawcy informują Polską Organizację Turystyczną o uzyskanych efektach handlowych.

Ośrodki Zagraniczne POT przesyłają w/w materiały na bieżąco.

VII. Wnioski końcowe.

1. Odstąpienie od niniejszych zasad wymaga akceptacji Prezesa POT.
2. We wszystkich sprawach nieuregulowanych niniejszymi zasadami decyzje podejmuje Prezes POT.

VII. Zasady przyznawania Patronatów Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej wydarzeniom z zakresu turystyki odbywającym się w Polsce

I. Założenia podstawowe

1. W celu podniesienia rangi wydarzeń turystycznych odbywających się w Polsce, tj. targom i innym imprezom, projektom, inicjatywom związanym z turystyką lub jej rozwojem, na wniosek organizatora tych wydarzeń, Prezes Polskiej Organizacji Turystycznej może objąć je swoim patronatem.
2. Patronat Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej zostaje przyznany, w drodze rozpatrzenia wniosku złożonego przez organizatora wydarzenia turystycznego (wzór wniosku w załączeniu). Wniosek rozpatrywany jest przez osobę / zespół odpowiedzialny za sprawy public relations w POT, na podstawie opinii merytorycznej Departamentu Współpracy Regionalnej.
3. Szczególnym przypadkiem Patronatu Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej są planowane działania w zakresie rozwoju turystyki, które po uzyskaniu finansowania z funduszy Unii Europejskiej będą mogły być tworzone i realizowane. Działania te mogą otrzymać patronat w formule Rekomendacji Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej. Wówczas wniosek rozpatrywany jest przez osobę / zespół odpowiedzialny za sprawy public relations w POT, na podstawie opinii merytorycznej Departamentu Współpracy Regionalnej oraz Departamentu Funduszy Europejskich.
4. Wniosek o przyznanie Patronatu Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej należy złożyć (przesłać) w siedzibie POT, przy ul. Chałubińskiego 8 w Warszawie (XIX piętro), najpóźniej 30 dni przed rozpoczęciem imprezy.
5. Termin rozpatrywania wniosku wynosi 14 dni roboczych.
6. POT zastrzega możliwość nie przyznania Patronatu Prezesa POT.

II. Założenia szczegółowe

1. W przypadku imprez targowych o przyznanie Patronatu Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej mogą się ubiegać ich organizatorzy, muszą jednak spełniać łącznie następujące warunki:
  - otrzymali rekomendację Regionalnej Organizacji Turystycznej, działającej w województwie, w obszarze którego odbywa się dana targowa impreza turystyczna (w przypadku braku ROT w danym województwie - Marszałka Województwa),

- w targach uczestniczy minimum 80 wystawców, z czego ponad 50% prezentuje ofertę turystyki przyjazdowej lub krajowej,
  - targi są organizowane co najmniej piąty raz (V edycja),
  - w ramach targów organizowane są imprezy towarzyszące typu imprezy studyjne, seminaria, konferencje, konkursy itp.
2. W przypadku wydarzeń innego rodzaju niż imprezy targowe o przyznanie Patronatu Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej mogą się ubiegać organizatorzy imprez turystycznych, które spełniają co najmniej dwa z poniższych warunków:
- skala wydarzenia jest o charakterze co najmniej regionalnym,
  - dane wydarzenie lub jego inne poprzednie kreacje o tym samym charakterze realizowane jest od co najmniej 3 lat,
  - wydarzenie skupia bezpośrednio co najmniej 300 uczestników,
  - wydarzenie stanowi przedmiot zainteresowania mediów, co najmniej o charakterze regionalnym, a jej organizator zabezpiecza jednocześnie patronaty medialne,
  - wydarzenie wykorzystuje i promuje walory i atrakcje turystyczne destynacji, w których się odbywa.
3. W szczególnych przypadkach Patronatem Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej, mogą zostać objęte targi turystyczne i inne wydarzenia turystyczne, wskazane przez Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej, charakteryzujące się wyjątkowym znaczeniem dla rozwoju i promocji polskiej turystyki.

III. Założenia dodatkowe

1. Przyznanie Patronatu Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej stwarza możliwość współorganizacji przez POT:
- seminarium POT (temat do uzgodnienia),
  - konkursów promocyjnych,
  - innych imprez towarzyszących w uzgodnieniu z organizatorami imprez.
2. Przyznanie Patronatu Prezesa Polskiej Organizacji Turystycznej łączy się z możliwością otrzymania znaku Polskiej Organizacji Turystycznej POLSKA i umieszczania go na materiałach związanych z danym wydarzeniem, zgodnie z zaleceniami i akceptacją POT. Wymagane jest wówczas wypełnienie dodatkowo wniosku o użyczenie znaku POLSKA.

VIII. Zasady korzystania oraz użyczenia znaku „POLSKA” w ramach działań Polskiej Organizacji Turystycznej

I. Założenia podstawowe

1. Polska Organizacja Turystyczna jest właścicielem i posiada wszelkie prawa autorskie i pokrewne do znaku POLSKA oraz hasła promocyjnego. Używanie znaku bez zgody POT pociąga za sobą odpowiedzialność karną przewidzianą stosownymi przepisami.
2. Znak POLSKA i hasło jest prawnie chronione. Znak jest zarejestrowany w Urzędzie Patentowym RP.
3. Znak POLSKA może być wykorzystywany wyłącznie w celach promocji polskiej turystyki na rynku krajowym i rynkach zagranicznych.
4. Znak POLSKA jest traktowany jako wyróżnienie markowego produktu turystycznego i stanowi potwierdzenie wysokiej jakości świadczonych usług.
5. Znak POLSKA może być umieszczany wyłącznie na nośnikach służących promocji turystyki polskiej, takich jak: druki, filmy i inne środki audiowizualne, strony internetowe, plansze, fotogramy, gadżety i inne zgodne z niniejszymi zasadami.
6. Wszystkie podmioty zamierzające wykorzystać znak POLSKA muszą wcześniej uzyskać pisemną zgodę Polskiej Organizacji Turystycznej (POT).

II. Procedura wnioskowania o użyczenie

1. Instytucja zamierzająca uzyskać zgodę na wykorzystanie znaku musi wystąpić z pisemnym wnioskiem do POT, zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszych zasad.
2. Wniosek powinien zawierać dokładną informację o:
  - przedmiocie promocji,
  - języku, jaki będzie wykorzystany w publikacji,
  - nośniku, na którym logo zostanie umieszczone (np.: folder, plakat, film, okładka CD, gadżet, strona www),
  - zasadach dystrybucji nośnika (np. bezpłatne lub płatne, nakład).
3. Do wniosku powinien być załączony wzór w formie projektu graficznego lub wydruku komputerowego z umieszczonym znakiem POLSKA.
4. Wniosek rozpatrywany jest w ciągu 14 dni roboczych przez osobę / zespół ds. public relations w POT, na podstawie opinii merytorycznej Departamentu Współpracy Regionalnej lub innego departamentu POT według potrzeb.
5. Wnioski niekompletne nie będą rozpatrywane.
6. POT zastrzega sobie prawo do odmowy użyczenia znaku.

III. Zasady korzystania ze znaku

1. Znak POLSKA użyczany jest bezpłatnie.
2. Zgoda na korzystanie ze znaku POLSKA wyrażana jest w formie pisemnej.
3. Zgoda na wykorzystanie znaku POLSKA jest jednorazowa, na określony czas i dotyczy konkretnego materiału promocyjnego.
4. POT zastrzega sobie prawo kontrolowania realizacji zgody na wykorzystanie znaku POLSKA przez podmiot otrzymujący zezwolenie oraz odwołania zgody w przypadku nie wywiązania się z warunków zawartych w zezwoleniu
5. Instytucja otrzymująca zgodę na wykorzystanie znaku POLSKA jest zobowiązana do zachowania warunków graficznych (wymiary, kolorystyka, rozmieszczenie, tło, miejsce umieszczenia, pole ochronne itp.), określonych przez POT oraz do respektowania praw autorskich związanych ze znakiem.
6. W odniesieniu do udzielonej zgody na stosowanie znaku POLSKA na stronach internetowych dodatkowym wymaganie jest ustanowienie hiperłącza do określonych przez POT stron internetowych oraz w stopce redakcyjnej następująca informacja:
„Znajdujący się na powyższej stronie internetowej znak POLSKA jest wyrazem uznania jakości prezentowanych produktów, usług i informacji oraz wkładu w proces promocji Polski jako miejsca atrakcyjnego turystycznie. Chroniony prawem znak pozostaje w wyłącznym administrowaniu Polskiej Organizacji Turystycznej (POT), posiadającej do niego wszelkie prawa autorskie i pokrewne. Używanie znaku bez zgody POT pociąga za sobą odpowiedzialność karną przewidzianą stosownymi przepisami. Więcej informacji: www.pot.gov.pl”.
7. W odniesieniu do wydawnictw drukowanych, w których wykorzystywany jest znak POLSKA w stopce redakcyjnej musi znaleźć się następująca informacja:
„Znajdujący się w niniejszym wydawnictwie znak POLSKA jest wyrazem uznania jakości prezentowanych produktów, usług i informacji oraz wkładu w proces promocji Polski jako miejsca atrakcyjnego turystycznie. Chroniony prawem znak pozostaje w wyłącznym administrowaniu Polskiej Organizacji Turystycznej (POT), posiadającej do niego wszelkie prawa autorskie i pokrewne. Używanie znaku bez zgody POT pociąga za sobą odpowiedzialność karną przewidzianą stosownymi przepisami. Więcej informacji: www.pot.gov.pl”.
8. Materiały w całości wykorzystujące szatę graficzną POT objęte są odrębnymi zasadami stosowania znaku POLSKA. Znak POLSKA jest integralną częścią szaty.

IX. Modelowe porozumienie o współpracy POT-ROT

POROZUMIENIE

**o współpracy pomiędzy
Polską Organizacją Turystyczną
a Regionalną Organizacją Turystyczną
w ..... roku
nr .....**

Zawarte w dniu ..... stycznia ..... roku w Warszawie pomiędzy:

Polską Organizacją Turystyczną (POT) z siedzibą w Warszawie, przy ul. Chałubińskiego 8, reprezentowaną przez:

Pana ..... – Prezesa POT

zwaną dalej POT

a

Regionalną Organizacją Turystyczną (ROT) z siedzibą w ....., przy ul. ...., reprezentowaną przez:

1. Pana ..... – Prezesa ROT
2. Pana ..... – Skarbnika ROT

zwaną dalej ROT.

§ 1

1. Przedmiotem porozumienia jest współpraca między POT a ROT w ..... roku w celu rozwoju i promocji turystyki województwa ..... oraz Polski w kraju i za granicą poprzez produkty i atrakcje turystyczne województwa ....., w formule realizacji uzgodnionych zadań.
2. W oparciu o „Marketingową Strategię Polski w sektorze turystyki na lata 2008-2015” zasadniczym celem współpracy POT i ROT w ..... roku jest działalność w zakresie promocji turystycznej prowadzonej priorytetowo na rynku ..... oraz rynkach uzupełniających – ..... Natomiast głównym tematem wspólnie prowadzonej kampanii wizerunkowej Polski będzie ....., a w konsekwencji priorytetowym produktem turystycznym będzie .....

3. W oparciu zaś o Strategię Rozwoju Turystyki Województwa ..... oraz Program Rozwoju Produktów Turystycznych komplementarnym do założeń punktu 2 jest produkt turystyczny – ....., natomiast obszarem docelowym promocji jest rynek .....
4. Polska Organizacja Turystyczna uznaje, że ROT jest jej głównym partnerem instytucjonalnym i merytorycznym na terenie województwa .....

§ 2

Współpraca następuje poprzez finansową obustronną realizację poszczególnych zadań w następującym zakresie:

- Publikacja wydawnictw drukowanych oraz redagowanie regionalnych stron internetowych, przy współdziałaniu finansowym POT do kwoty ..... zł;
- Certyfikacja turystycznych produktów regionalnych i lokalnych w formule realizacji zadań informacyjno – promocyjnych oraz wskazania regionalnych nominantów w ramach konkursu „Na najlepszy produkt turystyczny” oraz konkursu na „Najlepszą Europejską destynację – EDEN”, przy współdziałaniu finansowym POT do kwoty ..... zł;
- Upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie rozwoju i zarządzania produktem turystycznym poprzez szkolenia, przy współdziałaniu finansowym POT do kwoty ..... zł;
- Promocja i wdrażanie zasad kategoryzacji punktów informacji turystycznej na poziomie regionalnym i lokalnym, przy współdziałaniu finansowym POT do kwoty ..... zł;
- Przeprowadzenie szkoleń i tworzenie baz danych na poziomie regionalnym z zakresu jednolitego, ogólnopolskiego systemu informacji turystycznej, przy współdziałaniu finansowym POT do kwoty ..... zł;

§ 3

Współpraca następuje poprzez merytoryczną obustronną realizację poszczególnych , w stopniu możliwym do wykonania, w szczególności w następującym zakresie:

- Comiesięczne redagowanie newsletter'a o działaniach produktowo-promocyjnych dystrybuowanego drogą elektroniczną przez POT;

- Cykliczne redagowanie i dystrybuowanie w ramach uzgodnionych kanałów z wyprzedzeniem miesięcznym kalendarza bieżących imprez turystyczno-kulturalno-sportowych oraz z wyprzedzeniem 8-miesięcznym kalendarza imprez priorytetowych dla wspólnej promocji regionu i kraju;
- Tworzenie produktowych konsorcjów turystycznych na poziomie krajowym, afiliowanych przy POT;
- Uzupełnianie treści merytorycznych narodowego portalu turystycznego www.poland.travel na poziomie regionalnym;
- Pozyskiwanie do współpracy podmiotów regionalnych i współpraca w ramach redagowania treści oraz promocji przedsiębiorczości turystycznej, w ramach portalu www.zarabiajnaturystyce.pl;
- Współrealizacja podróży studyjnych touroperatorów i dziennikarzy zagranicznych w ramach promocji Polski jako destynacji turystycznej;
- Prowadzenie działań wspierających na rzecz promocji, rozwoju i bieżącego utrzymywania oznakowania turystycznego dróg.

§ 4

1. Wartość poszczególnych zadań stron są określane odrębnymi umowami.
2. Całkowite finansowanie zadań określonych w porozumieniu nie może przekroczyć kwoty ..... zł ze strony POT.
3. Wysokość współudziału finansowego POT nie może przekroczyć 49 % całkowitej wartości zadania, przy zachowaniu warunków określonych w § 2.
4. Udział w stoiskach narodowych na zagranicznych targach turystycznych odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi „Zasadami uczestnictwa w Polskich Stoiskach Narodowych organizowanych na międzynarodowych targach turystycznych i przemysłu kongresowego z dnia 12.11.2007 r. wraz z aktualizacją z 12.09.2008 r.”.
5. Współrealizacja kampanii promocyjnych na rynku krajowym oraz na rynkach zagranicznych uzgadniana będzie w trybie indywidualnym w ramach współpracy bieżącej obu stron i będzie stanowiła przedmiot odrębnego porozumienia lub umowy.

§ 5

1. Strony porozumienia dołożą wszelkich starań, aby jego postanowienia zostały w pełni zrealizowane i by współpraca przebiegała bezproblemowo.

2. Umowy szczegółowe określające warunki realizacji poszczególnych zadań, wymienionych w § 2 zostaną zawarte nie później niż do dnia 30.09.2009 r.
3. Procentowy stopień wykorzystania środków, o których mowa w niniejszym porozumieniu określa minimalny gwarantowany poziom finansowania współpracy POT z ROT w drodze porozumienia w roku kolejnym.

§6

Wszelkie zmiany treści niniejszego porozumienia wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 7

W przypadku ewentualnych sporów strony dążyć będą do rozstrzygnięć polubownych, a w razie braku porozumienia spory rozstrzygać będzie sąd właściwy dla POT.

§ 8

Porozumienie sporządza się w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

Polska Organizacja Turystyczna

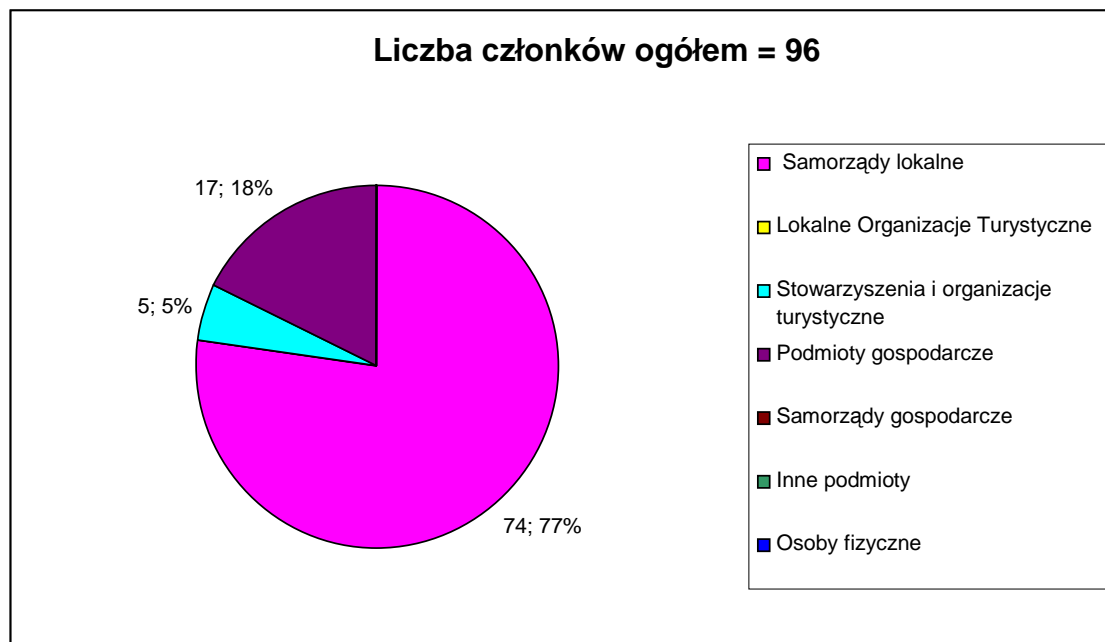
Regionalna Organizacja Turystyczna

X. Przegląd podstawowych danych nt. Regionalnych Organizacji Turystycznych

DOLNOŚLĄSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA	89
KUJAWSKO-POMORSKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA.....	90
LUBELSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA.....	92
LUBUSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA.....	93
MAŁOPOLSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA	94
MAZOWIECKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA.....	96
OPOLSKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA.....	97
PODKARPACKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA	99
PODLASKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA	100
POMORSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA	101
REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO .	102
REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO	103
ŚLĄSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA	105
WARMIŃSKO-MAZURSKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA	106
WIELKOPOLSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA	108
ZACHODNIOPOMORSKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA	109

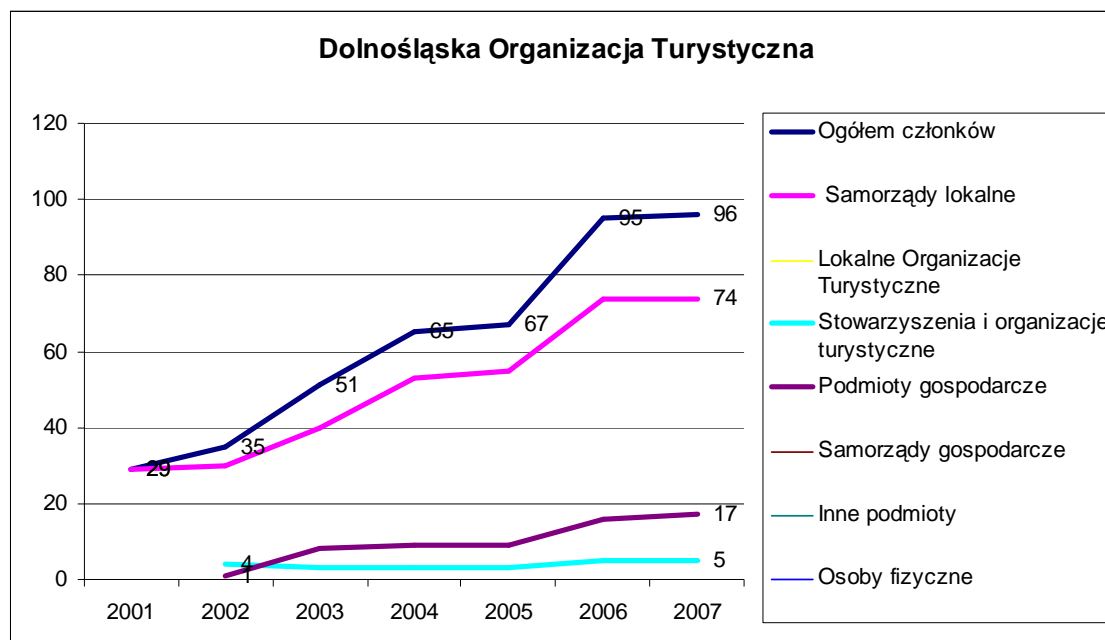
DOLNOŚLĄSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 1. Struktura członków Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

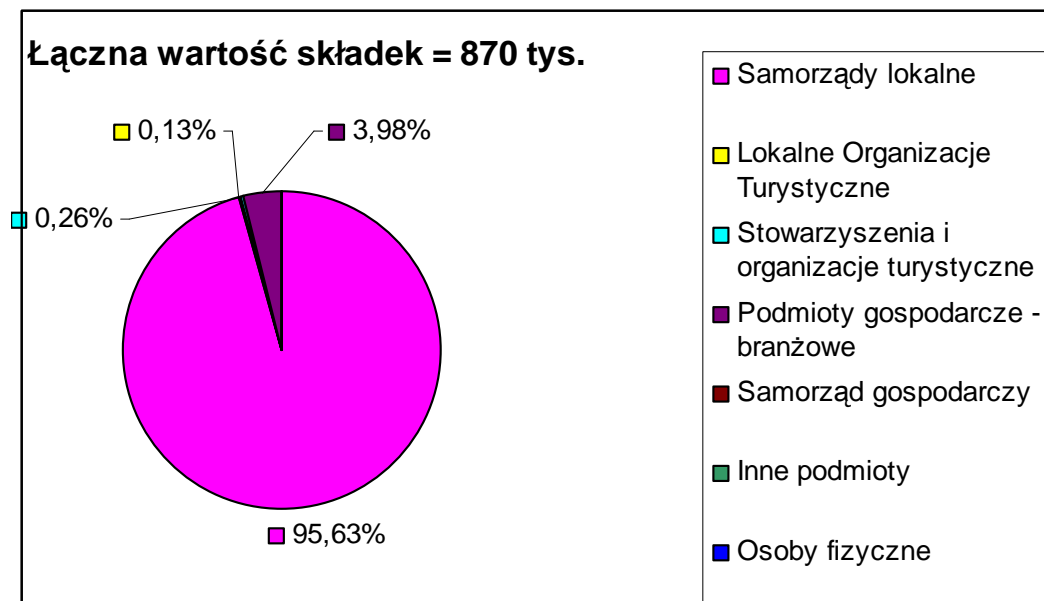
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 2. Zmiany liczby członków Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

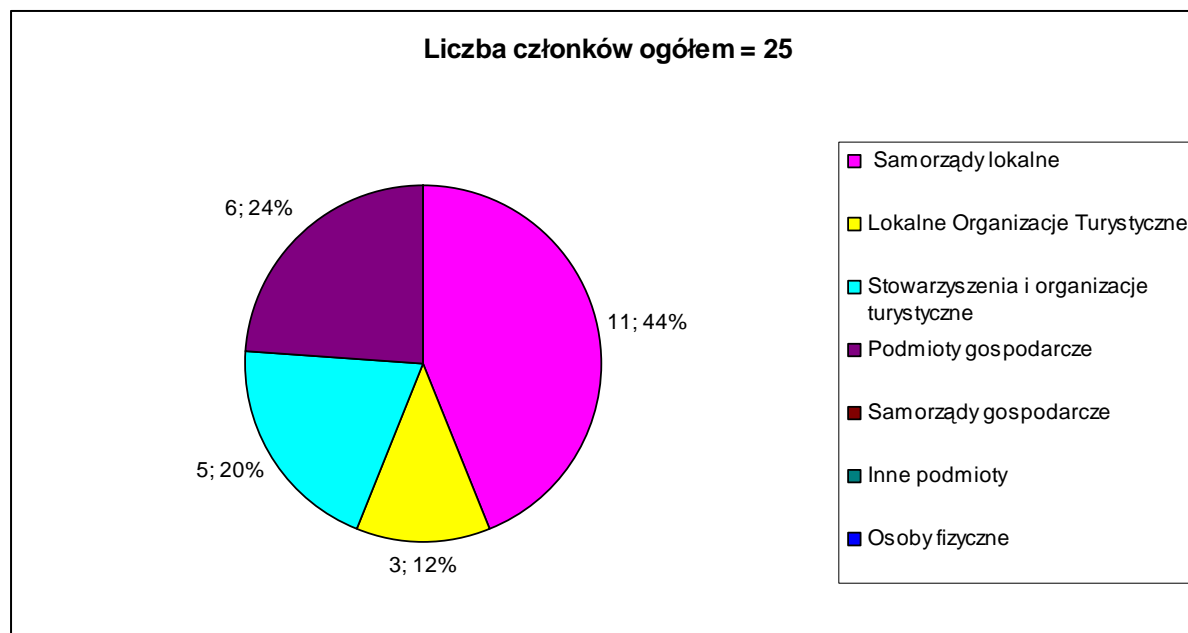
Rys. 3. Struktura finansowania Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

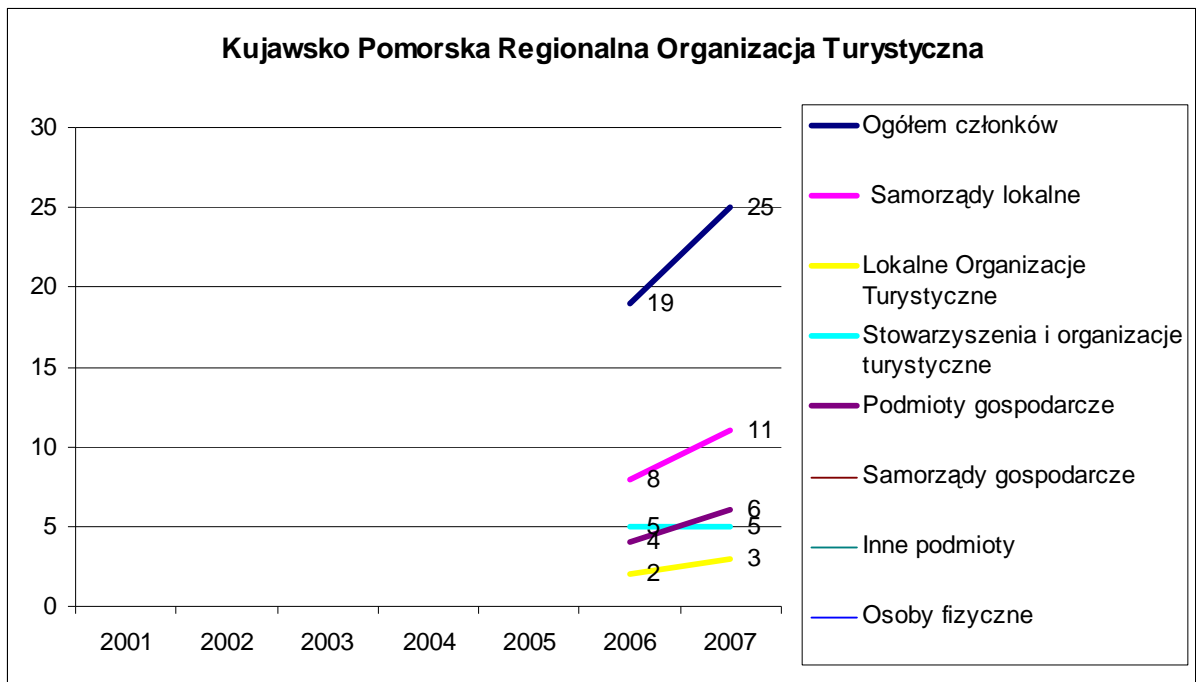
KUJAWSKO-POMORSKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 4. Struktura członków Kujawsko-Pomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

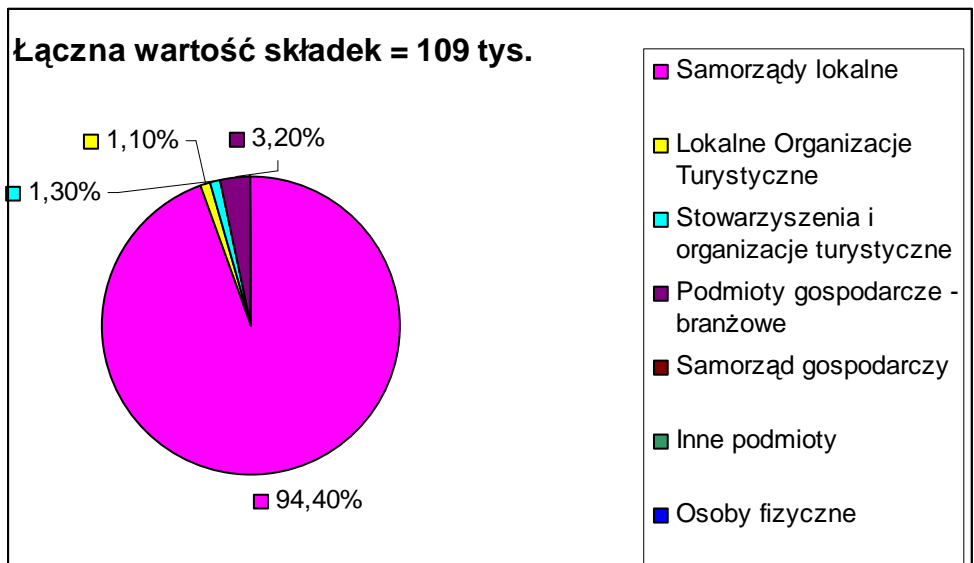
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 5. Zmiany liczby członków Kujawsko-Pomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 6. Struktura finansowania Kujawsko-Pomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

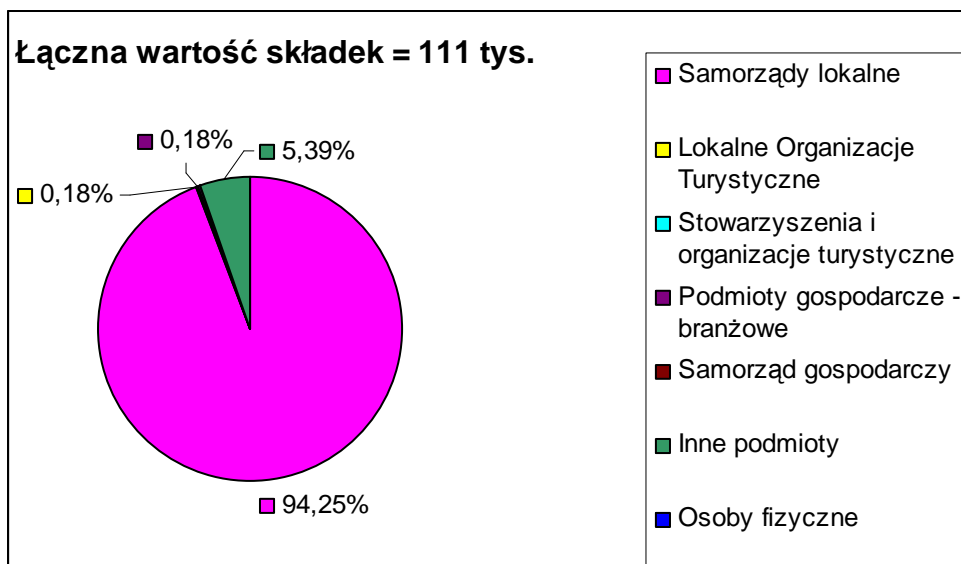
LUBELSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 7. Zmiany liczby członków Lubelskiej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

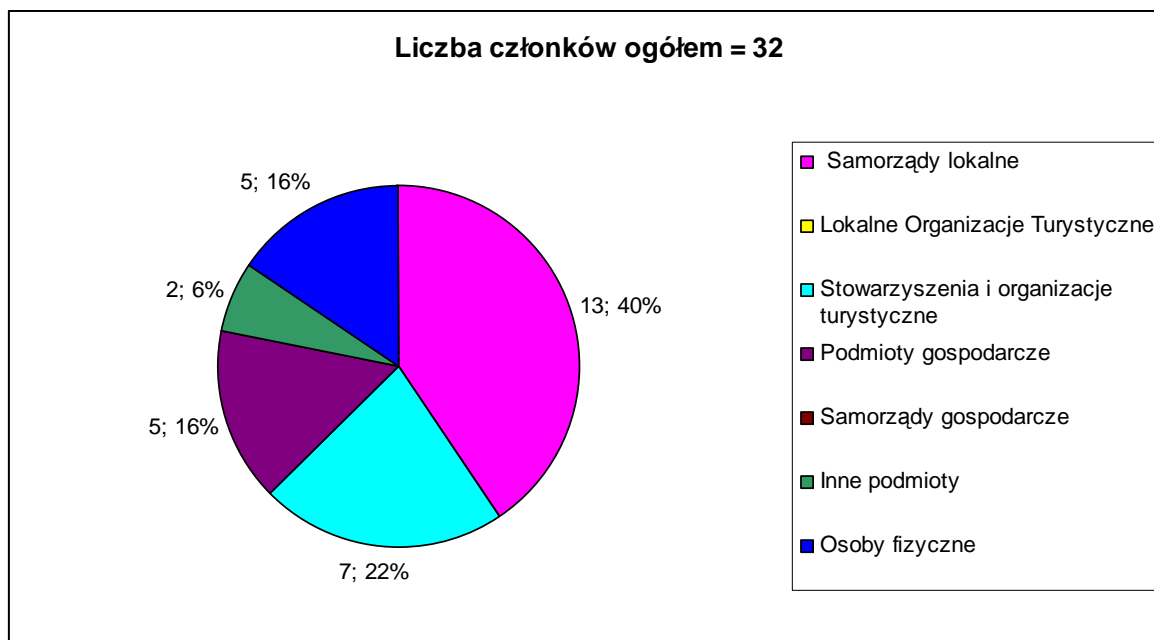
Rys. 8. Struktura finansowania Lubelskiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

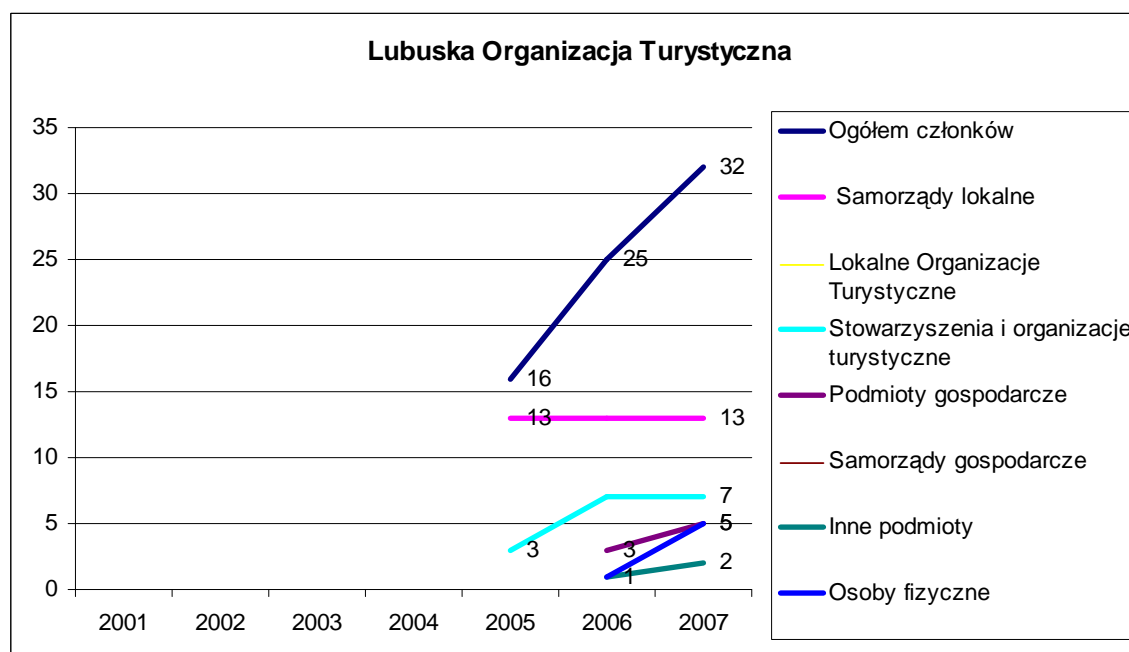
LUBUSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 9. Struktura członków Lubuskiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

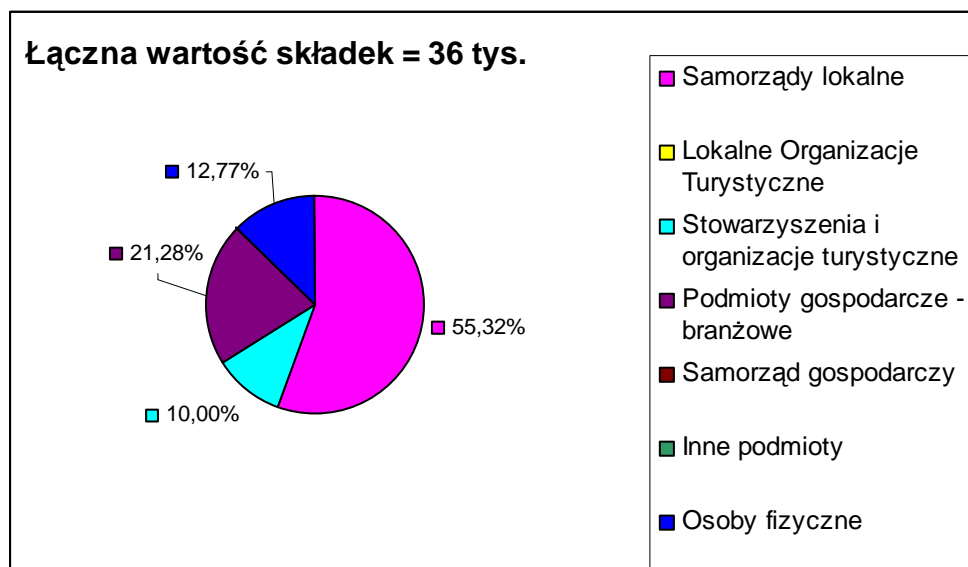
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 10. Zmiany liczby członków Lubuskiej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

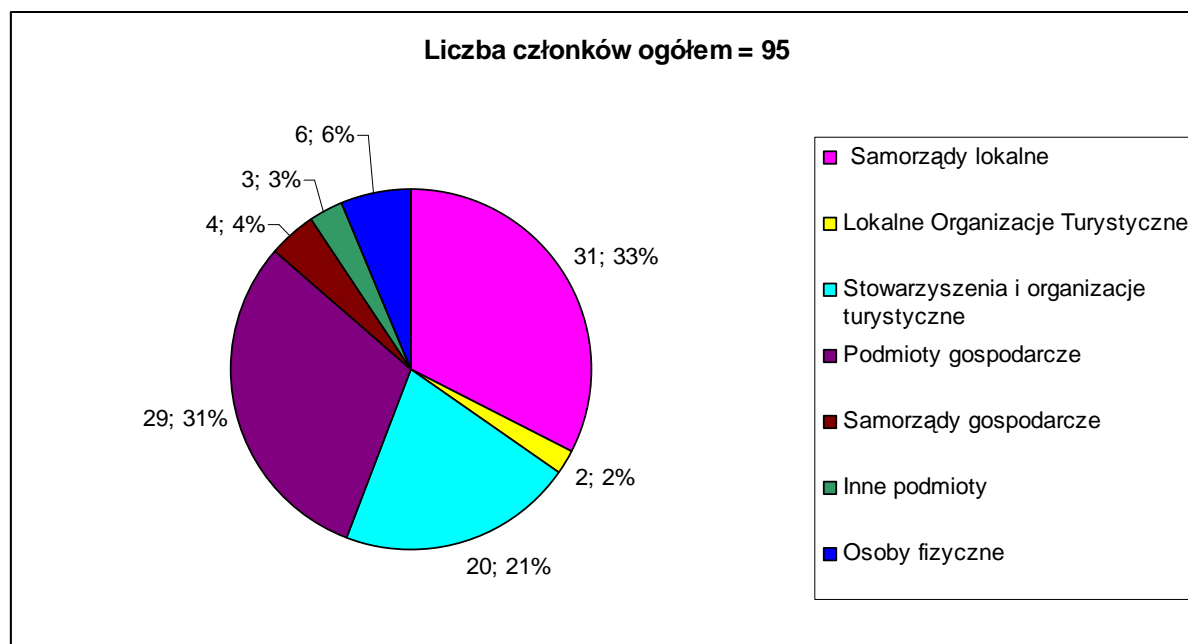
Rys. 11. Struktura finansowania Lubuskiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

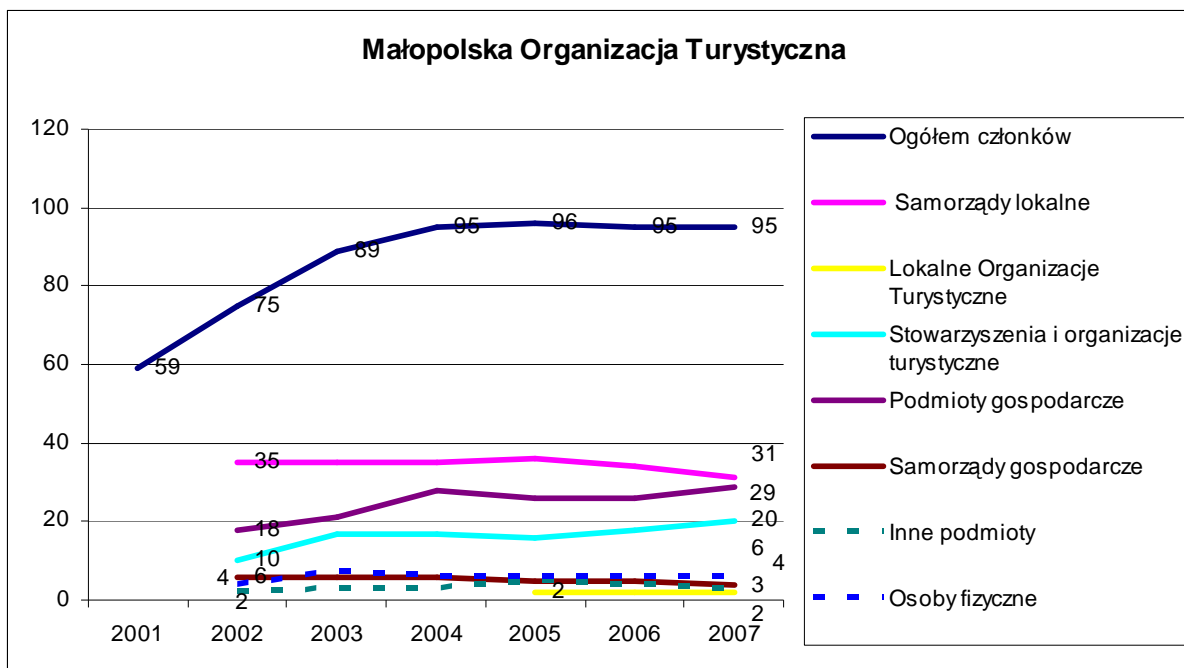
MAŁOPOLSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 12. Struktura członków Małopolskiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

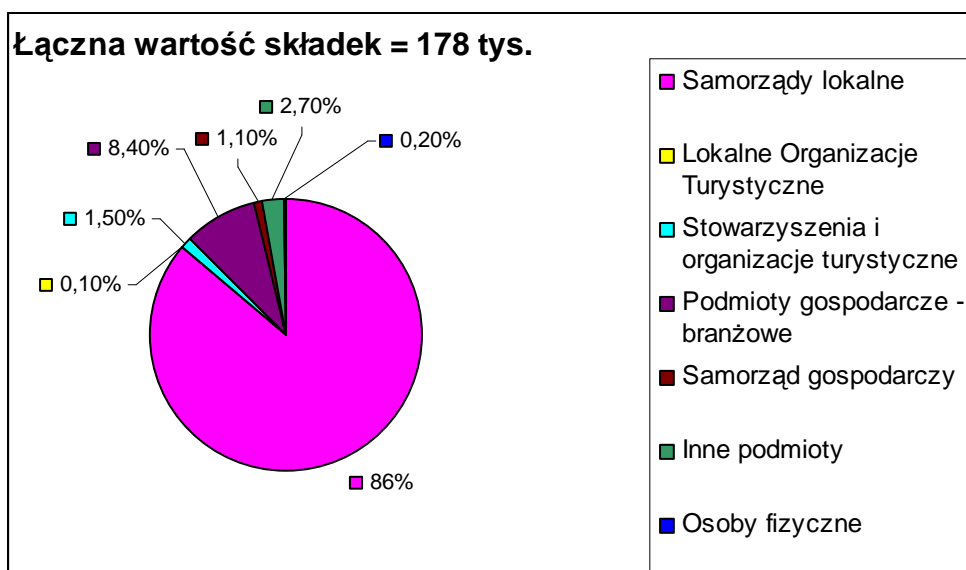
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 13. Zmiany liczby członków Małopolskiej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

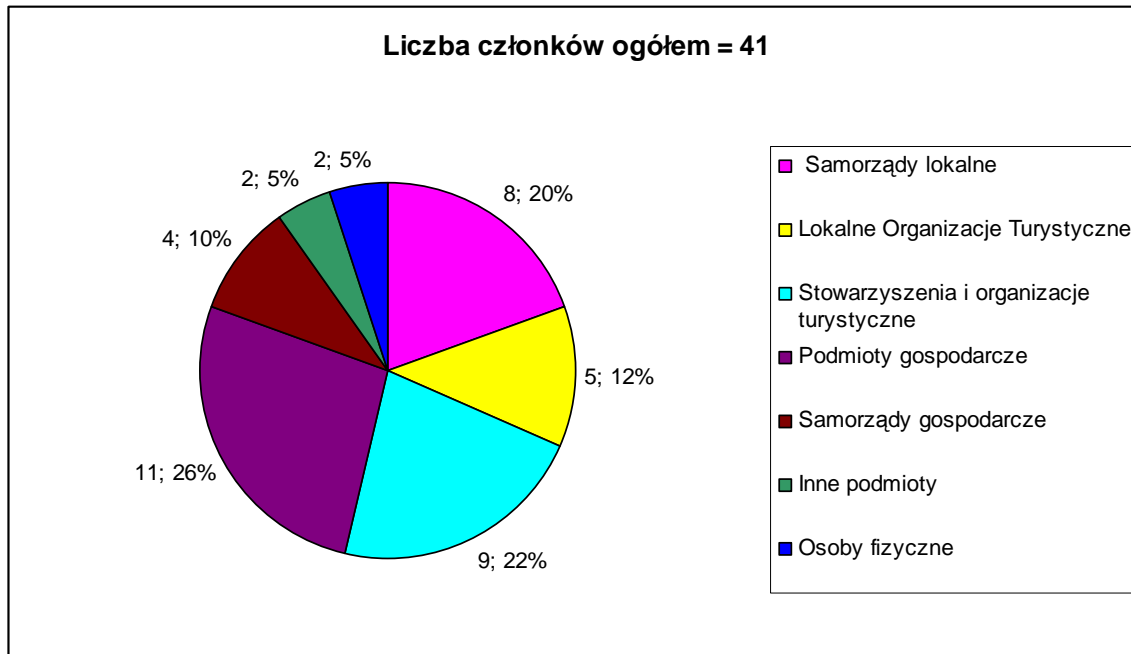
Rys. 14. Struktura finansowania Małopolskiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

MAZOWIECKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 15. Struktura członków Mazowieckiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

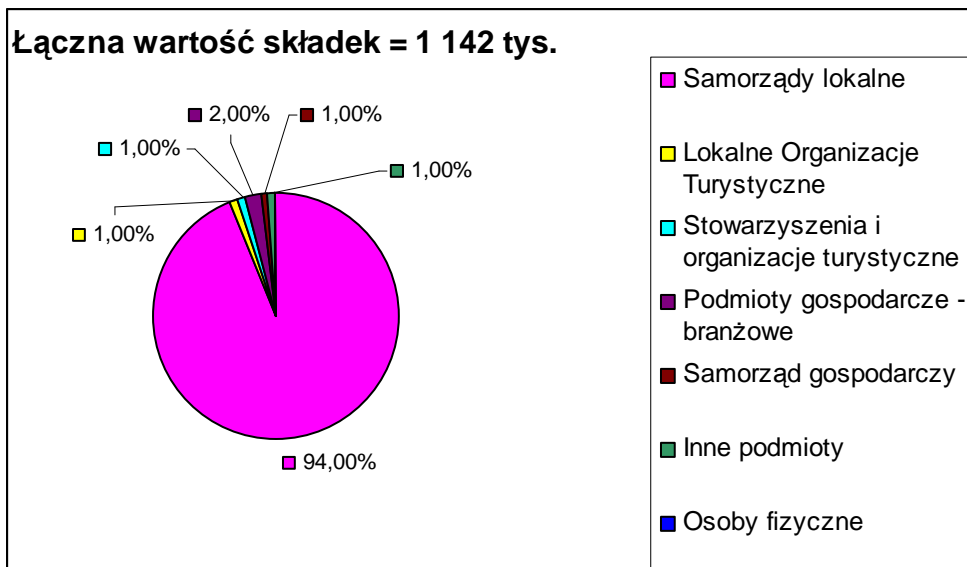
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 16. Zmiany liczby członków Mazowieckiej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

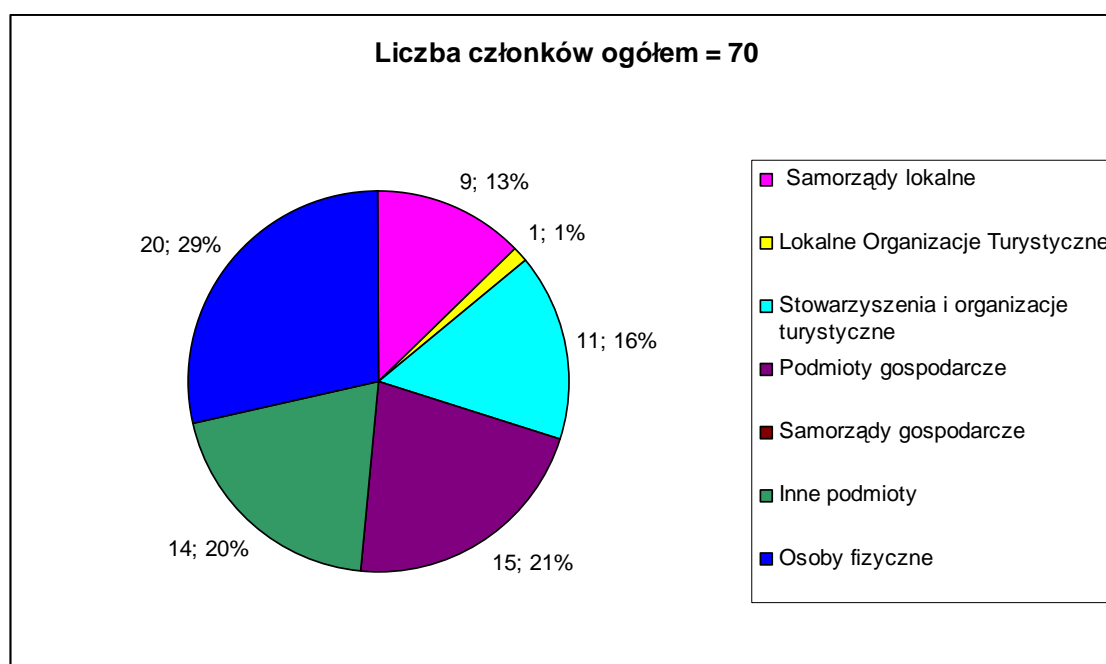
Rys. 17. Struktura finansowania Mazowieckiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

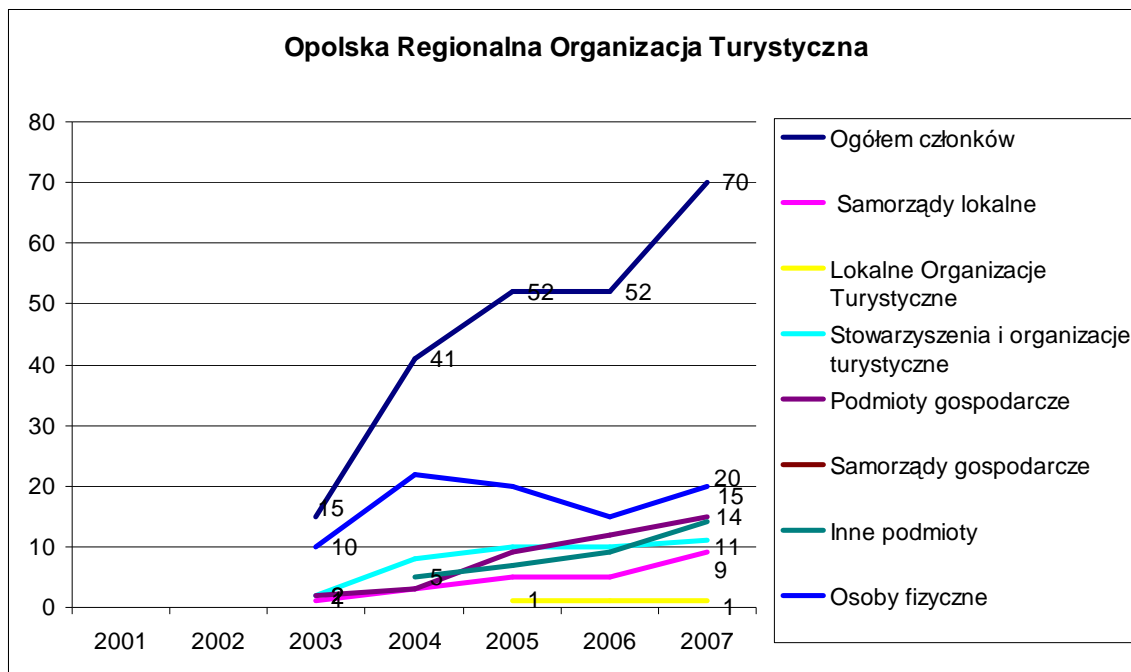
OPOLSKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 18. Struktura członków Opolskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

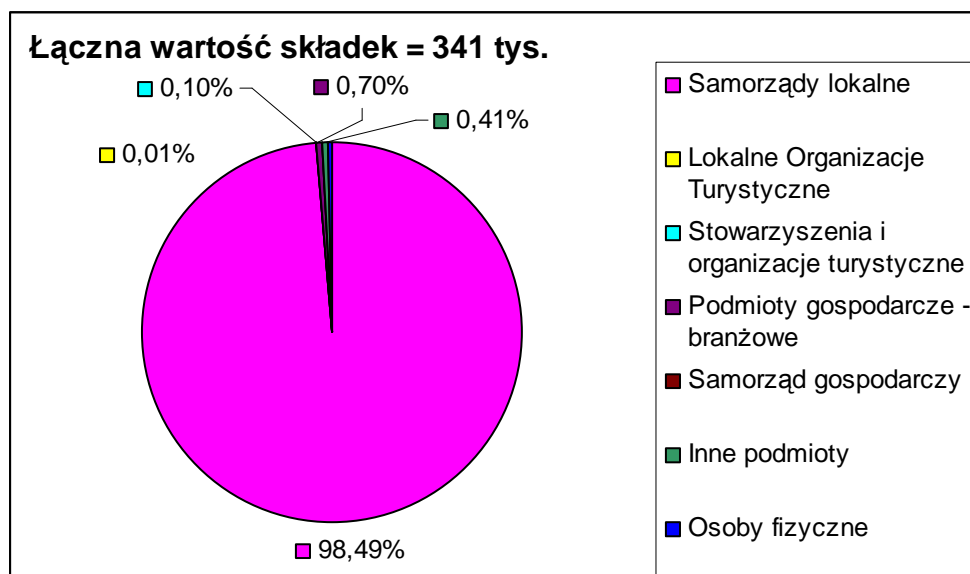
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 19. Zmiany liczby członków Opolskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

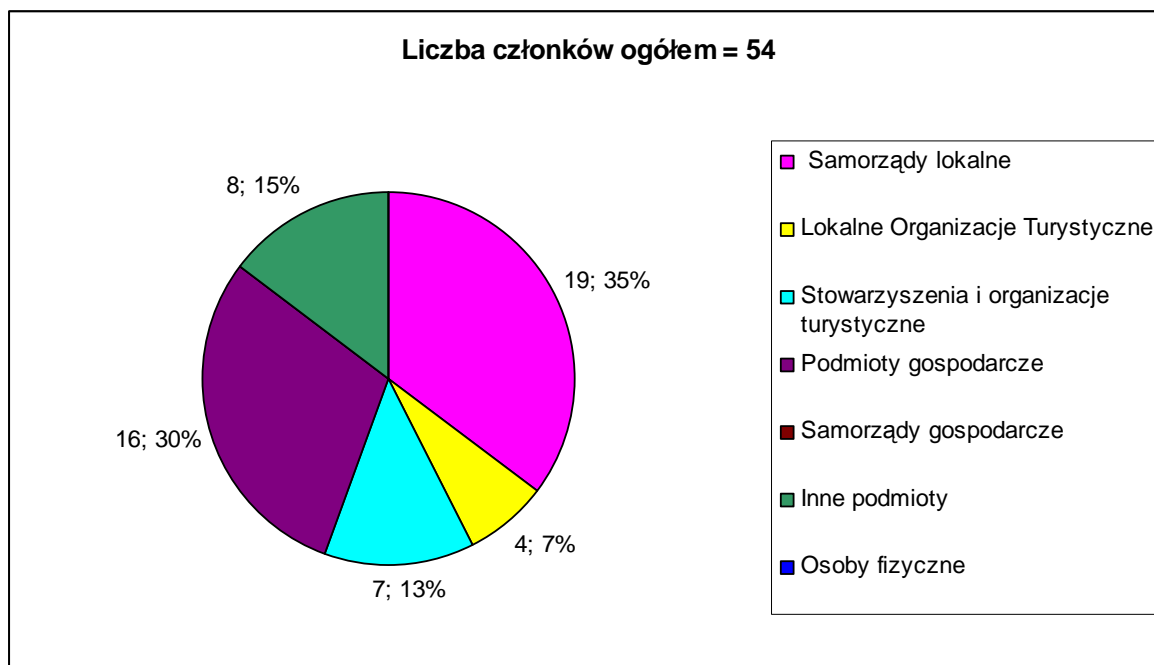
Rys. 20. Struktura finansowania Opolskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

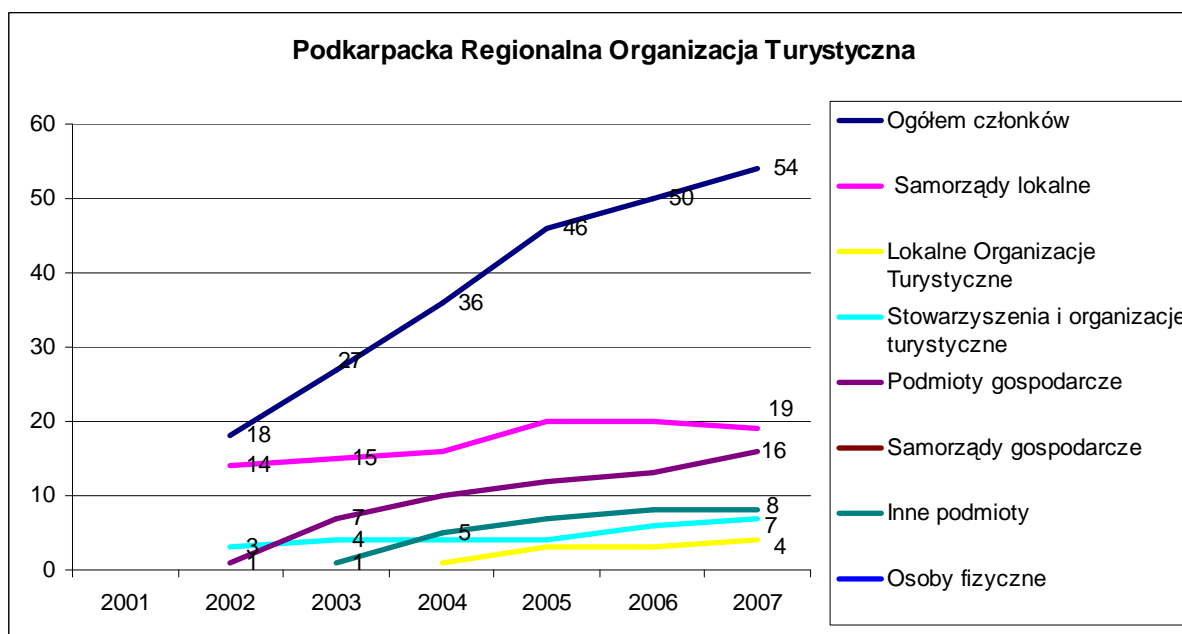
PODKARPACKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 21. Struktura członków Podkarpackiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 22. Zmiany liczby członków Podkarpackiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

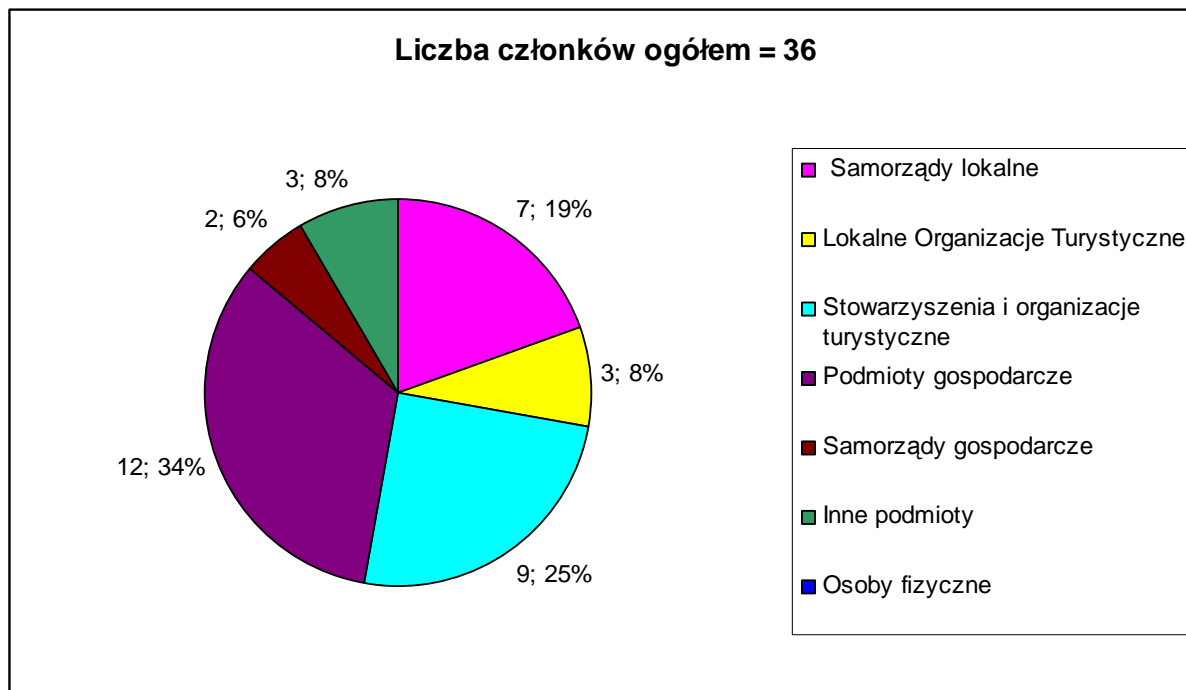

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

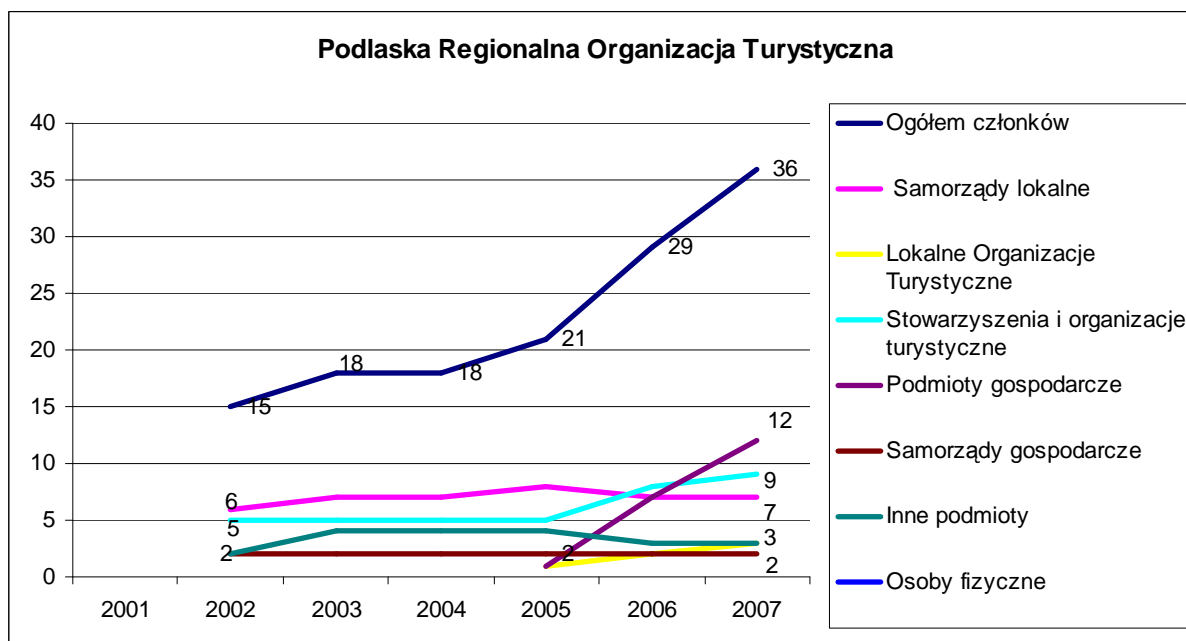
PODLASKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 23. Struktura członków Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

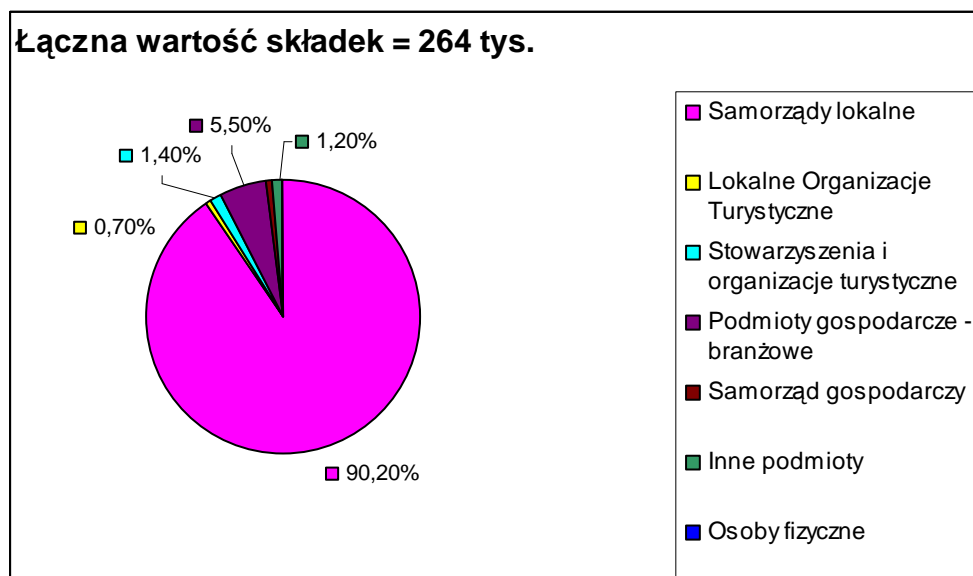
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 24. Zmiany liczby członków Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

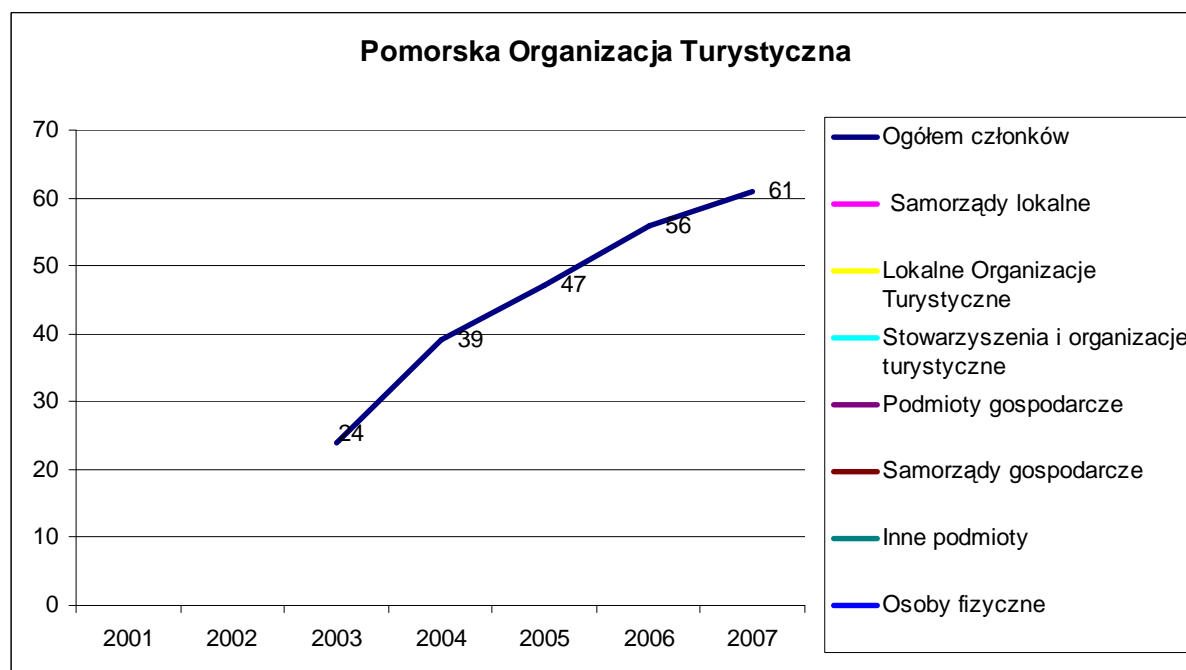
Rys. 25. Struktura finansowania Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

POMORSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

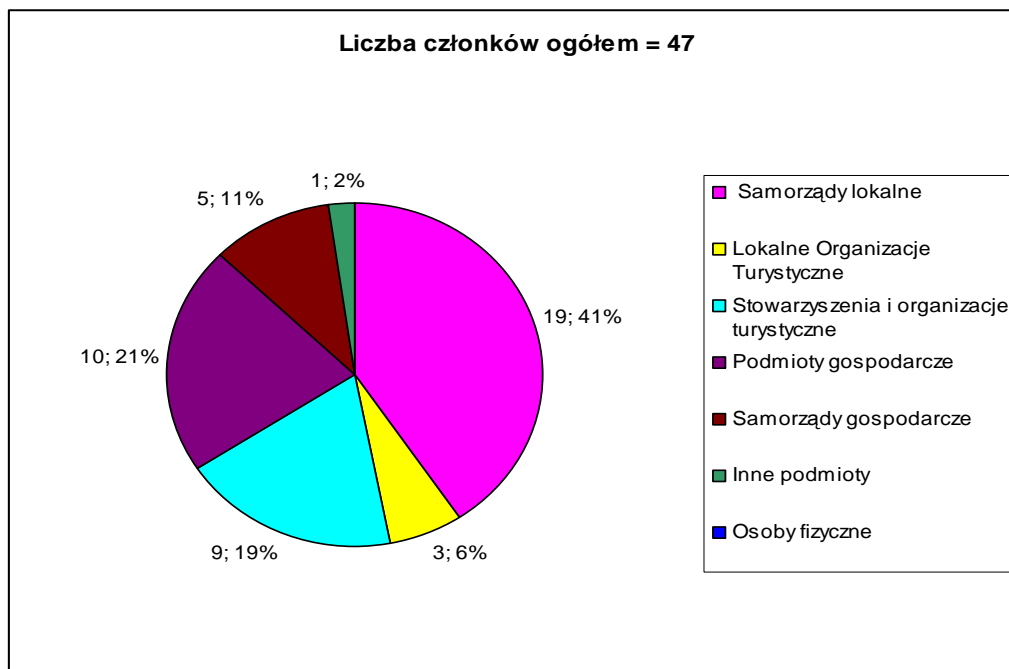
Rys. 26. Zmiany liczby członków Pomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

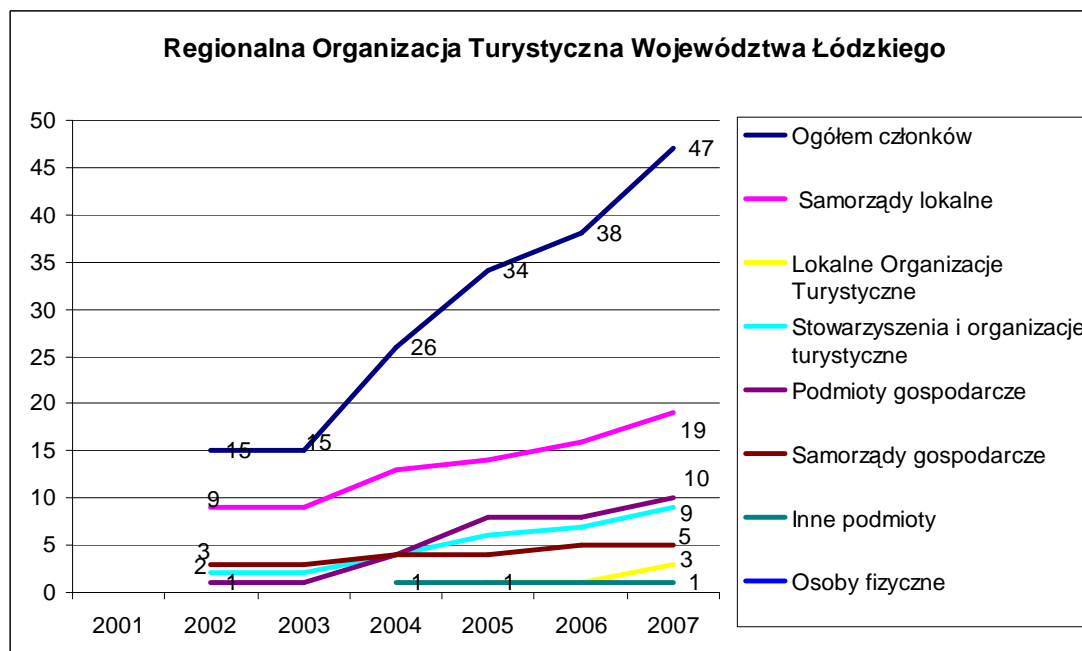
REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Rys. 27. Struktura członków Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Łódzkiego w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

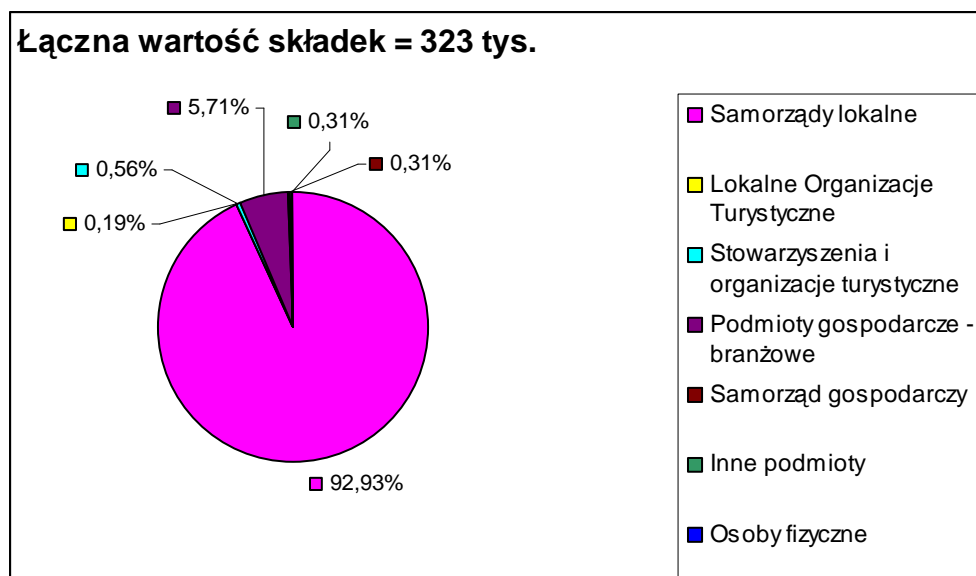
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 28. Zmiany liczby członków Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Łódzkiego w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

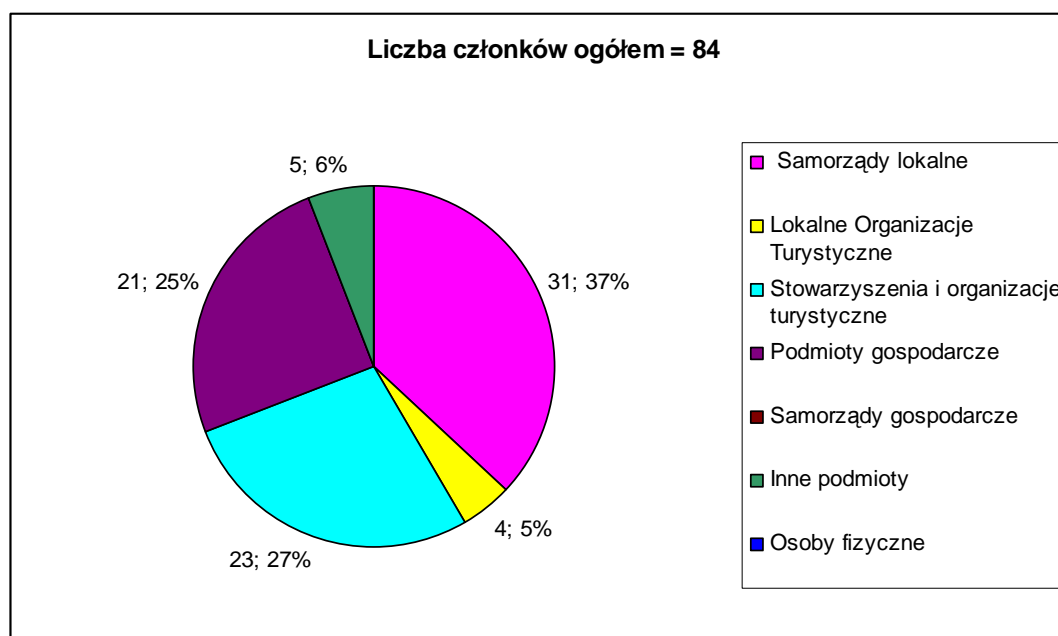
Rys. 29. Struktura finansowania Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Łódzkiego w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

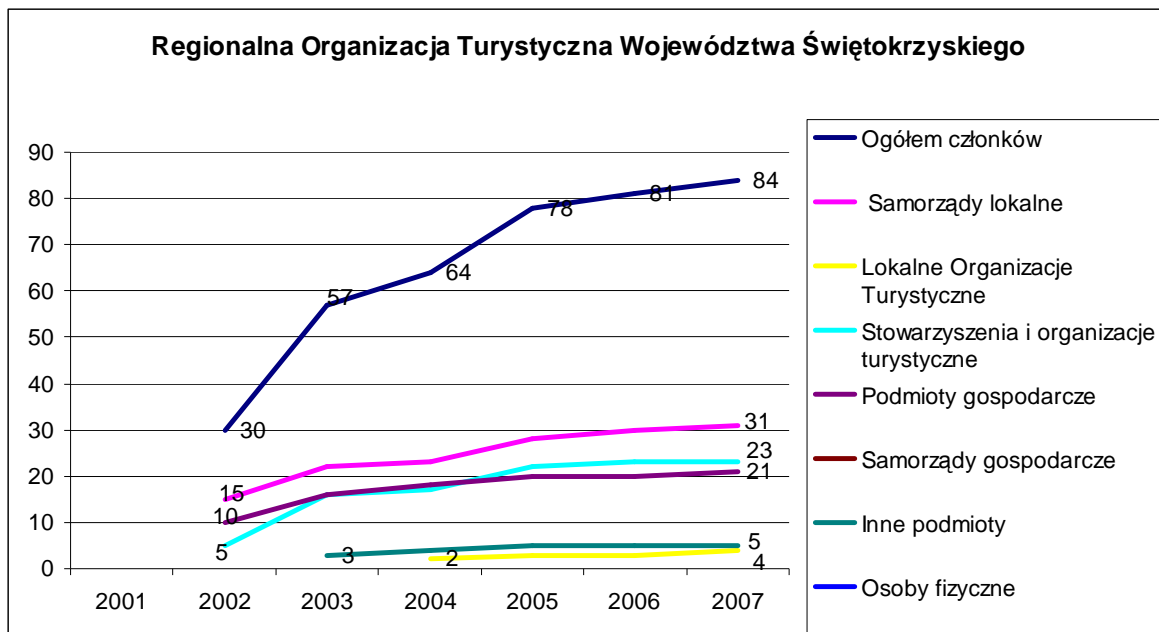
REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Rys. 30. Struktura członków Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Świętokrzyskiego w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

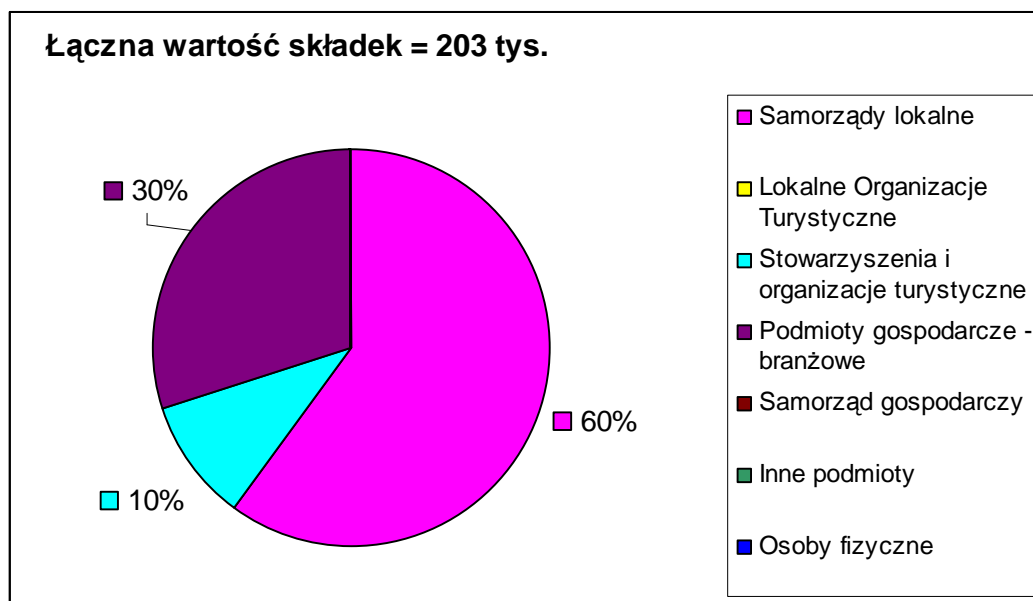
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 31. Zmiany liczby członków Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Świętokrzyskiego w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

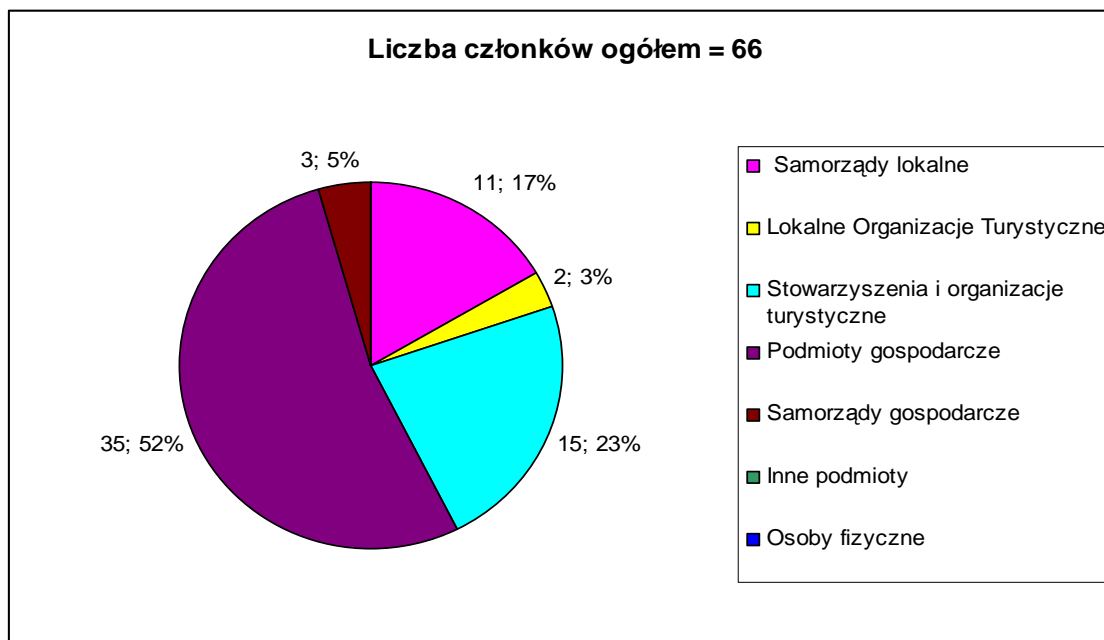
Rys. 32. Struktura finansowania Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Świętokrzyskiego w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

ŚLĄSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 33. Struktura członków Śląskiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

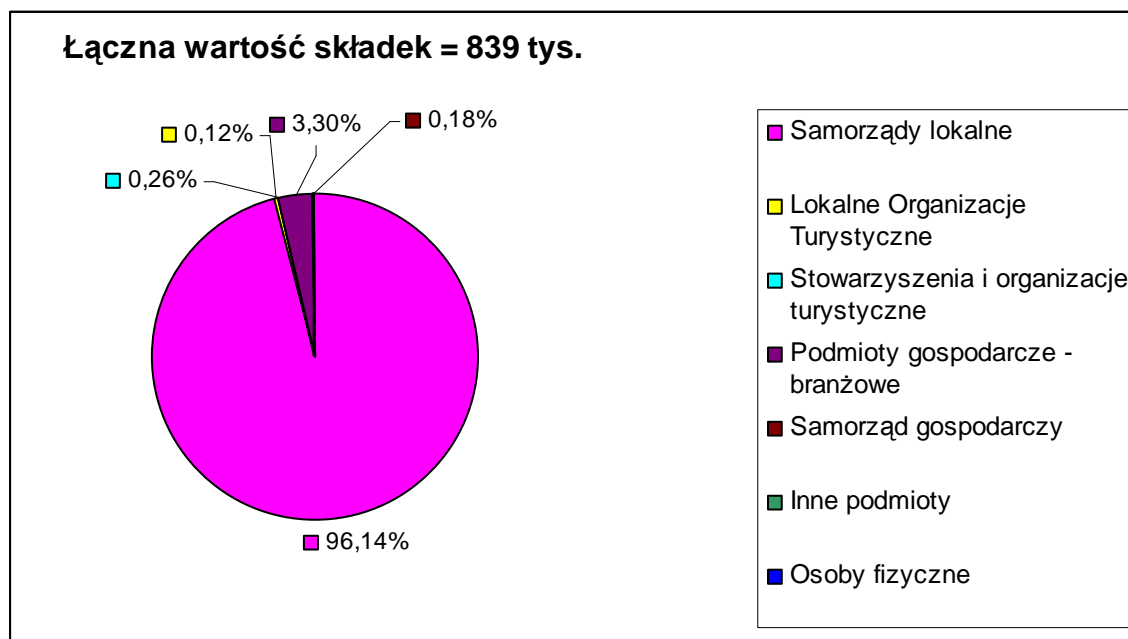
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 34. Zmiany liczby członków Śląskiej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

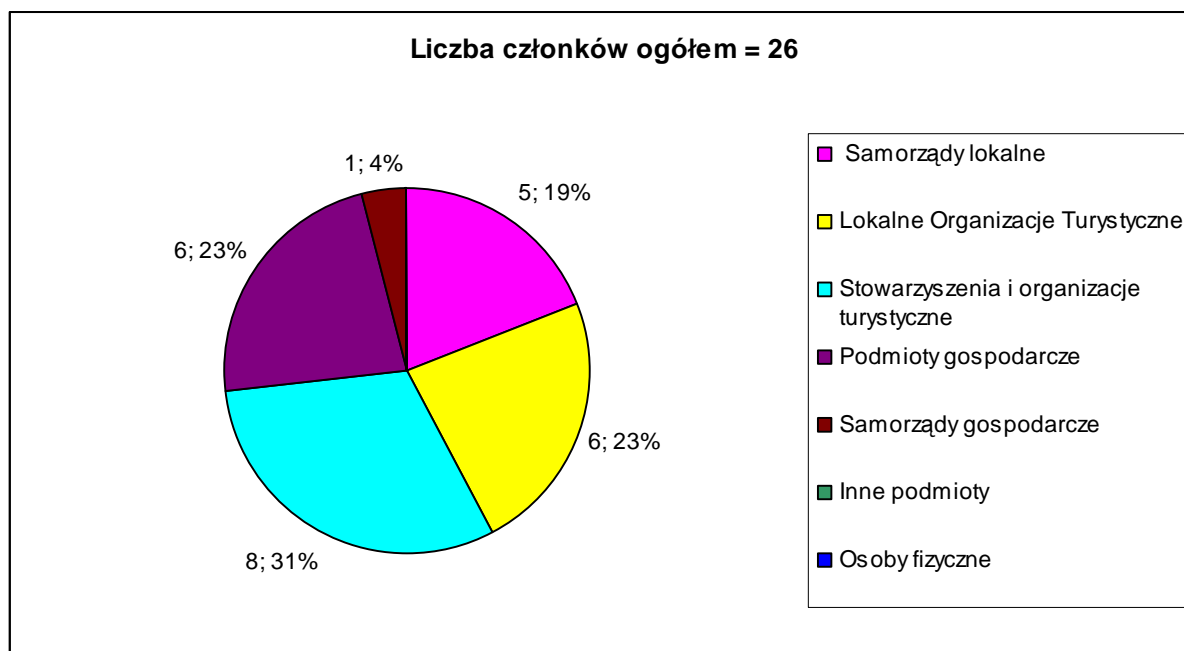
Rys. 35. Struktura finansowania Śląskiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

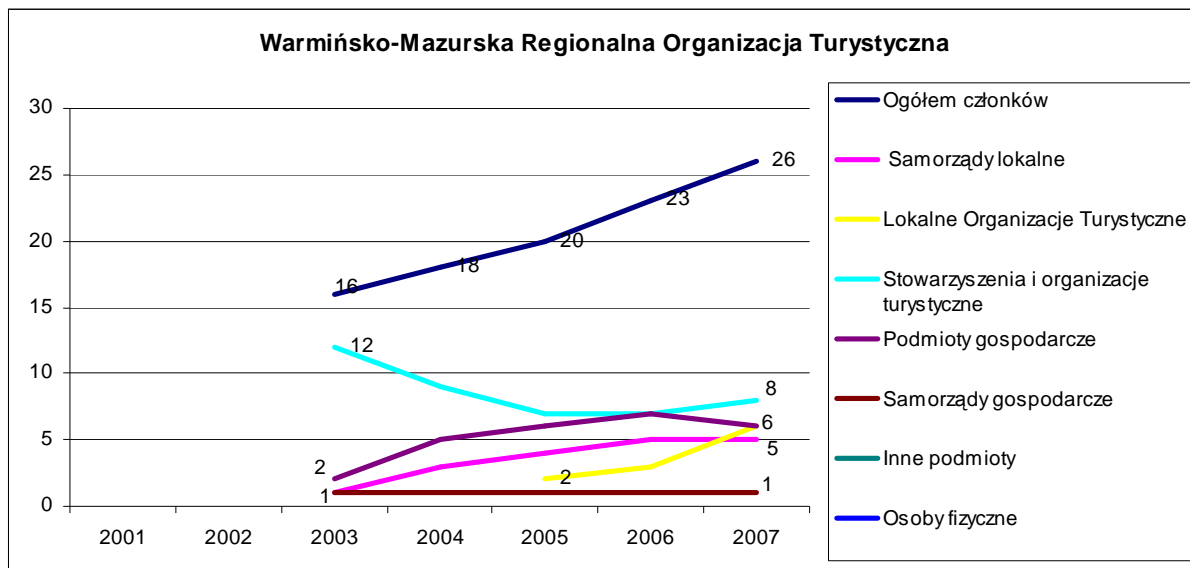
WARMIŃSKO-MAZURSKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 36. Struktura członków Warmińsko-Mazurskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

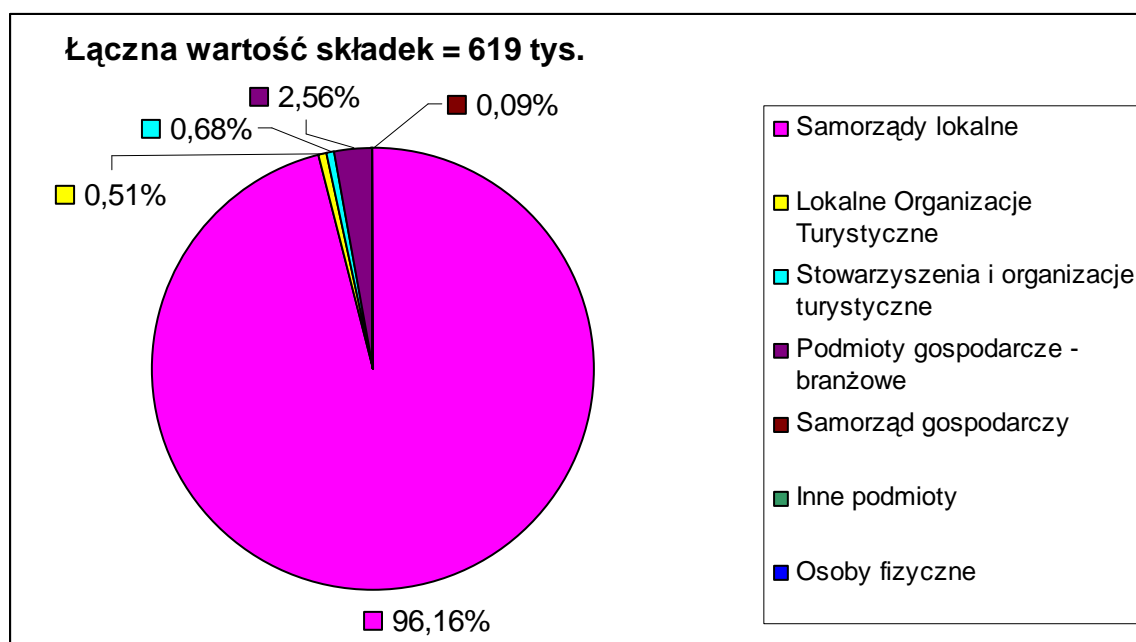
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 37. Zmiany liczby członków Warmińsko-Mazurskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 38. Struktura finansowania Warmińsko-Mazurskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

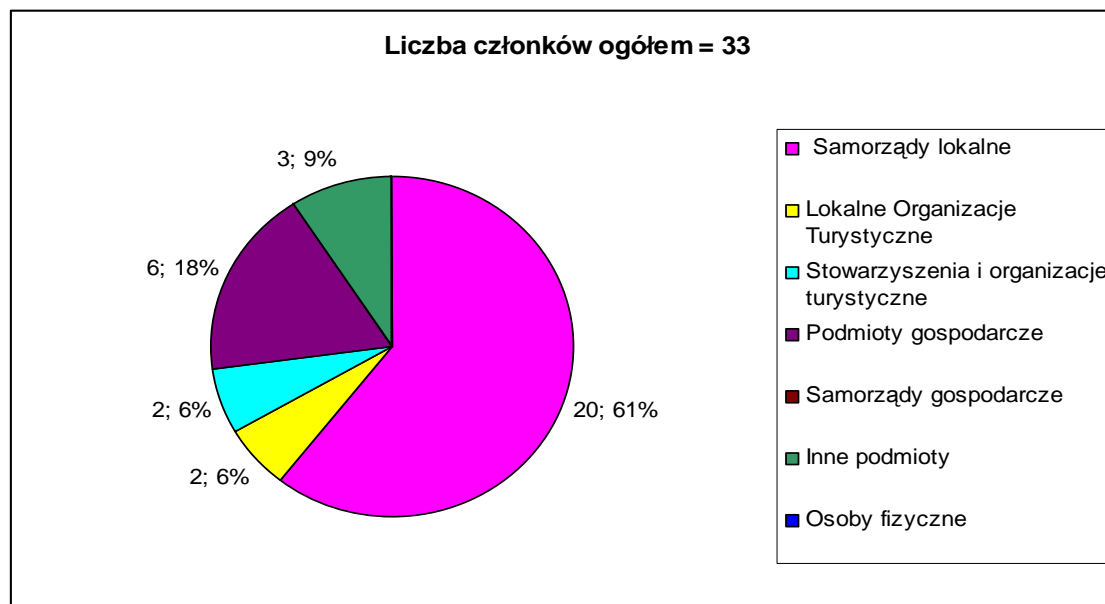

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

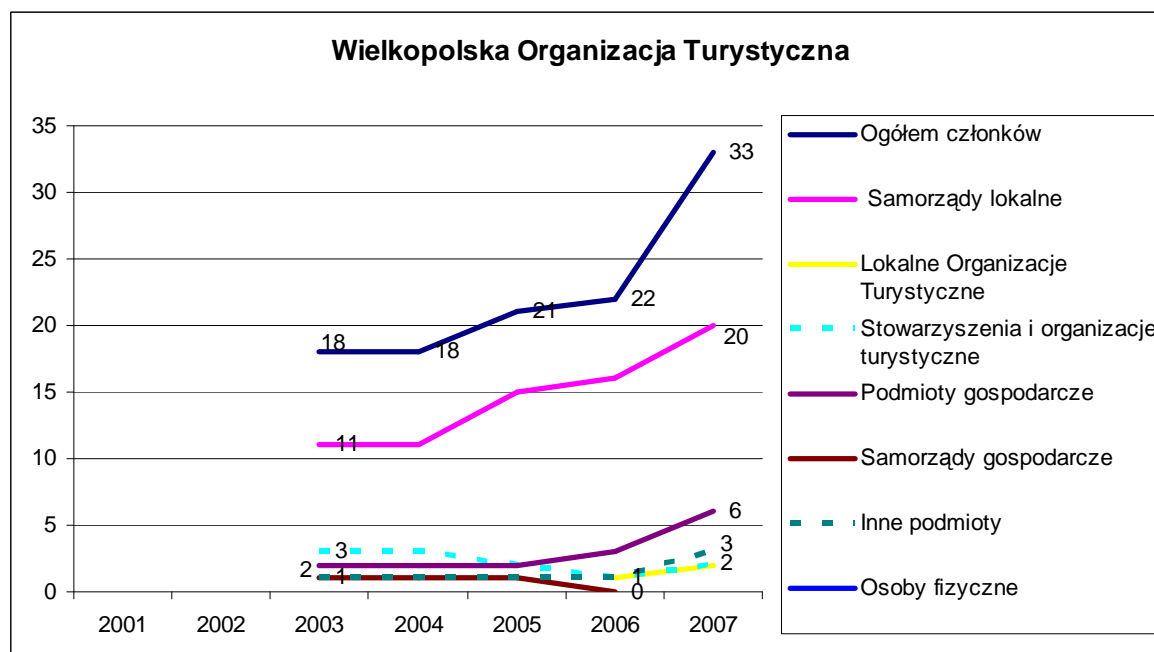
WIELKOPOLSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 39. Struktura członków Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

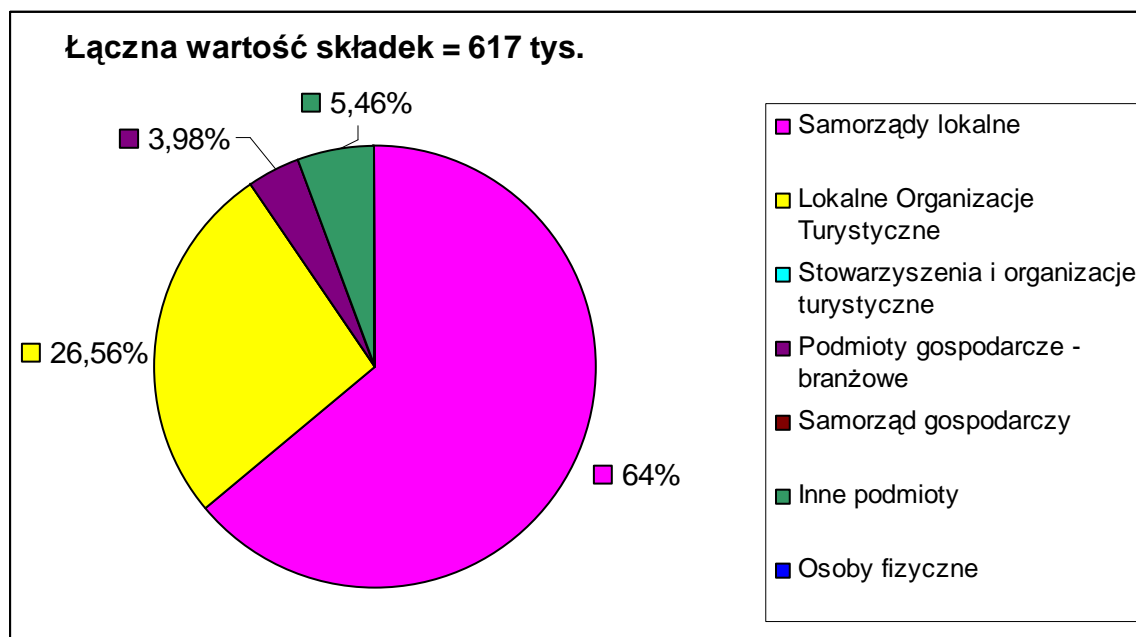
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 40. Zmiany liczby członków Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

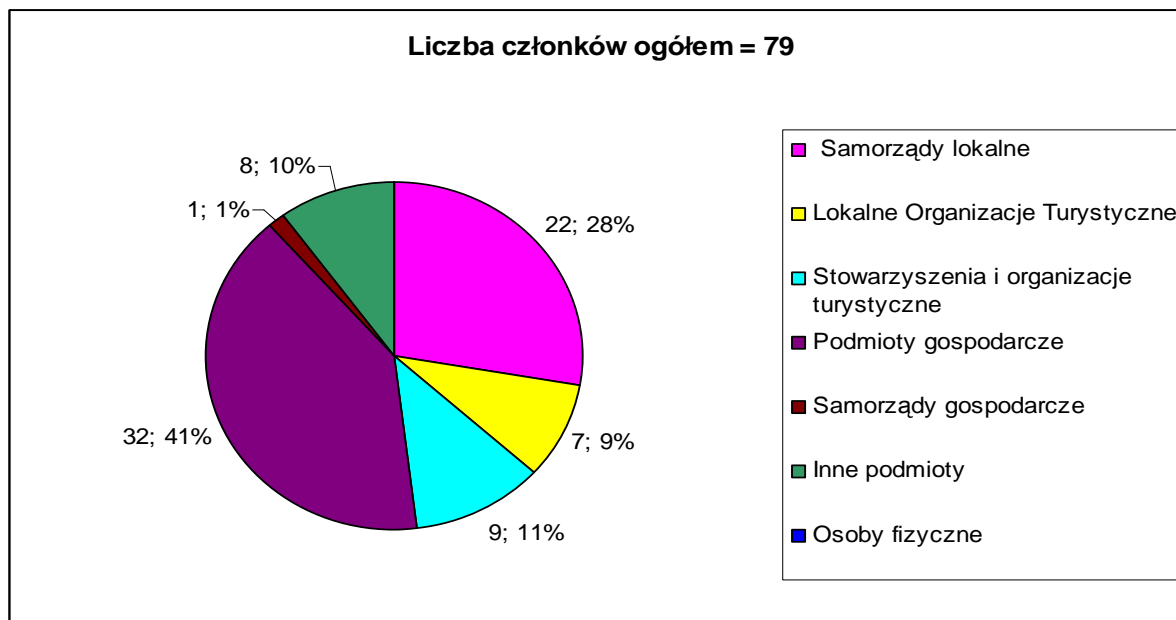
Rys. 41. Struktura finansowania Wielkopolskiej Organizacji Turystycznej w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

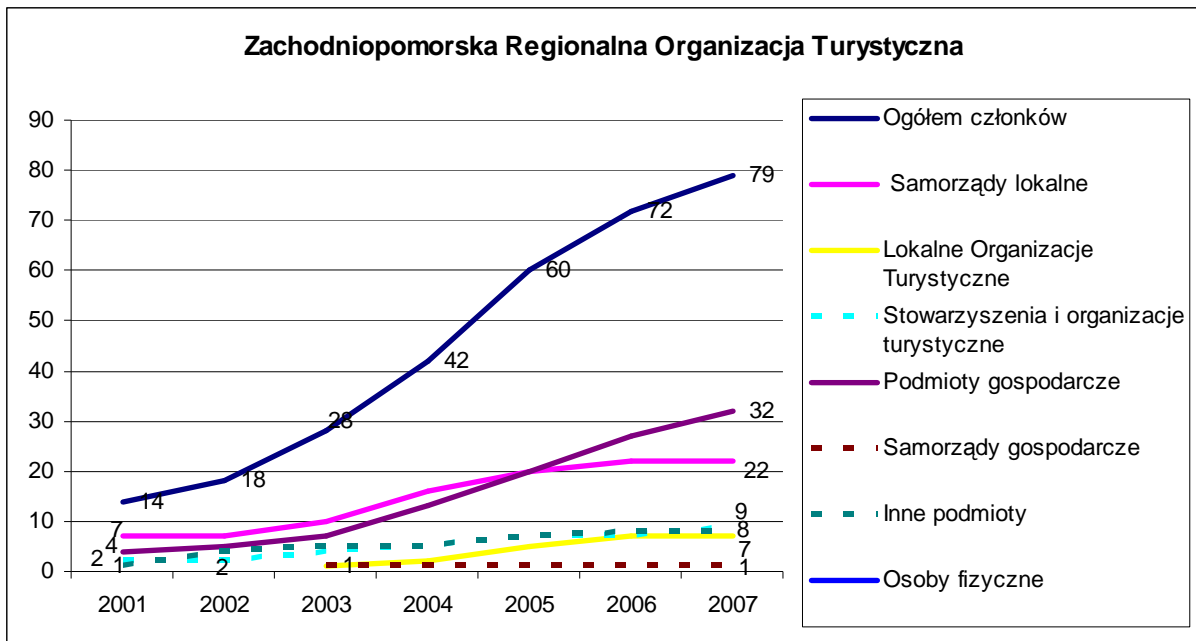
ZACHODNIOPOMORSKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Rys. 42. Struktura członków Zachodniopomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w 2007 roku (dane liczbowe na wykresie odnoszą się do liczby członków w konkretnej kategorii; procentowego udziału danej kategorii wśród wszystkich członków)

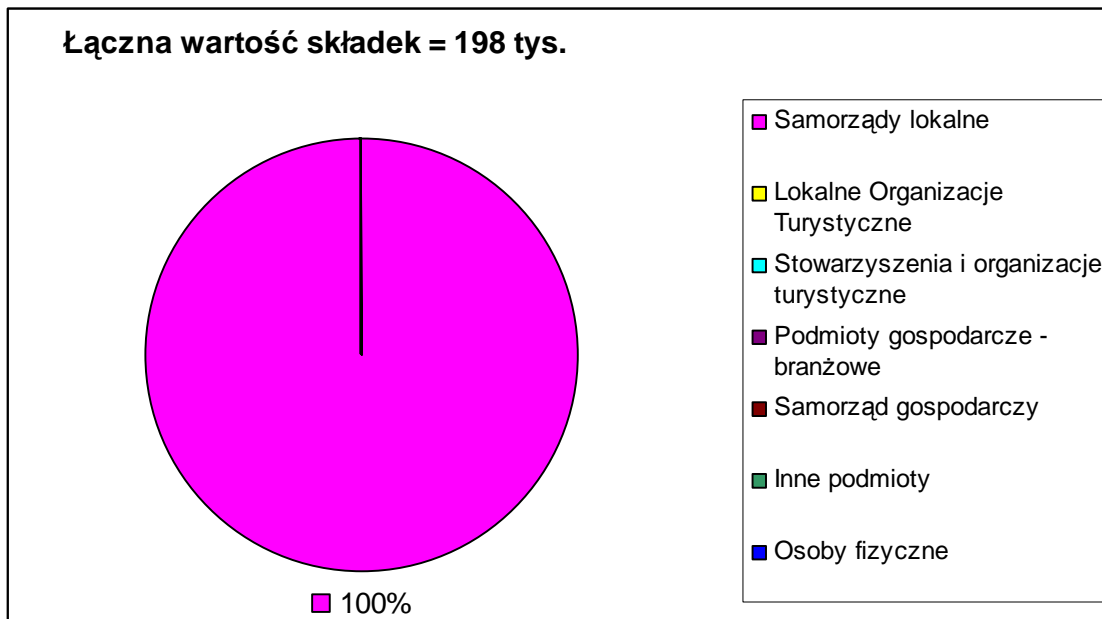
Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 43. Zmiany liczby członków Zachodniopomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w poszczególnych kategoriach i ogółem w latach 2001-2007

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT

Rys. 44. Struktura finansowania Zachodniopomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w 2007 roku w części pochodzącej ze składek członkowskich

Źródło: ankiety przesłane przez ROT-y na prośbę POT